

DOTIK DUHA

Antologija poljske poezije 20. stoletja

Dotyk ducha
Antologia poezji polskiej xx wieku

1. elektronska izdaja je izšla leta 2018
COBISS.SI-ID=298228480
ISBN 978-961-7011-66-1 (pdf)

Slika na naslovnici:
Jerzy Nowosielski: Cerkiew, 1997, barvni sitotisk

Tiskana izdaja knjige je izšla leta 2009
ISBN 978-961-6519-36-6
1. elektronska izdaja (pdf) je izšla leta 2018
COBISS.SI-ID=298228480
ISBN 978-961-7011-66-1 (pdf)

DOTIK DUHA

Antologija poljske poezije 20. stoletja

Izbor in prevod
Katarina Šalamun Biedrzycka

Ljubljana
2020

Elektronska knjižna zbirka

e-49

Urednika zbirke *Gorazd Kocijančič* in *Vid Snoj*

Dotik duha

Antologija poljske poezije 20. stoletja

Izbor, prevod in spremna beseda

Katarina Šalamun Biedrzycka

Oblikovanje elektronske izdaje *Lucijan Bratuš*

Izdajatelj

Za KUD Logos *Mateja Komel Snoj*

Ljubljana 2020

2. elektronska izdaja e-49

Elektronski vir (epub, pdf)

Način dostopa (URL):

<http://www.kud-logos.si/e-knjige/>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=27559171

ISBN 978-961-7096-44-6 (epub)

ISBN 978-961-7096-45-3 (pdf)

Kazalo

14	Knjigi na pot
19	Bolesław Leśmian (1878 – 1937)
20	W polu
21	Na livadi
25	Leopold Staff (1878 – 1957)
26	W starym domu
27	V stari hiši
31	Bruno Schulz (1892 – 1942)
32	Pan (fragment)
33	Pan (odlomek)
34	Sklepy cynamonowe (fragment)
35	Cimetove prodajalne (odlomek)
39	Maria Pawlikowska-Jasnorzewska (1893 – 1945)
40	Pyszne lato
41	Razkošno poletje
43	Jarosław Iwaszkiewicz (1894 – 1980)
44	Serenada
45	Serenada
46	Pokazałeś mi z kasztanowych puszczy ...
47	Pokazał si mi iz puščav kostanjev ...
49	Kazimierz Wierzyński (1894 – 1969)
50	Skok o tyczce
51	Skok ob palici
52	Kiedy ranne wstają zorze
53	Ko zgodaj zjutraj vstaja zora

55	Julian Tuwim (1894 – 1953)
56	Burza (albo Miłość)
57	Nevihta (ali Ljubezen)
59	Aleksander Wat (1900 – 1967)
60	Noc w szpitalu
61	Noč v bolnišnici
63	Mieczysław Jastrun (1903 – 1983)
64	Kwiaty o kazałtach całkiem nierealnych
65	Roże popolnoma nerealnih oblik
67	Józef Czechowicz (1903 – 1939)
68	Na wsi
69	Na vasi
70	inicjał w błyskawicy
71	inicialka v blisku
73	Jerzy Liebert (1904 – 1931)
74	Początek jesieni
75	Začetek jeseni
77	Konstanty Ildefons Gałczyński (1905 – 1953)
78	Wielkanoc Jana Sebastiana Bacha
79	Velika noč Johana Sebastijana Bacha
85	Adam Ważyk (1905 – 1982)
86	Westchnienie
87	Vzdih
89	Marian Czuchnowski (1909 – 1991)
90	Rzeczywistość
91	Resničnost
93	Anna Świrszczyńska (1909 – 1984)
94	Piorę koszulę
95	Perem srajco
97	Czesław Miłosz (1911 – 2004)
98	Pieśń
99	Pesem
104	Hymn
105	Himna

112	Roki
113	Časi sojenja
116	Nadzieja
117	Upanje
118	Miasto bez imienia
119	Mesto brez imena
120	Kuźnia
121	Kovačnica
122	Uczestnik
123	Udeleženec
125	Jan Twardowski (1915 – 2006)
126	Dziękuję Ci po prostu za to, że jesteś ...
127	Hvala Ti preprosto za to, da si ...
128	Nic mnie nie załamało ...
129	Nič me ni do konca potrlo ...
131	Karol Wojtyła (1920 – 2005)
132	Pieśń o Bogu ukrytym
133	Pesem o skritem Bogu
135	Krzysztof Kamil Baczyński (1921 – 1944)
136	»Stare miasto«
137	»Staro mesto«
138	Wspomnienie
139	Spomin
141	Tymoteusz Karpowicz (1921 – 2006)
142	Zwierzęta z lasu zielonego
143	Živali iz zelenega gozda
145	Julia Hartwig (1921 –)
146	Napiętnowanie jesieni
147	Ożigosanje jeseni
148	Oglądając starą fotografię ...
149	Ko gledam staro fotografijo ...
150	Z błysków
151	Iz bliskov

153	Artur Międzyrzecki (1922 – 1997)
154	Wenecjanin
155	Benečan
157	Miron Białoszewski (1922 – 1983)
158	Dobrze dobrze
159	Dobro dobro
161	Wisława Szymborska (1923 –)
162	Koniec i początek
163	Koniec in začetek
167	Zbigniew Herbert (1924 – 1998)
168	Co będzie
169	Kaj bo
171	Tadeusz Nowak (1930 – 1991)
172	Zima
173	Zima
177	Andrzej Bursa (1932 – 1957)
178	Święty Józef
179	Sveti Jožef
181	Krystyna Miłobędzka (1932 –)
182	Jestem ...
183	Sem ...
184	jest ciszy w pokoju ...
185	je tišine v sobi ...
187	Jarosław Marek Rymkiewicz (1935 –)
188	Grób nieznanego poety
189	Grob neznanege pesnika
192	Lament osiemnastoletniej na śmierć województwianki Morsztynówny
193	Žalostinka osemnajstletne ob smrti princeske iz rodu Morsztynov
197	Ryszard Krynicki (1943 –)
198	W tym roku ...
199	Letos ...

201	Rafał Wojaczek (1945 – 1971)
202	Światelko
203	Lučka
207	Adam Zagajewski (1945 –)
208	Wiatr w nocy
209	Veter ponoči
210	Kościoły Francji
211	Cerkve Francije
214	Poezja jest poszukiwaniem blasku
215	Poezija je iskanje bleska
217	Bohdan Zadura (1945 –)
218	Sic transit
219	Sic transit
220	Kazimierz
221	Mestece Kazimierz
223	Julian Kornhauser (1946 –)
224	Dzieci
225	Otroci
227	Stanisław Barańczak (1946 –)
228	Co mam powiedzieć
229	Kaj imam za povedat
231	Janusz Szuber (1947 –)
232	Święto wiosny
233	Praznik pomladi
238	Zstępujący z chmury
239	Ki se spuščajo z oblaka
240	Który minąłem
241	Ki sem minil
242	Piotr Sommer (1948 –)
244	jest czas ...
245	je čas ...
247	Bronisław Maj (1953 –)
248	Leniwe letnie popołudnie ...
249	Lenobno poletno popoldne ...

251	Krzysztof Lisowski (1954 –)
252	Powrót z krótkich wakacji
253	Vrnitev s kratkih počitnic
255	Andrzej Sosnowski (1959 –)
256	Pomona i Vertumnus
257	Pomona in Vertumnus
261	Jakub Ekier (1961 –)
262	tak ...
263	ja ...
265	Marcin Świetlicki (1961 –)
266	Polska
267	Poljska
270	Wstęp
271	Uvod
274	Dla Jana od Krzyża
275	Sv. Janezu od Križa
277	Wojciech Wilczyk (1961 –)
278	Przekład z chińskiego
279	Prevod iz kitajščine
281	Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki (1962 –)
282	L.
283	L.
285	Marzanna Kielar (1963 –)
286	jeszcze godzinę temu poranna mgła ...
287	še pred eno uro jutranja megla ...
288	Sacra conversazione
289	Sacra conversazione
290	jezioro w łasce grafitowego blasku ...
291	jezero v milosti grafitnega bleska ...
292	Muszki
293	Mušice
295	Krzysztof Koehler (1963 –)
296	Ekloga. Sierpień
297	Ekloga. Avgust

300	Ja jestem tylko obraz ...
301	Jaz sem samo podoba ...
302	Ludzie na burej
303	Ljudje na sivi
304	Pochwała scholastyki
305	Pohvala sholastike
307	Jarosław Klejnocki (1963 –)
308	Ocean, zdziwienie
309	Ocean, začudenje
311	Anna Piwkowska (1963 –)
312	Wielkanoc
313	Velika noč
315	Marcin Baran (1963 –)
316	Przyswajanie
317	Prisvajanje
320	Jeszcze jeden apokryf
321	Še en apokrif
323	Jacek Podsiadło (1964 –)
324	Ognisko wyobraźni
325	Ogenjček domišljije
326	Nie teraz jestem szczęśliwy
327	Ne zdaj sem srečen
328	Czarna zieleń, biały błękit
329	Črno zelenje, bela modrina
332	Sezonowi święci
333	Sezonski svetniki
337	Wojciech Kass (1964 –)
338	Widzisz
339	Vidiš
341	Marcin Sendeki (1967 –)
342	Wdech, wydech
343	Vdih, izdih

345	Miloš Biedrzycki (1967 –)
346	wiatr wywraca wiadra, zawartość
347	veter prevrača vedra, vsebino
348	Hymn
349	Himna
351	Wojciech Bonowicz (1967 –)
352	Stworzenia
353	Bitja
354	Drzewa
355	Drevesa
357	Adam Wiedemann (1967 –)
358	I love noises
359	I love noises
361	Artur Grabowski (1967 –)
362	Cisza wyczekująca
363	Pričakujoča tišina
365	Mariusz Grzebalski (1969 –)
366	Kwiecień
367	April
371	Dariusz Sośnicki (1969 –)
372	Akwarium
373	Akvarij
375	Tomasz Różycki (1970 –)
376	Języki
377	Jeziki
379	Wojciech Wencel (1972 –)
380	Pieśń nad pieśniami
381	Visoka pesem
387	Jakub Winiarski (1974 –)
388	Powoli
389	Počasi
391	Krzysztof Siwczyk (1977 –)
392	Popołudnie – mam 9 lat
393	Popoldne – imam 9 let

395	Joanna Wajs (1979 –)
396	kiedy usiadłeś
397	ko si se usedel
398	dzień miał się ku końcowi
399	dan se je nagibal h kraju
401	Jacek Dehnel (1980 –)
402	Rys. 370. <i>Garb wskutek gruźlicy kręgosłupa</i>
403	Ris. 370. <i>Grba kot posledica jetike hrbtenice</i>
406	Miasta dalekie
407	Daljna mesta
411	Parę słów o książce

KNJIGI NA POT

To je izbor iz lastnih, skoraj pol stoletja trajajočih izborov na področju prevajanja (posebej za to knjigo je bil preveden le majhen del pesmi). Bilo mi je v veliko čast, ko me je sredina, ki rase v enega od najpomembnejših duhovnih centrov v Sloveniji, povabila, naj pripravim antologijo z (prvotnim) naslovom Poljska duhovna pesem. Ta naslov sem že od vsega začetka razumela kot: sodobna poljska poezija v svojih najvišjih dosežkih, ki tudi bralcu omogočijo vstop v duhovnost. Duhovnost pa je zame stanje, ki vključuje tudi »potopljenost v svet, predanost vsemu, kar je, obsedenost od bivanjske polnosti«, kot sem svoj ideal velike poezije imenovala nekoč. In še sem temu izboru dodala kar največji možni odmerek sinje barve, v okviru t.im. plus plus pozicije (tj. afirmativnosti tako v odnosu subjekta do samega sebe kot v njegovem odnosu do sveta.) Tako je torej prišlo do te predstavitve, kjer so najvažnejše posamezne pesmi (njihova »notranja moč«), vendar pa bi za vsakega avtorja bilo vredno, da bi si ga (kolikor si ga že nismo) približali še s posebno knjigo. (Glede na to, da ima toliko pesnikov samo po eno pesem, pa naj velja: »multum, non multa«.)

Večina mojih izbrancev je tu ujeta v neantropocentričnem ustvarjalnem trenutku, v držki, ki omogoča hkratno polnost subjekta in polnost (veličino) sveta. Poljska poezija je bila v 20. stoletju izredno močna, razen predstavljenih avtorjev ima še precej zanimivih imen, ki pa jih nisem uvrstila v to svojo, strogo osebno, hierarhično urejeno celoto, ker se mi zdi, da jim – zaradi njihove poudarjene antropocentričnosti – ni bilo dano doseči omenjene afirmativne sinteze. Trdili

bi lahko celo, da je bilo poljsko dvajseto stoletje v celoti bolj antropocentrično kot ne, vendar pa je bila antologija delana z mislijo na trajnost v 21. stoletju, recimo na to, koliko bodo to še živa imena čez petdeset let. Pa tudi že v začetku 20. stoletja je nastala pesem Waclawa Rolicza-Liederja (1866–1912), ki naj bo tu navedena kot moto:

*Mi nismo prišli v imenu božjem poučevat,
ne prečudnih dogodkov sveta pojasnjevati,
ne pričati, ne razsojevati,
te hvaliti, one obtoževati,
ampak z besedo, ki je duša v sistemu stoletij,
slovesne trenutke našega bivanja potrjevati.*

Katarina Šalamun Biedrzycka

DOTYK DUCHA

DOTIK DUHA

Bolesław Leśmian
(1878 – 1937)

W POLU

Dwoje nas w ciszy polnego zakątka.
Strumień na oślep ku słońcu się pali,
W liściu, co trafił na krzywy prąd fali,
Wirując, płynie szafirowa łątka.

Nadbrzeżna trawa, zwisając, potrąca
O swe odbicie zsiwiałą kończyną,
Do której ślimak, pęczniąc z gorąca,
Przysklepił muszlę swym ciałem i śliną.

W przerzutnym płąsie znikliwsza od strzały
Płotka się czasem zasrebrzy na mgnienie.
Pod wodą – spojrzysz! – prześwieca piach biały
I mchem ruchliwym brodate kamienie.

Czemu ci głowa na dłonie opadła?
To – pachnie trawa i ten piach pod wodą –
To – wód, polśnione smugami, zwierciadła
Parują ciszą, blaskiem i ochłodą.

Tych kilku dębów ponad brzegiem liście,
Podziurawione i przeżarte chciwie
Przez gąsienice, trwają tak przejrzyste
Nad własnym cieniem, co utkwiał w pokrzywie.

NA LIVADI

Dva sva v tišini oddaljenih trav.
Potok na slepo k soncu žari,
Na listu, vrteč se na njegovem valu,
Plava moder kačji pastir.

Trava na bregovih se sklanja h gladini,
Svojega odseva se rahlo dotika,
Na njene končke se je polž, ves zabuhel od vročine,
Prilepil z vsem svojim telesom in slino.

V sukajočem se plesu, hitrejša od strele,
Se včasih riba zasrebri za hip.
Pod vodo – glej! – je od peska vse belo –
Na kamnih pa mah z brado valovi.

Zakaj ti je glava med roke padla?
Ta pesek pod vodo in ta vonj trav,
Ta polsanjska, progasta vodna zrcala,
Iz katerih vre blesk, tišina in hlad ...

Teh nekaj hrastov na bregu z listjem,
Ki ga gosenice vneto žro,
Traja in vztraja nad lastno senco,
V bednih koprivah pozabljeno.

Z tej tu pokrzywy czar dębowych cieni
Zgarnę ku piersiom, co na słońce dyszą,
Ustami dotknę bezmiernej zieleni,
Stęsknionej do mnie swym sokiem i ciszą.

Do kwiatów przywrę rozpalone czoło,
Wślucham się w bąki grające i brzmiki,
I będę patrzył, jak lepkie gwoździki
Wśród jaskrów lśniąco ociekają smołą.

I będę patrzył, jak maki i szczawie
Mdleją, ciał naszych odurzone wonią,
I będę wodził twoją białą dłonią
Po wielkiej trawie, nie znanej nam trawie.

Iz teh kopriv bom čar hrastovih senc
Si pritisnil k prsim, po soncu hlepe,
Se z usti dotaknil neskončnih zelenin,
Ki k meni z svojim sokom in molkom hrepene.

Cvetov se bom dotaknil z razbeljenim čelom,
Vsem šumom in šelestom prisluškujoč,
In bom gledal, kako z nageljnov lepkih
Kaplja – med zlatice – bleščeče smole sok.

In bom gledal, kako omedlevajo maki,
Pijani od najinega telesnega vonja.
In bom po veliki, neznani nama travi
S tvojo belo roko brodil.

Leopold Staff
(1878 – 1957)

W STARYM DOMU

W starym domu poniżej progu
Wiodą ciemne schody w dół
Do piwnicznej spelunki,
Cuchnącej stęchlizną i skwaśniałym winem.
Wśród ścian ceglanych jak surowe mięso,
Z grynszpanowymi zaciekami pleśni,
Świeca osadzona w wydrążonej rzeźbie
Rzuca chwiejne światło na trójkę drabów,
Żołdaków czy rzeźmieszków.
Dwaj siedzą oświetleni przy stole
Na prostych ławach naprzeciwko siebie;
Mają na sobie skórzane kaftany
Pod migocącymi blachami zbroi,
Przy boku rapiery i kordelasy,
Na głowie zawadiackie kapelusze
Z kogucim piórem.
Obaj rozczochrani,
Jeden czarny, drugi rudy,
Z krwią nabiegłymi oczyma,
Trzymają w rękach zatłuszczone karty,
Sięgając od czasu do czasu po cynowy kubek,
Który napełniają z miedzianego dzbana.
Gracze patrzą to w karty, to na siebie spode łba.
Za plecami rudego, zasłonięty jego cieniem,

V STARI HIŠI

Izpod praga stare hiše
Vodijo temne stopnice navzdol
V kletno beznico
Smrdečo po zatohlem in skisanem vinu.
Med stenami, opekaste barve kot surovo meso,
S plesnivimi madeži zelenega volka,
Meče sveča, zataknjena v izdolbeno repo,
Migetajočo svetlobo na trojico klatežev,
Žolnirjev ali razbojnikov.
Dva, osvetljena za mizo, si sedita nasproti
Na preprostih klopeh;
Na sebi imata usnjeni kamižoli
Pod bliskajočo pločevino oklepa,
Ob pasu meča in bodali,
Na glavi objestna klobuka
S petelinjim peresom.
Oba zanemarjena,
Eden črn, drugi rdečelas,
Oči podplute s krvjo,
V rokah držita zamaščene karte
In od časa do časa segata po kositrno čašo,
V katero si natakata iz bakrenega vrča.
Gledata zdaj v karte, zdaj drug na drugega izpod čela.
Za rdečelascem, zakrit z njegovo senco,

Siedzi trzeci kompan, otulony płaszczem,
i palcami daje czarnemu ukradkowe znaki.
Milczenie, chwila napięcia.
Pachnie kłótnią, bójką, żelazem i krwią...
... A ponad progiem na górze,
W ubogiej izbie, w chłodnym świetle dnia,
Cichy Baruch Spinoza,
Bezkrwisty jak jego Bóg,
Siedzi przy oknie zamyślony
I szlifuje szkiełka.

Sedi tretji kompanjon, ovit v plašč,
In s prsti kaže črnemu znake na skrivaj.
Molk, trenutek napetosti.
Diši po prepiru, bitki, železu, krvi . . .
. . . Nad pragom pa, tam zgoraj,
V revni izbi, v hladni dnevni svetlobi,
Sedi zamišljen ob oknu
tihi Baruh Spinoza,
Brezkrven kot njegov Bog,
In brusi stekelca.

Bruno Schulz
(1892 – 1942)

PAN (fragment)

Był tam wielki, zdziczały, stary ogród. Wysokie grusze, rozłożyste jabłonie rosły tu z rzadka potężnymi grupami, obsypane srebrnym szelestem, kipiącą siatką białawych połysków. Bujna, zmieszana, nie koszona trawa pokrywała puszystym kożuchem falisty teren. Były tam zwykłe, trawiaste źdźbła łąkowe z pierzastymi kitami kłosów; były delikatne filigrany dzikich pietruszek i marchwi; pomarszczone i szorstkie listki bluszczów i ślepych pokrzyw, pachnące mięta; łykowate, błyszczące babki, nakrapiane rdzą, wystrzelające kiśćmi grubej, czerwonej kaszy. Wszystko to, splecione i puszyste, przepojone było łagodnym powietrzem, podbite błękitnym wiatrem i napuszczone niebem. Gdy się leżało w trawie, było się przykrytym całą błękitną geografą obłoków i płynących kontynentów, oddychało się całą rozległą mapą niebios. Od tego obcowania z powietrzem liście i pędy pokryły się delikatnymi włoskami, miękkim nalotem puchu, szorstką szczecina haczków, jak gdyby dla chwytania i zatrzymywania przepływów tlenu. Ten nalot delikatny i białawy spokrewniał liście z atmosferą, dawał im srebrzysty, szary połysk fal powietrznych, cienistych zadumań między dwoma błyskami słońca. A jedna z tych roślin, żółta i pełna mlecznego soku w bladych łodygach, nadęta powietrzem, pędziła ze swych pustych pędów już samo powietrze, sam puch w kształcie pierzastych kuł mleczowych rozsypywanych przez powiew i wsiąkających bezgłośnie w błękitną ciszę.

PAN (odlomek)

Bil je tam velik, podivjan, star vrt. V poredko posejanih mogočnih gručah so rasle tu visoke hruške in košate jablane, posipane s srebrnim šelestenjem, s kipečo mrežo belkastega lesketanja. Valoveča tla je prekrival puhast kožuh premešane, nepokošene trave. Bile so tu navadne travne bilke s klasi z mrenastimi kitami; bili so nežni filigrani divjega peteršilja in korenja; nagrbančeni, raskavi lističi bršljana in mrtvih kopriv, dišečih po meti; vlaknati, bleščeči trpotci, napikčani z rjo, kipeči v zrak z grozdi iz debele rdeče kaše. Vse to, izprepleteno, puhasto, je bilo prepojeno z blagim zrakom, podloženo s sinjim vetrom, zalito z nebom. Ko si ležal v travi, te je pokrival ves sinji zemljevid oblakov in plujočih celin, dihal si skupaj s celotnim prostranim atlasom nebes. Od tega občevanja z zrakom so se listki in poganjki pokrili z nežnimi laski, z mehkim puhastim oprhom in raskavim strniščem iz kaveljčkov, ki kot da bi hoteli loviti kisik in zadrževati njegov pretok. Ta nežni, belkasti oprh je liste posorodnjaj z zrakom, dajal jim je srebrnkasti, sivi lesk zračnih valov, teh senčnatih razmišljanj med dvema sončnima bliskoma. Ena od teh rastlin, rumena in polna mlečnatega soka v bledih stebelcih, pa je, napihnjena od zraka, poganjala iz svojih praznih izrastkov že sam zrak, sam puh, v podobi mrenastih mlečnih krogel, ki so jih sapice sejale na vse strani in ki so se zdaj nemo potapljale v sinjo tišino.

SKLEPY CYNAMONOWE (fragment)

Nie zapomnę nigdy tej jazdy świetlistej w najjaśniejszą noc zimową. Kolorowa mapa niebios wyogromniała w kopułę niezmierną, na której spiętrzyły się fantastyczne lądy, oceany i morza, porysowane liniami wirów i prądów gwiazdnych, świetlistymi liniami geografii niebieskiej. Powietrze stało się lekkie do oddychania i świetlane jak gaza srebrna. Pachniało fiołkami. Spod wełnianego jak białe karakuły śniegu wychylały się anemony drżące, z iskrą światła księżycowego w delikatnym kielichu. Las cały zdawał się iluminować tysiącnymi światłami, gwiazdami, które rzęsiście ronił grudniowy firmament. Powietrze dyszało jakąś tajną wiosną, niewypowiedzianą czystością śniegu i fiołków. Wjechaliśmy w teren pagórkowaty. Linie wzgórzy, włochatych nagimi różgami drzew, podnosiły się jak błogie westchnienia w niebo. Ujrzałem na tych szczęśliwych zboczach całe grupy wędrowców, zbierających wśród mchu i krzaków opadłe i mokre od śniegu gwiazdy. Droga stała się stroma, koń poślizgiwał się i z trudem ciągnął pojazd, grający wszystkimi przegubami. Byłem szczęśliwy. Piersź moja wchłaniała tę błogą wiosnę powietrza, świeżość gwiazd i śniegu. Przed piersią konia zbierał się wał białej piany śnieżnej, coraz wyższy i wyższy. Z trudem przekopywał się koń przez czystą i świeżą jego masę. Wreszcie ustał. Wyszedłem z dorożki. Dyszał ciężko ze zwieszoną głową. Przytuliłem jego łeb do piersi, w jego wielkich czarnych oczach lśniły łzy. Wtedy ujrzałem na jego brzuchu okrągłą czarną ranę. – Dlaczego mi nie powiedziałaś? – szepnąłem ze łzami. – Drogi mój – to dla ciebie – rzekł i stał się bardzo mały, jak konik z drzewa. Opuściłem go. Czuję się dziwnie

CIMETOVE PRODAJALNE (odlomek)

Nikdar ne bom pozabil tiste bleščeče vožnje v najsvetlejši zimski noči. Barvni zemljevid nebes je vzkipel v neznansko kupolo, na njej pa so se nakopičile sanjske celine, morja in oceani, porisani s črtami zvezdnih vrtincev in tokov, z bleščečimi linijami nebeške geografije. Zrak je postal rahel in prosojen kot srebrn pajčolan. Dišalo je po vijolicah. Izpod volnenega snega, ki je bil kot belo atrahansko krzno, so kukale drhteče anemone, z iskrico mesečine v nežnih čašah. Zdelo se je, da je ves gozd razsvetljen s tisočeriimi lučmi – zvezdami, ki jih je decembrsko nebo sipalo kot dež. Zrak je dihal nekakšno skrivno pomlad, neizrekljivo čistost snega in vijolic. Pripeljali smo se na gričevnat teren. Obrisi vzpetinic, zaraščenih s kocinami golih drevesnih debel, so se dvigali v nebo kot krotki vzdih. Na teh srečnih pobočjih sem srečal cele gruče vandrovcev, ki so med mahom in grmiči nabirali zvezdne utrinke, mokre od snega. Pot se je začela vzpenjati, konju je drselo in je le s težavo vlekel voz, ki se je tresel v vseh svojih členkih. Bil sem srečen. S polnimi prsi sem vpil vase to blago zračno vigred, svežino zvezd in snega. Pred konjevimi prsi se je zbiral val bele snežne pene in bolj in bolj rasel. Konj se je skozi njegovo čisto, svežo gmoto vedno teže prebijal. Končno se je ustavil. Skočil sem iz kočije. Težko je sopel in glavo je imel pobešeno. Pritisnil sem si jo k prsim, v njegovih velikih črnih očeh so se lesketale solze. Takrat sem na njegovem trebuhu zagledal okroglo črno rano. – Zakaj mi nisi povedal? – sem šepnil v solzah. – Mój ljubi, to je zate – je rekel in postal čisto majhen, kot leseni konjiček. Zapustil sem ga. Počutil sem se čudno lahkega in srečnega. Razmišljal sem, ali naj

lekki i szczęśliwy. Zastanawiałem się, czy czekać na małą kolejkę lokalną, która tu zajeżdżała, czy też pieszo wrócić do miasta. Zacząłem schodzić stromą serpentyną wśród lasu, początkowo idąc krokiem lekkim, elastycznym, potem, nabierając rozpędu, przeszedłem w posuwisty szczęśliwy bieg, który zmienił się wnet w jazdę jak na nartach. Mogłem dowoli regulować szybkość, kierować jazdą przy pomocy lekkich zwrotów ciała.

počakam na lokalni vlakec, ki je vozil tod, ali pa naj se peš vrnem v mesto. Začel sem se spuščati navzdol po strmi vijugasti poti sredi gozda, najprej sem hodil lahkotno, s prožnimi koraki, potem pa, v vedno večjem zaletu, sem prešel v lahen, srečen tek, ki se je kmalu spremenil v vožnjo kot na smučeh. Hitrost sem lahko poljubno uravnaval, vožnjo pa vodil z rahlim pripogibanjem telesa.

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska
(1893 – 1945)

PYSZNE LATO

Pyszne lato, paw olbrzymi,
stojący za parku kratą,
roztoczywszy wachlarz ogona,
który się czernią i fioletem dymi,
spogląda wkoło oczyma płowymi,
wzruszając złotą i błękitną rzęsą.
I z błyszczącego łona
wydaje krzepkie krzyki,
aż drży łopuchów zieleniste mięso,
trzęsą się wielkie serca rumberbaru
i jaskry, które wywracają płatki z miłości skwaru,
i rozśpiewane, więdnące storczyki.
O siedź na moim oknie, przecudowne lato,
niech wtulę mocno głowę w twoje ciepłe pióra
korzennej woni,
na wietrze drżące –
niech żółte słońce
gorącą ręką oczy mi przesłoni,
niech się z rozkoszy ma dusza wygina,
jak poskręcany wąs dzikiego wina. –

RAZKOŠNO POLETJE

Razkošno poletje, velikanski pav,
ki stoji za ograjo parka
in razprostira peresno pahljačo,
ki se dviguje kot črno vijolični dim:
naokrog se ozira z modrimi očmi,
njegove zlato sinje trepalnice so ginljive.
In iz njegovih bleščočih prsi
se trgajo močni kriki,
da se trese lapuhov zeleno meso,
drgečejo velika rabarbarina srca
in zlatice, ki prevračajo listke iz ljubezni do poletnega žara,
in orhideje, ki že, čeprav še pojejo, usihajo.
O, sedi na moje okno, prečudovito poletje,
naj zarijem glavo v tvoje toplo perje,
polno začimbnih dišav,
ki v vetru drhti –
naj mi rumeno sonce
z vročo roko zastre oči,
naj se od užitka moja duša pripogiba
kot v vrtincih plesoča riba. –

Jarosław Iwaszkiewicz
(1894 – 1980)

SERENADA

O zmierzchu wszystkie farby stają się liliowe,
Kremowe róże w urnach pochylają głowę.

Na nieskończonych drogach wielkich topól rzędy
Szeptem liści wieczorne sprawują obrzędy.

Wejdiesz w nie przez schyloną lipową arkadę,
By czekać, mówiąc szeptem północną balladę,

Aż cieniem czarnej łąki jasność pełzająca
Da znać, że wstaje z lasu blada tarcz miesiąca.

SERENADA

Ko se mrači, vse barve postanejo lila,
V žarah so rože rumene glave sklonile.

Visoki topoli v neskončnem drevoredu
Med šepetanjem listov opravljajo obrede.

Stopil boš vanj skozi lipovo arkado
In čakaje šepetal polnočno balado,

Ko bo s senco črnih trav svetloba oznanila,
Da bo vsak čas iz gozda blede luna vzknila.

* * *

Pokazałeś mi z kasztanowych puszc
Doliny całe w mgłach i winach,
Pokazałeś mi zielony bluszcz,
Na czerwonych zwieszony ruinach.

Pokazałeś mi pył gwiazdzistych piast,
Rozsypany na głębokiej wodzie,
Pokazałeś mi łabędzia z gwiazd
Lecącego niebem na zachodzie.

Pokazałeś mi i dal, i wyż,
I więcej niż pojąć mogę,
Pokazałeś mi różę i krzyż,
I cel, i kostur, i drogę.

* * *

Pokazal si mi iz puščav kostanjev
Vinograde z meglicami v dolinah,
Pokazal si zeleni mi bršljan,
Rastoč na rdečih ruševinah.

Kazal si prah mi zvezdnih pest,
Raztresen po globoki vodi,
Kazal laboda mi iz zvezd,
Plujočega po nebu na zahodu.

Pokazal si daljavo mi, višino,
In več, kot bi dojel lahko,
Pokazal si mi vrtnico in križ,
Popotno palico in pot in cilj.

Kazimierz Wierzyński
(1894 – 1969)

SKOK O TYCZCE

Już odbił się, już płynie! Boską równowagą
Rozpina się na drzewcu i wieje jak flagą,
Dolata do poprzeczki i z nagłym trzepotem
Przerzuca się, jak gdyby był ptakiem i kotem.

Zatrzymajcie go w locie, niech w górze zastygnie,
Niech w tył odrzuci tyczkę, niepotrzebną dźwignię,
Niech tak trwa, niech tak wisi, owinięty chmurą,
Rozpylony w powietrzu, leciutki jak pióro.

Nie opadnie na sitach, nie osłabnie w pędzie,
Jeszcze wyżej się wzniesie, nad wszystkie krawędzie,
Odpowie nam z wysoka, odkrzyknie się echem,
Że leci prosto w niebo, jest naszym oddechem.

SKOK OB PALICI

Se je že odrinil, že plava! V božanskem ravnotežju
Se je razpel ob jamboru kot prapor,
Bliža se letvi in v nenadnem metu
Se vrže čez, kot bi bil maček in ptič.

Zadržite ga v letu, naj zgoraj okameni,
Naj odvrže palico, nepotrebni vzvod,
Naj tako traja, ovit v oblak, naj tako visi,
Razpršen v zraku, lahek kot pero.

Ne bo oslabel, ne bo mu zmanjkalo sil,
Še više, nad vse robove se bo povzpел.
Odgovoril nam bo iz višine njegov odmev,
Da leti naravnost v nebo, da je naš dih.

KIEDY RANNE WSTAJĄ ZORZE

Jeszcze oczy nie otwarte,
Jeszcze usta zamulone,
Jeszcze się nie zbudził wiatr,
A już idzie duch nad wodą,
Wznosi rękę,
Powie pierwsze słowo,
Zacznie świat.

Zacznie żyć od razu
Światło w barwach płonącego gazu,
Morskie słońce w mgłach.
Świt się nagle zerwie:
Żrebię kasztanowe
Na niepewnych nogach,
Złotą głową
Trzaśnie w dach.

Dzień się zacznie, świat się zacznie,
Srebrno- i niebieskookie
Dzieciństwo żrebięcia:
Morze wielkie, nieprzebyte,
Piękne i głębokie
Aż do zatonięcia.

KO ZGODAJ ZJUTRAJ VSTAJA ZORA

Oči so še zaprte,
Usta polna mulja,
Veter se še zbudil ni,
Pa že veje duh nad vodo,
Dvigne roko,
Prvo besedo izgovori,
Začne svet.

Takoj začne živet
Svetloba barvna,
Morsko sonce v meglah.
In že plane svit:
Rjavkasto žrebe
Udari ob streho
Z zlato glavo,
Na tresočih se nogah.

Dan se začne, svet se začne,
Srebrno in modrooko
Žrebetovo otroštvo:
Morje veliko, brezbrežno,
Lepo in globoko,
Da utoneš v njem.

Julian Tuwim
(1894 – 1953)

BURZA (ALBO MIŁOŚĆ)

Zamknij pamięć, bo idzie burza,
Wiatr firanki nadyma.
Idzie burza, niebo się zachmurza
I patrzy moimi oczyma.

Zamknij oczy, żeby noc opadła
Na burzliwe, na huczące dalekim gongiem.
Wieżę firanki jak widziadła.
Zamknij okno. Rozpacz nadciąga.

Między oknem i pamięcią — przeciągiem
Ciemne myśli, jasne oczy — a przez ulicę
Dumy szumne i żałobne chorągwie.
Zamknij życie. Otwórz śmierć. Już błyskawice.

NEVIHTA (ALI LJUBEZEN)

Zapri spomin, ker gre nevihta,
Zavese plapolajo v vetru.
Nevihta gre, nebo se zapira,
Z mojimi očmi me gleda.

Zapri oči, naj se noč spusti
Na vse, kar vzburja, kar iz daljave buči.
Zavese se majejo kot prividi.
Prihaja obup. Okno zapri.

Med oknom in spominom je prepih
Temnih misli, svetlih oči –
po ulici žalni sprevod gre.
Zapri življenje. Odpri smrt. Bliska se že.

Aleksander Wat
(1900 – 1967)

NOC V SZPITALU

»Słowiki już śpiewają mi na śmierć. A także pawie.«
Pawie nie ma tu. One są w innych ogrodach:
o zmierzchu, gdy barwy ich stają się niepotrzebne nikomu,
pawie kładą się ciężko, z śmiertelnie smutną powagą,
by umrzeć na noc. Na jedną. Do czasu. Do świtu.

»Słowiki już śpiewają mi na śmierć. A także pawie.«
Tak pisałem, gdy miałem lat dwadzieścia.
Teraz po trzydziestu pięciu jakże trudnych latach
słowiki naprawdę śpiewają mi na śmierć
w ogrodzie w Saint Mandé, wśród starych akacji.
Jak trudna jest noc szpitalna nawet w Saint Mandé,
gdzie słowik śpiewa i słodycz drży w powietrzu
i dzwony z utrillowskich wież odmierzają czasy,
a noc filtruje ból, esencje jego czarne,
i słowiki, słowiki śpiewają mi na śmierć ...

Saint-Mandé, czerwiec 1956

NOČ V BOLNIŠNICI

»Slavčki mi že pojejo za v smrt. Pa tudi pavi.«
Pavov tu ni. Oni so v drugih vrtovih.
Ko se mrači, ko njihove barve niso več nikomur potrebne,
se trudno vležejo, s smrtno žalostno resnobo,
da bi umrli za čez noč. Za eno noč. Začasno. Do jutra.

»Slavčki mi že pojejo za v smrt. Pa tudi pavi.«
Tako sem pisal, ko mi je bilo dvajset let.
Zdaj, po petintridesetih, res težkih letih,
mi slavčki zares že pojejo za v smrt
na vrtu v Saint-Mandé, med starimi akacijami.
Kako težka je bolniška noč, celo v Saint-Mandé,
kjer slavček poje in je milina v zraku
in zvonovi z utrillovskih zvonikov odmerjajo čas,
noč pa preceja bolečino, njeno črno esenco,
in slavčki pojejo, res pojejo za v smrt ...

Saint-Mandé, junija 1956

Mieczysław Jastrun
(1903 – 1983)

KWIATY O KAZTAŁTACH CAŁKIEM NIEREALNYCH

Kwiaty o kształtach całkiem nierealnych,
Drgające
W nasłonecznionym powietrzu.

Przed furtką do sadu jabłoni
Cień na liściach prawie przezroczysty.

Jeśli wpatrywać się długo
W okrągłość jabłek przyszytych nieomal westchnieniem
Do chwiejnych gałązek,
Można przeczuć, nie zerwawszy owocu,
Smak, gęstość, wagę,
Przywłaszczyć sobie tę część bytu, nie pozbawioną ciężaru,
Najdojrzalszą w kulistości kształtu, w czystości soków,
Nie dotknąć, nic widzieć,
Przewidzieć przez drganie powietrza,
Dedukcją wniknąć
W korzenie, w załazek, w ziarno.
Ale lekkość?

Przyciągany przez ziemię,
Znam tylko jedną lotność: ogień –
Gdy na łagodnej łące
Dociekliwiej i lżej od myśli o niej
Pszczola przenosi swój brzęczący lot
Poprzez stulecia kwiatów.

ROŽE POPOLNOMA NEREALNIH OBLIK

Rože popolnoma nerealnih oblik,
Drgetajoče
V zraku nasičenem s soncem.

Pred vratci v sadovnjak z jablanami
Je senca na listju skorajda prozorna.

Če bi človek dovolj dolgo bil zagledan
V okroglost jabolk pritrjenih kot z vzdihom
Na nihajoče veje,
Bi lahko zaslutil, ne da bi utrgal sad,
Okus, gostoto, težo,
Si prilastil ta delec bivanja, ki mu težnost ni odvzeta
In ki je najbolj zrel v okrogli obliki, v čistosti sokov.
Ne dotakniti se, ne videti –
Predvideti iz drgetanja zraka,
Z dedukcijo prodreti
V korenine, kalček, zrno.
Ampak lahkotnost?

Pritegovan od zemlje
Poznam eno samo bistvo lebdenja v zraku: ogenj –
Ko na krotkem travniku
Bolj pronicljivo in lahkotneje od misli o njem
Prenaša svoj brenčeči let čebela
Skozi stoletja rož.

Józef Czechowicz
(1903 – 1939)

NA WSI

Siano pachnie snem
siano pachniało w dawnych snach
popołudnia wiejskie grzeją żytem
słońce dzwoni w rzekę z rozbłyskanych blach
życie – pola – zlotolite

Wieczorem przez niebo pomost
wieczór i nieszpór
mleczne krowy wracają do domostw
przeżuwać nad korytem pełnym zmierzchu

Nocami spod ramion krzyżów na rozdrogach
sypie się gwiazd błękitne próchno
chmurki siedzą przed progiem w murawie
to kule białego puchu
dmuchawiec

Księżyc idzie srebrne chusty prać
świerszczyki świergocą w stogach
czegóż się bać

Przecież siano pachnie snem
a ukryta w nim melodia kantyczki
tuli do mnie dziecięce policzki
chroni przed złem

NA VASI

Seno diši po snu
seno je dišalo v davnih sanjah
vaški popoldnevi grejejo z žitom
sonce z razsijane pločevine v reko pozvanja
življenje – polje – zlatolito

Zvečer čez nebo most
večernice, se že večeri
mlečne krave se vračajo domov
prežvekovat med jasli polne noči

Ponoči se izpod rok križev na razpotjih
vsipa sinji zvezdni prah
oblački sedijo pred pragom na trati
to so krogle belega puha
to je regrat

Mesec gre srebrne rute prat
črički čirikajo v stogih
ni se nam treba bat

Saj vendar diši po sanjah seno
nežna melodija, ki je skrita tam notri
pa se stiska k meni z otroškimi lički
čuva pred zlom

INICJAŁ W BŁYSKAWICY

byłem czym jesteś
jestem czym będziesz
ty

z dolin suterren placów rzek piekarń
młynów okrętów spojrzeń hut mgły
z barów rozkwitłych witek i nieb
tak sennym zdrojem na ręce moje
ściekał
szept

depcą tygodnie po łózkach stołach
muska muzyka kwiatami skroń
niepokój dymi wołam twe imię
wołam
bądź

rok 1931

INICIALKA V BLISKU

bil sem kar si
sem kar boš —
ti

iz dolin podpritičij trgov pekarn rek
mlinov ladij pogledov plavžev megle
iz barov razcvetelih vej in nebes
se je kot zaspan curek v moje roke
stekel
šepet

teptajo tedni po posteljah mizah
glasba boža s cvetjem sence
nemir se kadi kličem tvoje ime
kličem
bodi

leto 1931

Jerzy Liebert
(1904 – 1931)

POCZĄTEK JESIENI

Jabłka na drzewach tańczą.
Szum wznosi się i odchodzi.
Słońce nagle przygrzeje,
Wiatr się zerwie — ochłodzi.

Uśmiecham się. W uśmiechu
Jest cała prawda smutku.
Ale nikt, nikt nie widzi,
Jak płaczę po cichutku.

I tylko popętanę
Na wielkich łąkach konie
Też troskę mają w oczach
I liżą moje dłonie.

Przestrzenie, o przestrzenie!
Jesieni niepojęta –
Owoce i obłoki,
Samotność i zwierzęta.

ZAČETEK JESENI

Jabolka na drevesih plešejo.
Šum se dvigne in oddalji,
Sonce naglo posije,
Veter zbudi se – ohladi.

Smehljam se. V tem nasmehu
Skrita je otožnost.
A nihče, nihče ne vidi,
Da tiho tiho jočem.

Le konji moji, speti
Na travnikih velikih,
V očeh še imajo žalost
In ližejo dlani mi.

O neizmerni prostor!
Jesen nedoumljiva -
Sadeži, oblaki
Samota in živali.

Konstanty Ildefons Gałczyński
(1905 – 1953)

WIELKANOC JANA SEBASTIANA BACHA

Rodzina wyjechała do Hagen.
Sam zostałem w tym ogromnym domu.
Po galeriach krokami dudnię.

Bardzo śmieszają mnie te złocenia
i te pelikany rzeźbione jak od niechcenia,
i te chmury mknące na południe.

Ja bardzo lubię chmury. I światła pochmurne.
Jak fortece. Jak moje fugi poczwórne.

Cóż to za rozkosz błędzić przez pokoje
z Panią Muzyką we dwoje!
Jak las jesienny świece w lichtarzach czerwone.
A dzisiaj jest Wielkanoc. Dzwon rozmawia z dzwonem.
O, wesołe jest serce moje!

W starych szufladach są stare listy,
a w książkach zasuszone kwiaty;
jak to miło plądrować wśród starych papierów ...
O, świąteczne godziny pełne złotych szmerów!
o, natchnienia jak kolumny złote!, o, kantaty!

Ubrany w zielony aksamit
brodzę, błędzę tymi pokojami,
i po galeriach, i po schodach;
o, jeszcze tyle, tyle do wieczora godzin,

VELIKA NOČ JOHANA SEBASTIJANA BACHA

Družina se je odpeljala v Hagen.
Sam sem ostal v tej ogromni hiši.
Po galerijah donijo moji koraki.

Smešne se mi zdijo te pozlate
in ti pelikani, brezskrbno izrezljani,
in ti drveči na jug oblaki.

Oblake imam zelo rad. In oblačno luč.
Kot gradovi so. Kot četveroglasje mojih fug.

Kakšen užitek, bloditi skozi sobe
z gospo Glasbo v dvoje!
Rdeče sveče v svečnikih so kot jesenski gozd.
In danes je Velika noč. Zvonu odpeva zvon.
Oh, kako se veseliš, srce ti moje!

V starih predalih so stara pisma,
v knjigah posušeni cvetovi;
kako prijetno je brskati med starimi papirji ...
O, praznične ure, slišim šume zlate!
O, navdihi kot zlati stebri! o, kantate!

Oblečen v zelen žamet
brodim, blodim po teh sobah
in po galerijah in stopnicah,
o, še toliko toliko ur je do večera,

żeby mrużyć, żeby nucić, żeby chodzić,
żeby płynąć jak zaklęta woda!

Ciemne jak noc portrety witają mnie w salach,
jeszcze bardziej ciemniejąc, kiedy się oddalam.
To śmieszne, że niektórzy nazwali mnie mistrzem,
mówią, że w mych kantatach zamknąłem niebiosy.
Szkoda, że tu nie wszyscy znacie mego kosa,
ach, jakże ten kos śpiewa, jakże ten ptak gwizdże,
jemu wiele zawdzięczam. No i wielkim chmurom.
I wielkim rzekom. I piersiom twoim, Naturo.

Spójrzcie na te niebieskie hiacynty,
na te krzesła z czarnego drzewa,
na te wszystkie złoczone sprzęty,
na tę klatkę z papugami, która śpiewa,
na te obłoki jak srebrne okręty,
które wiatr południowy podwiewa.
Tak. Spójrzcie. To jest moje mieszkanie.
Też wspomnienie po Janie Sebastianie.

Mówią, że jestem stary. Jak rzeka.
Że czas coraz bardziej z rąk mi ucieka.

To prawda, że mi wiele godzin przepadło.
Ale to nic. Do diabła! Ja gram na mocnych strunach
i są jeszcze kantaty moje, do pioruna!
Nie czas mnie, ale ja go wziąłem na kowadło.

da bi si mrmral, prepeval, da bi stopical,
da bi se razlival kot začarana voda!

Portreti, črni kot noč, me pozdravljajo v sobanah,
še bolj temnijo, ko jih puščam za sabo.
To je smešno, da mi nekateri pravijo mojster,
pravijo, da sem v svoje kantate ujel nebo.
Škoda, da vsi tu ne poznate mojega kosa,
kako le žvižga ta ptič, ah, kako ta kos poje,
njemu sem veliko dolžan. No, in velikim oblakom.
In velikim rekam. In tvojim prsim, Narava.

Samo pogledajte te modre hiacinte,
te stole iz črnega lesa,
vse to pohištvo, pozlačeno,
to kletko s papigami, vse to prepeva,
te oblake, ki so kot srebrne ladje,
ki južni veter jih podi pred sabo.
Ja. Samo pogledajte. To je moje stanovanje.
In prav tako spomin na Johana Sebastijana.

Pravijo, da sem star. Kot reka.
Da mi čas vedno bolj iz rok polzi.

To je res, da mi je veliko ur zbežalo.
Ampak bog pomagaj! Za vraga! Jaz igram na močne strune
in tu so še moje kantate, grom in strela!
Ne čas mene, jaz sem njega vzel na nakovalo.

Zaraz przyjdzie rodzina i zaczną się uczać.
Córy moje, nim siądą, przejrzą się do lustra.
I chmara gości ściągnie. I nastąpi taniec.
Podjedzą sobie setnie i podpiszą dobrze.
I pasterz z gobelinu też huknie na kobzie.
A potem wieczór przyjdzie. I zniknę w altanie.

Bo lepsza od mych skrzypiec, gdym grywał w Weimarze,
niżli perły, o których dla mej żony marzę,
niż sonaty mych synów, niż wszystkie marzenia,
taka chwila wielkiego, wielkiego wytchnienia,
właśnie teraz, gdy widzę przez altany szparę
rzecz niezwykłą, zawrotną, szaloną nadmiarem:
WIOSENNE GWIAZDZISTE NIEBO.

1950

Vsak čas bo prišla družina in bomo sedli za mizo.
Moje hčerke se bodo prej še pogledale v zrcalo.
In cel kup gostov bo. In bodo plesali.
Vsi se bodo najedli in pošteno napili.
In pastir z gobelina bo tudi zaigral na piščal.
Potem pa bo prišel večer. In bom izginil v altano.

Ker boljši od mojih gosli, ko sem v Weimarju igral,
od biserov, ki bi jih za svojo ženo rad,
od sonat mojih sinov, od vseh sanjarij
je tak trenutek, tak velik velik res oddih,
prav zdaj, ko vidim skozi špranjo v uti
neverjetno stvar, vrtoglavo, blazno v svojem preobilju:
SPOMLADANSKO NEBO, PREPOLNO ZVEZD.

1950

Adam Ważyk
(1905 – 1982)

WESTCHNIENIE

Ach nieraz chciałbym przywołać jak niegdyś
skwarne południa i rude obłoki
zachłanną zieleń i radość owoców
alkohol spojrzeń rozdierany jedwab
świece kąpiące na aksamit nocy
blask kobiecego ramienia czerń węgla
rtęć melancholii podmiejskiej wybuchy
granatu śmiechu motoru czy gniewu
daremnie chciałbym czy mówię czy piszę
nie ma metafor jest tylko smak soli
nie ma wspanialszych barw jest ciężka ziemia

VZDIH

Ah kolikokrat bi hotel priklicati kot včasih
vroče popoldneve in rdečkaste oblake
požrešno zelenje in radost sadežev
alkohol pogledov razparano svilo
sveče kapljajoče na žamet noči
lesk ženskega ramena črnino premoga
živo srebro predmestne melanholije eksplozije
granate smeha motorja ali besa
zaman bi hotel pa če govorim ali pišem
ni metafor je samo okus soli
ni sijajnejših barv je težka zemlja

Marian Czuchnowski
(1909 – 1991)

RZECZYWISTOŚĆ

Na polach modro, jakby wiatr rozlano.
Stajnie parują ciszą. W świt, jak w białe futro, chuchają jasne oddechy zwierzęce.
W ogrodach szeleszczą szare spódnice dziewcząt od snu srebrnej cieczy
zarumienionych po krople koralu.
Mijamy czas, stojące z mrozu i obłoków rano,
siebie. Czekamy szkicując na żółtym wzgórzu dom blady,
który miłość obsiadła,
gdy słowem nam przyszło się łamać jak chlebem.
Smutek odpływa od spraw wielu, choć im nic nie przeczy.
Spraw, które często chłodne zakładamy jak ręce.
Wiatr najsmutniejszy, jakie znam, bije wzburzony od zielonej fali.
Cisza umyka. Górą czyste słupy powietrza, pochłaniane niebem:
drżą, niby olbrzymie zwierciadła.

RESNIČNOST

Na poljih je modro kot veter bil bi razlit.
Od staj puhti tišina. V svit, kot v bel kožuh, diha jasno živalsko sopenje.
V vrtovih šelestijo siva krila deklet od sna srebrnega potoka
zardelih do kapelj koral.
Minevamo čas, negibno jutro mrazu in oblakov,
sebe. Čakamo, medtem ko si na rumenem pogorju rišemo blede dom,
ki ga je ljubezen obsedla,
ko smo se z besedo kot s kruhom obhajali.
Žalost odhaja od mnogih stvari, čeprav jim ne nasprotuje.
Stvari, ki jih često kot roke zlagamo hladne.
Najbolj žalosten veter, kar jih poznam, bije razburkan od zelenega vala,
tišina se umika. Zgoraj čisti stebri zraka, ki jih nebo vsrkava:
trepetajo kot ogromna zrcala.

Anna Świrszczyńska
(1909 – 1984)

PIORĘ KOSZULĘ

Ostatni raz piorę koszulę
mojego ojca, który umarł.
Koszulę czuć potem, pamiętam
ten pot od dziecka,
tyle lat
prałam mu koszule i kalesony,
suszyłam
przy piecyku żelaznym w pracowni,
kładał je
bez prasowania.

Ze wszystkich ciał na świecie,
zwierzęcych, ludzkich,
tylko jedno wydzielało ten pot.
Wdycham go
po raz ostatni. Piorąc tę koszulę
niszczę go
na zawsze.
Teraz pozostaną po nim już tylko obrazy,
które czuć farbą.

PEREM SRAJCO

Zadnjič perem srajco
svojemu očetu, ki je umrl.
Srajce se drži vonj po potu, ta vonj
me je spremljal od otroštva,
toliko let
sem mu prala srajce in dolge spodnje hlače,
jih sušila
ob železni pečici v ateljeju,
oblačil jih je
nezlikane.

Od vseh teles na svetu,
živalskih in človeških,
je samo eno izločalo tak vonj.
Vdihujem ga
zadnjič. Ko perem to srajco
ga uničujem
za vedno.
Zdaj bodo ostale po njem
samo še slike,
ki zaudarjajo po barvi.

Czesław Miłosz
(1911 – 2004)

PIEŚŃ

Gabrieli Kunat

Ona

Ziemia odpływa od brzegu, na którym stoję,
i coraz dalej świecą jej trawy i drzewa.
Pączki kasztanów, światła lekkiej brzozy
już nie zobaczę was.
Z ludźmi umęczonymi oddalacie się,
ze słońcem kołysanym jak flaga biegniecie w stronę nocy,
boję się zostać sama, prócz mego ciała nic nie mam
– ono błyszczący w ciemności, gwiazda ze skrzyżowanymi rękami,
aż straszno mi patrzeć na siebie. Ziemi,
nie opuszczaj mnie.

Chór

Z rzek dawno spłynęły lody, bujne wyrosły liście,
pługi przeszły po polach, borkują w lasach gołębie,
górami sarna przebiega, pieśni weselne krzyczy,
kwiaty wysokie kwitną, parują ciepłe ogrody.
Dzieci rzucają piłką, tańczą na łąkach po troje,
kobiety bieliznę piorą w strumieniach i łowią księżycę.
Radość wszelka jest z ziemi, nie masz prócz ziemi wesela,
człowiek jest dany ziemi, niech ziemi tylko pożąda.

PESEM

Gabrieli Kunat

Ona

Zemljo odnaša od brega, na katerem stojim,
njena trava in drevesa sijejo vse bolj od daleč.
Popki kostanjev, jasnina lahne breze,
ne bom vas videla nikoli več.
Oddaljujete se z izmučenimi ljudmi,
s soncem, zibajočim se kot prapor, bežite v noč,
bojim se ostati sama, ničesar nimam, le telo –
blešči se v temi, zvezda s prekrižanimi rokami,
da me je groza, če pogledam nase. Zemlja,
ne zapusti me.

Zbor

Reke so že zdavnaj splavile led, bohotno je listje,
plugi orjejo polja, golobi grulijo v gozdu,
po hribih tekajo srne, kričijo svatovske pesmi,
visoki cvetovi cvetijo, puhtijo topli vrtovi.
Otroci se žogajo, plešejo v troje po travi,
ženske v potokih perejo, lune loveč.
Vsakršna radost je zemeljska, vsaka požene iz zemlje,
človek zemlji je dan, naj si le nje želi.

Ona

Nie chcę ciebie, nie skusisz mnie. Odpływaj, siostró pogodna,
czuję twój dotyk jeszcze, twój dotyk szyję mnie pali.
Noce miłosne z tobą gorzkie jak popiół chmur,
a świt nadchodził po nich w czerwieni, nad jeziorami
niosły się pierwsze rybitwy i smutek taki, że płakać
nie mogłam już, tylko leżąc
liczyć godziny ranka, słuchać zimnego szumu
wysokich, martwych topoli. Ty, Boże, miłościw mnie bądź.
Od ust ziemi chciwych odłącz mnie.
Od pieśni jej nieprawdziwych oczyść mnie.

Chór

Kręcą się kołowroty, ryby trzepocą się w sieciach,
pachną pieczone chleby, toczą się jabłka po stołach,
wieczory schodzą po schodach, a schody z żywego ciała,
wszystko jest z ziemi poczęte, ona jest doskonała.
Chylą się ciężkie okręty, jadą miedziani bratowie,
kołyszą karkami zwierzęta, motyle spadają do mórz,
kosze wędrują o zmierzchu i zorza mieszka w jabłoni,
wszystko jest z ziemi poczęte, wszystko powróci do niej.

Ona

O, gdyby we mnie było choć jedno ziarno bez rdzy,
choć jedno ziarno, które by przetrwało,
mogłabym spać w kołysce nachylanej

Ona

Nočem te, ne boš me zapeljala. Plovi naprej, vedra sestra,
čutim še tvoj dotik, dotik, ki me žge v vrat.
Ljubezenske noči s teboj so grenke kot pepel iz oblakov,
za njimi je prišlo rdeče svitanje, nad jezeri
so se dvigovale prve čaplje in taka žalost, da nisem
več mogla jokati, samo leže
sem štela jutranje ure in poslušala mrzlo šumenje
visokih mrtvih topolov. Moj Bog, bodi mi milosten.
Odrtgaj me od poželjivih ust zemlje.
Od njenih lažnivih pesmi očisti me.

Zbor

Kolovrati se vrtijo, ribe se mečejo v mrežah,
pečeni hlebci dišijo, jabolka se kotalijo po mizah,
večeri se spuščajo k nam po stopnicah, te imajo živo telo,
vse je spočeto iz zemlje, ta je popolna.
Težke ladje se zibljejo, bronasti bratje se peljejo,
vratovi živali nihajo, metulji padajo v morja,
koši potujejo v mraku, zora stanuje v jablani,
vse je spočeto iz zemlje, vse se povrne vanjo.

Ona

O, ko bi bilo v meni le eno zrno brez rje,
vsaj eno zrno, ki bo obstalo,
potem bi lahko spala v zibelki, nagnjeni

na przemian w mrok, na przemian w świt.
Spokojnie czekałabym, aż zgaśnie ruch powolny,
a rzeczywiste nagle się obnaży
i tarczą nowej, nieznajomej twarzy
spojrzy kwiat polny, kamień polny.
Wtedy już oni, żyjący kłamliwie,
jak wodorosty na dnie wód zatoki,
byliby tym, czym leśne igliwie
dla kogoś, kto w las patrzy z góry, przez obłoki.
Ale nic nie ma we mnie prócz przestachu,
nic oprócz biegu ciemnych fal.
Ja jestem wiatr, co niknąc w ciemnych wodach dmie,
wiatrem jestem idącym a nie wracającym się,
pyłkiem dmuchawca na czarnych łąkach świata.

Ostatnie glosy

W kuźni nad wodą młotek uderza,
schylony człowiek naprawia kosę
i świeci głowa w płomieniu ogniska.

Pierwsze łuczywo zapala się w izbie,
na stół głowę kładą parobcy zmęczeni.
Już misa dymi, a świerszcze śpiewają.

Wyspy są zwierzętami śpiącymi,
w gnieździe jeziora układają się mrucząc,
a nad nimi obłok wążiutki.

Wilno, 1934

enkrat v somrak, drugič v svit.
Mirno bi čakala, da se izteče počasni zalet
in da se naenkrat prikaže to, kar je res,
da cvetovi in kamni na polju
pokažejo obraz, ki je nov in neznan.
Takrat bi bili ti, ki živijo v laži
in so kot alge na dnu globoke vode,
kot gozdno igličje za človeka,
ki opazuje gozd od zgoraj, skozi oblake.
Ampak v meni ni nič drugega kot strah,
nič drugega kot beg temnih valov.
Veter sem, ki veje in izginja v temnih vodah,
veter sem, ki gre in se ne vrne,
regratovo seme na črnih poljanah sveta.

Zadnji glasovi

V kovačnici nad vodo kladivo udarja,
sklonjen človek popravlja koso,
njegova glava se sveti v plamenih z ognjišča.

V izbi se prva trska prižge,
utrujeni hlapci naslanjajo glave na mizo.
Iz sklede se že kadi, črički prepevajo.

Otoki so kot zaspane živali,
brundajoč legajo v jezersko gnezdo,
nad njimi pa plava ozek oblak.

Vilno, 1934

HYMN

Nikogo nie ma pomiędzy tobą i mną.
Ani rośliny czerpiącej sok z głębokości ziemi,
ani zwierzęcia, ani człowieka,
ani wiatru chodzącego pomiędzy chmurami.

Najpiękniejsze ciała są jak szkło przezroczyste.
Najsilniejsze płomienie jak woda, zmywająca zmęczone nogi podróżnych.
Najzieleńsze drzewa jak ołów rozkwitły w środku nocy.
Miłość jest piaskiem połykanym wyschlými ustami.
Nienawiść słonym dzbanem podanym spragnionemu.
Toczą się rzeki; podnoście swoje ręce,
stolice! Ja, wierny syn czarnoziemiu, powrócę do czarnoziemiu
jakby życia nie było,
jakby pieśni i słowa tworzyło
nie moje serce, nie moja krew,
nie moje trwanie,
ale głos niewiadomy, bezosobowy,
sam łopot fal, sam wiatrów chór, samo wysokich drzew
jesienne kołysanie.

Nikogo nie ma pomiędzy tobą i mną,
a mnie jest dana siła.
Góry białe pasą się na równinach ziemskich,
do morza idą, do wodopoju swego,
nachylają się słońca coraz nowe

HIMNA

Nikogar ni med tabo in mano.
Ne rastline, ki srka sokove iz globine zemlje,
ne živali, ne človeka,
še vetra ne, ki drsi med oblaki.

Najlepša telesa so kot prozorno steklo.
Najmočnejši plameni kot voda, ki umiva popotnikom utrujene noge.
Najbolj zelena drevesa so sredi noči vzcvetela kot svinec.
Ljubezan je pesek, srkan s suhimi usti.
Sovrašтво je slana posoda, ponujena žejnemu.
Reke, tecite; prestolnice,
dvignite roke! Jaz, zvesti sin črne zemlje, se bom vrnil vanjo,
kot da ni bilo življenja,
kot da besed in pesmi ni ustvarilo
moje srce, moja kri,
moje trajanje,
ampak neznani, brezosebni glas,
samo bučanje valov, petje vetrov, visokih dreves
jesensko šumenje.

Nikogar ni med tabo in mano
in meni je dana moč.
Bele gore se pasejo na ravninah zemlje,
k morju gredo, svojemu kalu,
vedno nova sonca se sklanjajo

nad doliną małej i ciemnej rzeki, gdzie się urodziłem.
Nie mam ani mądrości, ani umiejętności, ani wiary,
ale dostałem siłę, ona rozdziera świat.

Ciężką falą rozbiję się o brzegi jego
i odejdę, powrócę w wiecznych wód obszary,
a młoda fala pianą nakryje mój ślad. O ciemności!
Zabarwiona pierwszym blaskiem świtu,
jak płuco wyjęte z rozszarpanego zwierza,
kołyszysz się, zanurzasz się.
Ileż razy z tobą płynąłem
zatrzymany pośrodku nocy,
słyszac głos jakiś nad twoim struchlałym kościołem,
krzyk cietrzewi, szum wrzosu w tobie się rozszerzał
i świeciły dwa jabłka leżące na stole
albo otwarte błyszcząły nożyce –
– a my byliśmy podobni:
jabłka, nożyce, ciemność i ja –
pod tym samym, nieruchomym,
asyryjskim, egipskim i rzymskim
księżycem.

Przemieniają się wiosny, mężczyźni i kobiety łączą się,
dzieci po ścianach rękami w półsenności wodzą,
ciemne łądy rysują palcem umaczanym w ślinie,
przemieniają się formy, rozpada się to, co wydawało się niewyciężone.

nad dolino majhne in temne reke, kjer sem se rodil.
Nimam ne modrosti, ne sposobnosti, ne vere,
toda dobil sem moč, ki para svet.

Kot težak val se bom razbil na njegovih bregovih,
odšel bom in se vrnil k večnim vodam,
mladi val pa bo s peno zabrisal sledove. O tema!
Narahlo obarvana s prvo bleščavo jutra,
kot pljuča, vzeta iz raztrgane živali,
se ziblješ, potapljaš.
Kolikokrat sem plul s teboj
in me je ustavilo sredi noči,
ker sem zaslišal nek glas nad tvojo otrplo cerkvijo,
klice ruševcev, šumenje vresja se je širilo v tebi
in dve jabolki sta se svetili na mizi
ali pa se bleščale odprte škarje –
in vsi smo si bili podobni:
jabolki, škarje, tema in jaz –
pod isto, negibno
asirsko, egipčansko, rimsko
luno.

Pomladi se izmenjavajo, moški in ženske združujejo,
otroci v polspanju z rokami potegujejo po stenah,
s poslinjenim prstom rišejo temne celine,
oblike se spreminjajo, razpada to, kar se je zdelo nepremagljivo.

Ale pomiędzy państwami powstającymi z dna mórz,
pomiędzy zgasłymi ulicami, na miejscu których
wzniosą się góry ze spadłej zbudowane planety,
wszystkiemu co minęło, wszystkiemu co minie
broni się młodość, czysta jak słoneczny kurz,
ani w dobrym, ani w złym nie rozmiłowana,
pod twoje olbrzymie nogi podesłana,
abyś ją gniótł, abyś po niej szedł,
abyś poruszał swoim oddechem koło,
a od jego ruchu drżała znikoma budowla,
abyś jej głód, a innym dawał sól, wino i chleb.

Nic mnie od ciebie nie dzieli.

Jeżeli jestem żołnierzem, ty jesteś skrzydłem na hełmie,
pociskiem, pożarów kulą, a skoro się ciebie wystrzeli,
to dajesz, na co wszelka żywa zasługuje istota.

Jeżeli jestem rolnikiem, ty rękami moimi pracujesz nad zniszczeniem
traw rozpiętych w ugorach i osuszasz błota,
aż wyrastają płody i wódka narodom spragnionym
jak manna spływa kroplami w pokorne gardła.

Marzącemu o władzy, ty jak zasłona czarna
rozpościerasz się nisko, zakrywając ludzkie domy.
We mgłę bije władca brązową stopą
i jak z żelaza sypią się skry
i chór wielbiący prawodawcę grzmi,
zanim nas nie obejmie pierścień potopu.

Ampak sredi držav, ki vstajajo z dna morja,
sredi ugaslih ulic, kjer se namesto njih
dvignejo gore, iz padlega zgrajene planeta,
se vsega, kar je minilo, vsega, kar bo minilo,
brani mladost, čista kot sončni prah,
zaljubljena ne v dobro ne v zlo,
poslana pod tvoje ogromne noge,
da bi jo teptal, da bi stopal po nji,
da bi s svojo sapo premikal kolo,
a od njegovega gibanja drhtela bedna zgradba,
da bi ji dajal lakoto, drugim pa sol, vino in kruh.

Nič me ne ločuje od tebe.

Če sem vojak, si ti perut na čeladi,
naboj, krogla požarov, in če se te že izstrelji,
dajaš to, kar si vsako živo bitje zasluži.

Če sem kmet, ti z mojimi rokami pripravljaš uničenje
trav razpetih na ledini in osušuješ močvirja,
da zrasede pridelek in vodka narodom žejnim
kot mana steče po kapljah v ponižna grla.

Temu, ki sanja o oblasti, se ti kot črna zavesa
nizko postelješ in ob tem zakriješ človeške hiše.
V megli udarja oblastnik z rjavim stopalom
in kot z železa se vsipajo iskre
in zbor, ki se klanja zakonodajalcu, grmi,
dokler nas ne bo objel prstan potopa.

Jeszcze nie odzywa się głos rogu
zwołujący rozproszonych, leżących w dolinach.
Koło wozu ostatniego jeszcze nie dudni na grudzie.
Pomiędzy mną i tobą nie ma nikogo.

Paryż, 1935

Ne razlega se še glas rogov,
da zbere krog sebe vse, ki ležijo v dolinah.
Kolo zadnjega voza še ne ropoče po grudah.
Med mano in tabo ni nikogar.

Pariz, 1935

ROKI

Wszystko minione, wszystko zapomniane,
tylko na ziemi dym, umarłe chmury,
i nad rzekami z popiołu tlejące
skrzydła i cofa się zatrute słońce,
a potępienia brzask wychodzi z mórz.

Wszystko minione, wszystko zapomniane,
więc pora, żebyś ty powstał i biegł,
choć ty nie wiesz, gdzie jest cel i brzeg,
ty widzisz tylko, że ogień świat pali.

I nienawidzić pora, co kochałeś,
i kochać to, co znienawidziłeś,
i twarze deptać tych, którzy milczącą
piękność wybrali.

Pustką, aleją, wąwozami niemych
– gdzie wiatr na szepty każdy głos zamienia
albo w sen twardy z odrzuconą głową -
iść. Wtedy ... Wtedy wszystko we mnie było
krzykiem i wołaniem. Krzykiem i wołaniem
ruń czarnych wiosen rozdzierała mnie.
Dosyć. Dosyć. Nic się przecie nie śniło.
Nikt nic o tobie nie wie. To wiatr tak w drutach dmie.

Więc pora. Ja tę ziemię tak kochałem,
jak nie potrafi nikt w lepszej epoce,

ČASI SOJENJA

Vse je minilo, vse je pozabljeno,
dim samo na zemlji, mrtvi oblaki,
in nad rekami iz pepela tleča
krila in zastrupljeno sonce se umika,
zora obsodbe pa se dviga iz vodá.

Vse je minilo, vse je pozabljeno,
torej je čas, da bi vstal in stekel,
čeprav ne veš, kje je obala in cilj,
saj vidiš samo, da svet gori.

In čas je sovražiti to, kar si ljubil,
in ljubiti to, kar si zasovražil,
in obraze teptati teh, ki molčečo
so lepoto izbrali.

V praznini, po nemih globelih, po drevoredu
– kjer veter spreminja vsak glas v šepet
ali pa v trden sen z glavo vnic –
iti. Takrat ... Takrat je vse v meni bilo
krik in klic. S krikom in klicem
me je trgala črnih pomladi podrast.
Dovolj. Dovolj. Saj vendar ni bilo nikakršnih sanj.
Nihče ničesar o tebi ne ve. To samo veter skozi žice gre.

Torej je čas. Jaz sem to zemljo ljubil tako,
kot tudi v boljših časih nihče ne zna,

kiedy są dnie szczęśliwe i pogodne noce,
kiedy pod łukiem powietrza, pod bramą
obłoków, rośnie to wielkie przymierze
wiary i siły.

Teraz ty musisz ciasno oczy mrużyć,
bo góry, miasta i wody się spiętrzą,
i to, co przygniecione trwało - naprzód runie,
co naprzód szło – upadnie wstecz.
Tak, tylko ten, co krew od innych miał gorętszą,
na cwałującym stanie złotych głów tabunie
i z krzykiem w dół obróci ostry miecz.

Minione, minione, nikt nie pamięta win,
tylko drzewa jak w niebo rzucone kotwice,
stada spływają z gór, zasłały ulice,
kręcą się szprychy, oplata nas dym.

Wilno, 1936

v srečnih dneh in vedrih nočeh,
ko pod zračnim lokom, oblakov obokom
rase ta velika zaveza
vere in moči.

Zdaj moraš tesno zatiskati oči,
ker gore, mesta in vode bodo zavrele,
in to, kar je bilo vkleščeno –bo zgrmelo naprej,
kar pa je šlo naprej – bo padlo nazaj.
Res, samo ta, ki je imel najbolj vročo kri,
bo stopil na zlatih glav drveči trop
in bo s krikom obrnil ostri meč navzdol.

Minilo je, minilo, nihče ne pomni krivd,
samo drevesa kot v nebo vržena sidra,
črede so pridrle z gora, vse se na ulice vali,
obračajo se kolesa, ovija nas dim.

Vilno, 1936

NADZIEJA

Nadzieja bywa, jeżeli ktoś wierzy,
Że ziemia nie jest snem, lecz żywym ciałem,
I że wzrok, dotyk ani słuch nie kłamie.
A wszystkie rzeczy, które tutaj znałem,
Są niby ogród, kiedy stoisz w bramie.

Wejść tam nie można. Ale jest na pewno.
Gdybyśmy lepiej i mądrzej patrzyli,
Jeszcze kwiat nowy i gwiazdę niejedną
W ogrodzie świata byśmy zobaczyli.

Niektórzy mówią, że nas oko ludzi
I że nic nie ma, tylko się wydaje,
Ale ci właśnie nie mają nadziei.
Myślą, że kiedy człowiek się odwróci,
Cały świat za nim zaraz być przestaje,
Jakby porwały go ręce złodziei.

UPANJE

Upanje je, če verjameš,
Da zemlja ni sen, ampak živo telo,
Da nam ne laže ne vid, ne dotik, ne uho,
In da so vse znane stvari kot vrtovi,
Ko smo prispeli na njihov rob.

Vstopiti ne moreš, ampak veš, da so.
Če bi gledali modro in bolj pozorno,
Bi v tem vrtu sveta zagledali
Zvezde in vse polno novih rož.

Nekateri pravijo, da nas videz vara
In da ni ničesar, da se vse samo zdi,
Ampak ravno ti so ostali brez upa.
Mislijo, da če se človek obrne,
Ves svet za njim izgine kot kafra,
Kot da ga je tat odnesel v klobuku.

MIASTO BEZ IMIENIA

9

Uniwersalne światło, a ciągle się zmienia.
Bo kocham także światło, może tylko światło.
Jednak co za jasne i za wysokie, to nie dla mnie.
Więc kiedy różowieją obłoki, myślę o świetle niskim,
jak w krajach brzozy i sosny obleczonej chrupkim porostem,
późną jesienią, pod szronem, kiedy ostatnie rydze
dogniwają w borkach i psy gonią z echem,
a kawki krążą nad wieżą bazylińskiego kościoła.

Berkeley, 1965

MESTO BREZ IMENA

9.

Svetloba je univerzalna, a se nenehno spreminja.
Ker svetlobo tudi ljubim, mogoče sploh samo njo.
Pa vendar, kar je presvetlo in previsoko, ni zame.
Torej, kadar oblaki prav počasi rdijo, mislim na nižjo svetlobo,
na takšno, kot je v deželi brez in borovcev, s hrapavim lubjem,
pozno jeseni, pod slano, ko zadnji jurčki
do konca zgnijejo pod vejami in psi lovijo, da odmeva,
kavke pa krožijo nad zvonikom bazilijanske cerkve.

Berkeley, 1965

KUŹNIA

Podobał mi się miech, poruszany sznurem.
Może ręka, może nożny pedał, nie pamiętam.
Ale to dmuchanie, rozjarzanie ognia!
I kawał żelaza w ogniu, trzymany cęgami,
Czerwony, już miękki, gotów do kowadła,
Bity młotem, zginany w podkowę,
Rzucany w kubeł z wodą, syk i para.
I konie uwiązane, które będą kuć,
Podrzucają grzywami i w trawie nad rzeką
Lemiesze, płozy, brony do naprawy.

U wejścia, czując bosą podeszwą klepisko.
Tutaj bucha gorąco, a za mną obłoki.
I patrzę, patrzę. Do tego byłem wezwany:
Do pochwalenia rzeczy, dlatego że są.

KOVAČNICA

Všeč mi je bil meh, ki so ga gonili z vrvjo.
Mogoče z roko, mogoče na nožni pogon, ne spomnim se več.
Ampak tisto puhanje, razžarjenost ognja,
V njem pa kos železa v primežu klešč,
Rdeč, že mehke, pripravljen za nakovalo,
Udarci kladi, ukrivljanje v podkev,
Potem pa bumf v čeber, cvrčanje in para.
In konji, privezani, ki jih bodo podkovali,
Kako mečejo grivo v zrak, in v travi nad reko
Sanišča, lemeži, brane, ki čakajo na popravilo.

Pri vhodu sem, čutim glinena tla pod bosim stopalom.
Vročina udarja vame, za mano pa oblaki.
In gledam, gledam. Za to sem bil poklican:
Da bi hvalil stvari zato, ker so.

UCZESTNIK

Co dobre? Czosnek. Na różnie udziec barani.
Wino z widokiem na kołyszące się łodzie w zatoce.
Gwiazdziste niebo w sierpniu. Odpoczynek na górskim szczycie.

Co dobre? Woda basenu i sauna po wielu milach podróży.
Kochanie się i sen w objęciu z dotykaniem się nóg.
Mgła o poranku jasna, bo zaczyna się dzień słoneczny.

We wszystko co nam, żywym, wspólne jestem zanurzony.
Doświadczając tej ziemi za innych w moim ciele.
Wędrując pod niepewnym zarysem wieżowców? antykościółów?
Dolinami zawsze pięknych, choć zatrutych, rzek.

UDELEŽENEC

Kaj je dobro? Česen. Ovčje stegno na ražnju.
Vino s pogledom na zibajoče se čolne v zalivu.
Zvezdno nebo v avgustu. Počitek na vrhu gore.

Kaj je dobro? Voda v bazenu in savna po mnogih miljah poti.
Ljubljenje in spanje v objemu z dotikanjem nog.
Megla zjutraj, svetla, ker se začinja sončen dan.

V vse, kar nam je, živim, skupnega, sem potopljen,
Ko izkušam to zemljo za druge v svojem telesu
In ko potujem pod negotovo silhueto stolpnic? proticerkvá?
Po dolinah zmeraj lepih, pa čeprav zastrupljenih rek.

Jan Twardowski
(1915 – 2006)

* * *

Dziękuję Ci po prostu za to, że jesteś
za to, że nie mieścisz się w naszej głowie, która jest za logiczna
za to, że nie sposób Cię ogarnąć sercem, które jest za nerwowe
za to, że jesteś tak bliski i daleki, że we wszystkim inny
za to, że jesteś już odnaleziony i nie odnaleziony jeszcze
że uciekamy od Ciebie do Ciebie
za to, że nie czynimy niczego dla Ciebie, ale wszystko dzięki Tobie
za to, że to czego pojąć nie mogę – nie jest nigdy złudzeniem
za to, że milczysz. Tylko my – odcytani analfabeci
chlapiemy językiem

* * *

Hvala Ti preprosto za to, da si
za to, da nam ne greš v preveč logično glavo,
za to, da se Te ne da zaobjeti s preveč živčnim srcem,
za to, da si tako blizu in daleč, v vsem drugačen
za to, da si že najden in še ne
da bežimo od Tebe k Tebi
za to, da ne delamo nič zate, ampak vse v Tebi
za to, da to, česar ne morem dojeti – ni nikdar privid
za to, da molčiš. Samo mi – načitani analfabeti
opletamo z jezikom

* * *

Nic mnie nie załamało
ani pustka po życzliwym spojrzeniu
ani zbieranie na tacę
ani to że o mało nie zwichnąłem palca stukając
w konfesjonał ani pytania osiemnastoletnich
ani anonimy których koperty nawet syczą –
ani dowody w które trzeba najpierw uwierzyć
ani wierni którzy się nienawidzą w tramwajach
ani cnota płacząca jak nieszczęśliwe szczęście
ani kaznodzieje ze złotymi zębami
ani obawa że nie dam rady nie dojdę
wywrócę się jeszcze przed płótem Królestwa Niebieskiego
bogatsi zostaną coraz bogatsi a biedni coraz biedniejsi
nawet ptaki śpiewają ze strachu
nic mnie nie załamało
bo wciąż widzę Ciebie Matko Najświętsza
zamiast berła – trzymasz klębek włóczki
cerujesz teologię

* * *

Nič me ni do konca potrlo
niti praznina ob prijaznem pogledu
niti zbiranje denarja po cerkvi
niti to da bi si skoraj zvil prst ko sem trkal po spovednici
niti vprašanja osemnajstletnikov
niti anonimna pisma pri katerih celo kuverte sikajo –
niti dokazi v katere je treba vnaprej verjeti
niti verniki ki se sovražijo v tramvajih
niti krepost ki se joče kot nesrečna sreča
niti pridigarji z zlatimi zobmi
niti strah da ne bom zmožel da ne bom prispel
da bom pogrnil še pred plotom Nebeškega kraljestva
bogati bodo še bogatejši revni pa vedno revnejši
celo ptiči pojejo iz strahu
nič me ni do konca potrlo
ker Te kar naprej vidim Presveta Mati
namesto žezla – držiš v roki klobko prejice
in krpaš teologijo

Karol Wojtyła
(1920 – 2005)

PIEŚŃ O BOGU UKRYTYM

Wybrzeża pełne ciszy

17.

Zabierz mnie. Mistrzu, do Efrem, i pozwól tam z sobą pozostać,
gdzie ciszy dalekie wybrzeża opadają na skrzydłach ptaków,
jak zieleń, jak fala bujna, nie zmacona dotknięciem wiosła,
jak koło szerokie na wodzie, nie spłoszone cieniem przestachu.

Dzięki, żeś miejsce duszy tak daleko odsunął od zgiełku
i w nim przebywasz przyjaźnie otoczony dziwnym ubóstwem.
Niezmierny, ledwo celkę zajmujesz maleńką,
kochasz miejsca bezludne i puste.

Bo jesteś samą Ciszą, wielkim Milczeniem,
uwolnij mnie już od głosu,
a przejmij tylko dreszczem Twojego Istnienia,
dreszczem wiatru w dojrzałych kłosach.

PESEM O SKRITEM BOGU

Bregovi polni tišine

17.

Vzemi me, Mojster, v Efrem, in dovoli, da ostanem tam s Tabo,
kjer se daljni bregovi tišine spuščajo kot ptičja krila vse niže,
kot bujni val zelenja, ki se ga veslo ni dotaknilo,
kot široki krog na vodi, ki ga senca strahu ni prepodila.

Hvala Ti, da si prostor duše tako daleč odmaknil od hrupa
in da v njem prebivaš, prijazno obdan z revščino prečudno.
Neizmerni, celico prav majhno le zasedaš,
Ti ljubiš neobljudena, res prazna mesta.

Ker sam si velika Tišina, en sam ogromni Molk,
mi glas odvzemi in me reši,
prevzemi me z drgetom samim svojega Obstoja,
z drgetom v zrelem klasju vetra.

Krzysztof Kamil Baczyński
(1921 – 1944)

»STARE MIASTO«

Księżyc zadymiony niebem
rozlepia plakaty – żółte plamy ciszy,
posłuchaj ... ulica schodzi w mrocznym żlebie,
w rzeki zgęstniałych gwiazd,
można usłyszeć:
jak miasto brodzi w neonowym szumie,
ryciny ulic wypukłe odchodzą w rzeki domów,
pękają w średniowieczne place, obszernie,
patrz! ...
rycerze jadą dołem w półżałobnej czerni ...

»STARO MESTO«

Mesec, ves dimast od neba,
plakate–rumene madeže tišine naleplja,
poslušaj ... po mračnem žlebu se spušča ulica navzdol,
v reke zgoščenih zvezd,
in lahko slišiš:
kako mesto brodi v neonskem hrumenju,
perorisbe ulic konveksno odhajajo v reke hiš,
se razpočijo v obširne srednjeveške trge,
glej! ...
vitezi jahajo spodaj v polžalni črnini ...

WSPOMNIENIE

Kraju, kraju ujrzany przez zielone szkło.
Szare osiołki płyną jak łzy zarosłym dnem wspomnienia.
Te krajobrazy, nim spadną, wiszą na rzęsach i drżą.
Szare osiołki płyną jak łzy – zarosłym dnem wspomnienia.
Miniaturowe domki, dalekie o całe powietrze,
o tabun dni i obłoków, dalekie o czyjś śmierć.
Płyną przeze mnie osiołki zarosłym dnem wspomnienia
i rosną we mnie lata jak czarna, zjeżona sierść.

SPOMIN

Dežela, dežela, ki sem te videl skoz steklo zeleno.
Sivi oslički tečejo kot solze po zaraščenem dnu spomina.
Te pokrajine, preden padejo, visijo na trepalnicah in drhtijo.
Sivi oslički tečejo kot solze – po zaraščenem dnu spomina.
Majcene hišice, ki so daleč kot ves zrak,
smrt nekoga, krdelo dni in oblakov.
Tečejo skozme oslički po zaraščenem dnu spomina
in rastejo v meni leta kot črna, naježena dlaka.

Tymoteusz Karpowicz
(1921 – 2006)

ZWIERZĘTA Z LASU ZIELONEGO

pierwsza kropla dnia
uderzyła w konstelację snu
zachybotwały się słodkie horyzonty
zbudzone drogi
czujnie stanęły słupka
mój dom uniósł się wysoko
w otwartym oku pojawiła się ziemia

zwierzęta z lasu zielonego
wyszły pić wodę

mają pragnienia jasne i chłodne
kopyta twarde i celne
żyją w lesie wyraźnym
piją wodę
piją czystą wodę

ŽIVALI IZ ZELENEGA GOZDA

prva kaplja dneva
je udarila v konstelacijo zvezd
sladka obzorja so se zamajala
zbujene ceste
so se pozorno postavile pokonci
moja hiša je vzplavala visoko
v odprtem očesu se je pojavila zemlja

živali iz zelenega gozda
so se odpravile pit vodo

njihova žeja je jasna in hladna
kopita trda in nezgrešljiva
živijo v izrazitem gozdu
pijejo vodo
pijejo čisto vodo

Julia Hartwig
(1921 – 2017)

NAPIĘTNOWANIE JESIENI

Jesień to nie melancholia to wściekłość
co rok powtarzana próba końca
Wyprute wnętrzości ziemi
na wierzchu buraki kartofle i brukiew
co się kryło przed światem wydane jest na łup człowieka
woda ze stawów spuszczone ławice karpi wyrzucone na brzeg
drzewom urywa głowy wiatr gna się zmierzwiłone nieprzytomnie
i aż do horyzontu zapach ziemi mdły i miłosny
rozszerza nozdrza koniom
ciągnącym fury wyładowane jak wozy wygnańcze
Zdarte przemocą z drzew liście budzą żal tak gwałtowny
że chciałoby się gnać razem z nimi
z tym wszystkim co odchodzi a próbowało żyć
w nadziei nieśmiertelności
Pożary czerwieni brązowe wybuchy dębów
i deszcz poganiający wszystko co spotyka w marszu
Naprzód wygnańcy Naprzód
Tłumy zapędzane pod dachy
ostatnie zwierzęta szukające zimowego schronu przed chłodem
a polem mgły spadające kurtyna za kurtyną
zbielały horyzont złudnych gór z których samobójczy skok
uczynimy wraz z listopadem
prosto w grudniową noc

OŽIGOSANJE JESENI

Jesen to ni melanholija to je bes
Vsako leto ponavljani poskus konca
Iztrgano drobovje zemlje
razgaljena pesa krompir koleraba
kar je bilo skrito je prepuščeno v plen
voda iz ribnikov spuščena jate krapov vržene na breg
veter trga drevesom glave zvijajo se razkuštrana kot neprisebna
in prav do obzorja zemljin sladkobni ljubezenski vonj
razširja nozdrvi konjem
ki vlečejo vozove naložene kot vozovi izgnancev
listje nasilno trgano z dreves vzbuja tako silno žalovanje
da bi se hotelo poditi skupaj z njim
z vsem tem kar odhaja pa je poskušalo živeti
v upanju nesmrtnosti
Požari rdečega rjave eksplozije hrastov
in dež ki priganja vse kar sreča v maršu
Naprej izgnanci Naprej
Množice pregnane pod streho
zadnje živali ki si iščejo zimsko skrivališče pred mrazom
potem pa megle zavesa za zaveso
sinjkasto obzorje prividnih gorá s katerih se bomo v samomorilskem skoku
skupaj z novembrom pognali
naravnost v decembrsko noč

OGŁĄDAJĄC STARĄ FOTOGRAFIĘ NA KTÓREJ WESOŁO SIĘ ŚMIEJE

Widzę go dwudziestoletniego Jest żołnierzem na pustyni
Mieszkaniec namiotów dusza towarzystwa
Jakże mu do twarzy w tej zawadiacko nasuniętej furażerce z orzełkiem
O tym jaki był wówczas można tylko zgadywać
z tej nieziennej cząstki natury jaką do końca zachowujemy
Wyróżniający się Tak było i potem
A przecież umiał współżyć z nimi
z leśnikiem z Siemiatycz i rzeźnikiem z Pińska
Nie szukał odmienności Czul się członkiem tej różnorodnej wspólnoty
Opowiadane przez nich historie opisał potem z brawurą
Sam niechętnie wspominał posiołek w Kazachstanie
dwa przebyte tyfusy i niepewną nadzieję w drodze do wojska
Zasypiając odnajdywał niedawne dzieciństwo
dziadka o senatorskim wyglądzie który go wychowywał Warszawę
do której przywiązanie towarzyszyło mu zawsze
pierwsze trzęsienie ziemi szesnastoletniej miłości Lubiano go
Wielu nazywało go do późnego wieku zdrobniałym imieniem
Wiedziano o tym że jest poetą
Wyrażał ich nadzieje w strofach jakie przystoją żołnierzowi
nie szukał sztuczek stylu Nie gardził też obiegową monetą uczuć
tym co poruszało wszystkich: tęsknota za krajem powrót na końcu epopei
Przejmujący dźwięk trąbki na wieczornym apelu
i dalekie wycie hieny nocą
przypominały o pojedynczości każdego losu
Do końca nie wierzył że przeżyje tę wojnę

KO GLEDAM STARO FOTOGRAFIJO, NA KATERI SE VESELO SMEJE

Vidim ga dvajsetletnega Je vojak v puščavi
Prebivalec šotorov duša vsake družbe
Kako mu pristaja ta prešerno natakknjena vojaška kapa z orlom
O tem kakšen je bil takrat lahko samo ugibam
iz tistega nespremenljivega delca narave ki nam ostaja do konca
Izstopal je Tak je bil tudi pozneje
Pa vendar je znal živeti z njimi
z gozdarjem iz Siematič in z mesarjem iz Pinska
Ni iskal razlik Počutil se je člana te raznobarvne skupnosti
Pripovedovane mu zgodbe je opisal pozneje z razmahom
Sam se ni rad spominjal barak v Kazahstanu
dvakratnega tifusa in negotovega prebijanja v poljsko armado
Tik pred snem se je pogrezal v nedavno otroštvo
z dostojanstvenim dedkom ki ga je vzgajal
z Varšavo na katero je bil vedno tako navezan
s prvim potresom šestnajstletne ljubezni Imeli so ga radi
Dosti ga je do pozne starosti klicalo z deškimi imenom
Vedeli so da je pesnik
Njihove upe je izražal v verzih kot se spodobijo za vojaka
ni iskal stilističnih igric Tudi ni zaničeval splošnih občutij
tega kar vsakogar gane: hrepenenje po domu vrnitev na koncu epopeje
Presunljivi zvok trobente na večernem apelu
in oddaljeno zavijanje hiene ponoči
sta ga spominjala na posamičnost vsake usode
Do konca ni verjel da bo preživel tisto vojno

Z BŁYSKÓW

Wierzchołkami drzew, w świetlistości.

Rzeką, w świetlistości.

Ku morzu, które samo jest światłem.

I nagle, przez okno wagonu, ta polana białych, białych wrzosów.

IZ BLISKOV

Z najvišjimi vejicami krošenj, v jasnini,

Z reko, v jasnini,

K morju, ki je samo svetloba.

In naenkrat, skozi okno v vlaku, ta poljana belega belega resja.

Artur Międzyrzecki
(1922 – 1997)

WENECJANIN

Co wiemy o poecie Grassim wenećjaninie?
Nic albo tyle co nic
A przecież był sławny w swojej romantycznej epoce
Wprowadził do wierszy plebejską mowę
Gondolierzy śpiewali jego piosenki
Był ulubieńcem salonu i ulicy
Ten karbonariusz i patriota
Przyjaciół Mazziniego
Skowronek Młodej Italii

Co do mnie: widuję go czasem
Wystarczyło mi kiedyś szepnąć białym głosem
O creature fragili
O anni lontani
Żeby ujrzeć go w widmowym blasku świateł
Jak wstaje żeby zrobić mi miejsce przy stole
W zamkniętej od wieku tawernie
Obok Ponte dei Dai
W zapachu dymu wina i cmentarza

1985

BENEČAN

Kaj vemo o pesniku Grassiju, Benečanu?
Nič ali toliko kot nič
Pa je vendar bil slaven v svoji romantični dobi
V poezijo je vpeljal plebejsko govorico
Gondoljerji so prepevali njegove pesmi
Bil je ljubljenec salonov in ulice
Ta karbonar in domoljub
Mazzinijev prijatelj
Škrjanček Mlade Italije

Kar se mene tiče: včasih ga vidim
Dovolj mi je bilo da sem nekoč zaslišal šepetati beli glas
O creature fragili
O anni lontani
In že sem ga zagledal v prikazenskem trepetu sveč
Kako vstaja da bi me povabil k mizi
V taverni že celo stoletje zaprti
Zraven Ponte dei Dai
Ko je dišalo po vinu dimu in pokopališču

1985

Miron Białoszewski
(1922 – 1983)

DOBRZE DOBRZE

dobrze jak nie za dobrze
a nawet dobrze
 nie za mądrze
nie zaszkodzi niepolepszenie
jak tylko można wytrzymać
na głupi sposób swój

DOBRO DOBRO

dobro če ni predobro
in celo dobro

ne premodro
nepolepšanje bo ravno prav
če se bo samo dalo vzdržat
na ta naš stari nori način

Wisława Szymborska
(1923 – 2012)

KONIEC I POCZĄTEK

Po każdej wojnie
ktoś musi posprzątać.
Jaki taki porządek
sam się przecież nie zrobi.

Ktoś musi zepchnąć gruzy
na pobocza dróg,
żeby mogły przejechać
wozy pełne trupów.

Ktoś musi grzęznąć
w szlamie i popiele,
sprężynach kanap,
drzazgach szkła
i krwawych szmatach.

Ktoś musi przywlec belkę
do podparcia ściany,
ktoś oszklić okno
i osadzić drzwi na zawiasach.

Fotogeniczne to nie jest
i wymaga lat.
Wszystkie kamery wyjechały już
na inną wojnę.

KONEC IN ZAČETEK

Po vsaki vojni
mora nekdo pospraviti.
Tak je pač red,
sam se ne bo naredil.

Nekdo mora porinit grušč
na obe strani ceste,
da bi lahko odpeljali
vozovi, polni trupel.

Nekdo bo moral brodit
po mulju in pepelu,
vzmeteh zof,
drobcih stekla
in krvavih cunjah.

Nekdo bo moral privleč tram,
ki bo podprl steno,
vstaviti šipe v okna
in vrata v tečaje.

To ni fotogenično
in traja več let.
Vse kamere so že prepeljali
na drugo vojno.

Mosty trzeba z powrotem
i dworce na nowo.
W strzępach będą rękawy
od zakasywania.

Ktoś z miotłą w rękach
wspomina jeszcze jak było.
Ktoś słucha
przytakując nie urwaną głową.
Ale już w ich pobliżu
zaczną kręcić się tacy,
których to będzie nudzić.

Ktoś czasem jeszcze
wykopie spod krzaka
przeżarte rdzą argumenty
i poprzenerosi je na stos odpadków.

Ci, co wiedzieli
o co tutaj szło,
muszą ustąpić miejsca tym,
co wiedzą mało.
I mniej niż mało.
I wreszcie tyle co nic.

W trawie, która porosła
przyczyny i skutki,
musi ktoś sobie leżeć
z kłosem w zębach
i gapić się na chmury.

Mostove je treba nazaj
in kolodvore na novo.
Rokavi se bodo cefrali
od zavihovanja.

Nekdo z metlo v rokah
se še spominja, kako je bilo.
Nekdo ga posluša
in mu prikimuje z neodstreljeno glavo.
Ampak v njunu bližini
se že sučejo takšni,
ki jih bo to dolgočasilo.

Nekdo bo včasih izpod grma
še izkopal argumente,
nagrizene od rje,
in jih prenesel na kup odpadkov.

Ti, ki so vedeli,
za kaj je tu šlo,
se bodo morali umaknit tistim,
ki vejo malo.
In manj kot malo.
In končno toliko kot nič.

V travi, ki je zarasla
vzroke in posledice,
bo moral ležati nekdo
in z bilko v zobeh
brezskrbno strmet v oblake.

Zbigniew Herbert
(1924 – 1998)

CO BĘDZIE

co będzie
kiedy ręce
odpadną od wierszy

gdy w innych górach
będę pił suchą wodę

powinno to być obojętne
ale nie jest

co stanie się z wierszami
gdy odejdzie oddech
i odrzucona zostanie
łaska głosu

czy opuszczę stół
i zejść w dolinę
gdzie huczy
nowy śmiech
pod ciemnym lasem

KAJ BO

kaj bo
ko bodo roke
odpadle od pesmi

ko bom v drugih gorah
pil suho vodo

to naj bi bilo vseeno
pa ni

kaj bo s pesmimi
ko bo odšlo dihanje
in bo zavrnjena
milost glasu

ali bom zapustil mizo
in se spustil v dolino
kjer buči
novi smeh
pod temnim gozdom

Tadeusz Nowak
(1930 – 1991)

ZIMA

Zima do wsi nie przychodzi nigdy niespodzianie. Najpierw trzeba wyprowadzić spod jesiennych sadów patriarchalnych staruszków. Tacy staruszkowie, jakby uplecieni z kilkunastu kądzieli październowych konopi, siedzą w sadzie, grzeją się w słończku i jednym ząbkim gryzą tryskające winnym sokiem jabłka. Czasem spojrzą na obłok, który się osunął w fioletową śliwkę, poiskają gruzłastymi palcami psa, a zazwyczaj nachyleni w siebie śpią daleko od nas. Jak się więc rzekło, aby zima mogła przyjść do wsi, trzeba najpierw spod sadów wyprowadzić patriarchalnych staruszków. Podchodzi się do takiego staruszka ostrożnie, niby to na pogawędkę, a z ręki do ręki przerzuca się gorący podpłomyk posypany grubą, pomieszaną z ziemią solą. I nie zdarza się, aby staruszek oparł się roślinnemu zapachowi kiszzonego na rozczywie podskrobkowym chleba. W ten sposób nadrzeczne wikliny mogą coraz szybciej zaplatać jesienne słończko, a czerwone jabłuszka urywać się i spadać w siwy fartuch pobliskiej olszyny. Staruszkowie natomiast już od dawna siedzą na szerokim piecu, pestki dyni albo słończnika ostrożniutko gryzą i coraz wyżej pod brodę podciągają barani kozuch przesycony zapachem wiosennego stada. Stamtąd od czasu do czasu, na przemian ze świerszczem, przyśpiewki ćwierkają, albo śpią w błękitnym, jak dno rzeki, dzieciństwie.

Zima do wsi nie przychodzi nigdy niespodzianie. Zanim zjedzie z pagórków zimy siwy koń, koty, jak na wiosnę bazie, przebierają się na zapiecku kocim w iskrzącą puszystość. A drobniutkie brzózki dla siwego konia zimy dosypują do żłobów strumieni coraz więcej ow-

ZIMA

Zima nikdar ne pride v vas nepričakovano. Najprej je treba iz jesenskih sadovnjakov izvabiti očake starčke. Taki starčki, kot spleteni iz pramenov vozlaste konoplje, sedijo v sadovnjaku, se tam grejejo na soncu in z enim samim zobkom grizljajo jabolka, da iz njih kar brizga sadni sok. Včasih se zagledajo v oblak, ki se je sesedel v vijoličasto slivo, z grčastimi prsti otrebijo psu bolhe, ponavadi pa vase pogreznjeni spijo daleč proč od nas. Torej, kot pravim, da bi zima lahko prišla v vas, je treba najprej iz sadovnjaka izvabiti očake starčke. Stopiš previdno k takemu možičku, kot na klepet, iz dlani v dlan pa predevaš vroči pečenjak, posipan z debelo, z zemljo pomešano soljo. In ne zgodi se, da starčka ne bi premamil po rastlinah dišeči kruh, ki je vzhajal na kvasovih postržkih. Tako lahko vrbičevje nad reko vedno hitreje spleta kite jesenskemu sončecu, rdeča jabolka pa lahko odletijo v sivi predpasnik, ki ga nosi sosednje jelševje. Starčki pa so takrat že zdavnaj na široki peči, prav previdno grizejo semena, sončnična in bučna, in vedno više vlečejo pod brado ovčji kožuh, ki ves diši po spomladanski čredi. Od tam včasih, tako kot čriček, zacvrčijo kak napev, ali pa kar spijo v koritu otroštva, svetlo modrem kot rečno dno.

Zima nikdar ne pride v vas nepričakovano. Dokler z gričev ne pristopica sivi konj zime, se mačke, kot spomladi mačice, na mačjem zapečku preoblečejo v iskreči puh. Drobne breze pa sipljejo zimnemu konju sivčku v jasli potokov vedno več ovsenih listkov. Šele takrat Dunajec, ta naša reka, zacepeta svoj ples nad sinjimi vrtinci. Ledene plošče pozvanjajo ob breg kot ob visoke vrče, žgane iz gline.

sianych listków. Dopiero wtedy Dunajec przytupuje na błękitnych wirach. Jak o wysokie dzbany wypalone z gliny dzwoni kra o brzegi. I śnieg prószy z lasu jak z drewnianej mordy śpiącego turonia. A z uszu siwego konia zimy żującego w sadzie sędzielaku listki, sypią się sikorki, a malinowe gile wylatują ze zgrzebnych rękawów pokutujących ostów. (...)

Zima do wsi nie przychodzi nigdy niespodzianie. Przez wieś idzie z lasu wigilijne drzewko. Na próg domu wchodzi, jednym butem tupie, ze śniegu się otrząsa. A za drzewkiem przychodzi zwierzęta. Pod łapami basetle i dudy i piszczalki niosą. A gdy wejdą do dom, popiskują na nich, a huczą weselnie. A za zwierzętami idą pastuszkowie. Podobni do zwierząt. Tyle że nad sobą wieczorną gwiazdę niosą. Kolędują za jaje, za kawałek sera. A w stajni zwierzęta mówią ludzkim głosem. Naszeptują sobie od ucha do ucha pełne żłoby owsa i błękitnej trawy wysokie drabiny.

A dziadek zlaź już z pieca. Przy lucyku siedzi, łyżką w garnku skrobie, w fioletowym lesie słonka upatruje. A słonko idzie od zasy do zasy, spod śniegu chojary laską odgrzebuje, ptakom koński nawóz na drodze roztrząsa. I zaczyna pachnieć zewsząd amoniakiem i wapnem gaszonym. I słoneczko już niedługo wejdzie pod niziutki sad, w wiśni sobie siedzie, pod boki się wesprze i na dziadka w oknie sąsiedzko zamruga. A dziadek z fajki popiół w popielnik wystuka, weźmie laskę z kąta, na próg sobie wyjdzie, trzy razy przykucnie, kości rozprostuje i mysim truchcikiem pod wisienkę wejdzie. I będzie tu siedział pochylony w sobie i spał będzie, z dniem każdym bliżej mego dzieciństwa.

In sneg prši iz gozda, kot da ga bruha leseni gobec brnje. In iz ušes ziminega konja sivčka, ki v sadovnjaku, polnem ivja, prežvekuje listje, se vsipajo siničke, rdečkasti kalini pa izletavajo iz hodničnih rokavov suhega osata, ki se zdaj pokori. (...)

Zima nikdar ne pride v vas nepričakovano. Božično drevesce pride prej iz gozda. Na pragu se ustavi, potopota in strese s sebe sneg. Za drevescem pa prihajajo živali. Pod tacami nesejo dude, base in piščali. In ko stopijo v hišo, piskajo in godejo, kot da je svatba. Za nimi pa pastirci. Podobni so živalim. Samo da nosijo nad sabo zvezdo repatico. Koledujejo za jajca, košček sira. V hlevu pa govore živali s človeškimi glasovi. Našepetajo si med sabo polne jasli ovsu in visoke letve s samo sinjo travo.

In že je dedek zlezal z zapečka. Sedi pod okencem, kjer sveže piha, strga z žlico po skodeli in gleda, kje se bo v vijoličastem gozdu zasvetilo sonce. Sonce pa se sprehaja med zameti, izpod snega odkoplje s palico debelo smrečjo vejo, ptičem natrese konjskih fig na pot. In že od vsepovsod diši po amoniaku in gašenem apnu. Prav kmalu bo sonce spet prišlo v nizki sadovnjak, usedlo se bo na višnjo, se uprlo z rokami v bok in pomežiknilo kot dober sosed dedku, ki sedi ob oknu. Dedek bo iztrkal pepel iz pipe v peč, iz kota bo vzel palico, stopil na prag, trikrat počepnil in si pretegnil kosti, potem pa stekel kot drobna miška tja pod višnjo. In bo tam sedel, pogreznjen vase, in bo spal, vsak dan bližji mojemu otroštvu.

Andrzej Bursa
(1932 – 1957)

ŚWIĘTY JÓZEF

Ze wszystkich świętych katolickich
najbardziej lubię świętego Józefa
bo to nie był żaden masochista
ani inny zboczeniec
tylko fachowiec
zawsze z tą siekierą
bez siekiery chyba się czuł
jakby miał ramię kalekie
i chociaż ciężko mu było
wychowywał Dzieciaka
o którym wiedział
że nie był jego synem
tylko Boga
albo kogo innego
a jak uciekali przed policją
nocą
w sztafażu niehumanitarnej architektury Ramzesów
(stąd chyba policjantów nazywają faraonami)
niósł Dziecko
i najcięższy koszyk.

1957

SVETI JOŽEF

Od vseh katoliških svetnikov
imam najrajši svetega Jožefa
ker on ni bil noben mazohist
al kakšen drugačen iztirjenec
ampak profesionallec
vedno s tisto sekiro
brez nje bi se verjetno počutil
kot da ima pohabljeno roko
in čeprav mu je bilo težko
je vzgajal Poba
za katerega je vedel
da ni njegov sin
ampak od Boga
al pa koga drugega
in ko so bežali pred policijo
ponoči
med kulisami nečloveške arhitekture Ramzesov
(policajem najbrž zato pravijo faraoni)
je nesel Otroka
in najtežji koš.

1957

Krystyna Miłobędzka
(1932 –)

* * *

Jestem. Współżywa, współczynna, współwinna. Współzielona, współdrzewna. Współistnieję. Ty jeszcze nie wiesz co to znaczy. Obdarowana przenikaniem. Znikam jestem. Współtrwam (z Tobą) w tym szklistym dniu (z tym szklistym dniem w którym znikam) który znika ze mną tak lekko. Nie wiem co to znaczy. Współotwarta z oknem, współpłynna z rzeką. Jestem żeby wiedzieć znikam? Znikam żeby wiedzieć jestem? Cała ale nigdzie całej nie ma. Współprzelatująca, współniebna. Pół wieku żyłam po to!

* * *

Sem. Soživa, sodejavna, sokriva. Sozelena, sodrevesasta. Soobstajam. Ti še ne veš kaj to pomeni. Obdarjena s ponikanjem. Izginjam sem. Sotrajam (s Tabo) v tem steklenem dnevu (s tem steklenim dnevom v katerem izginjam) ki izginja z mano tako lahkotno. Ne vem kaj to pomeni. Soodprta z oknom, sotekoča z reko. Sem da bi vedela izginjam? Izginjam da bi vedela sem? Cela ampak nikjer cele ni. Sopreletavajoča, sonebesna. Pol stoletja sem živela za to!

* * *

jest ciszy w pokoju
jest ścian każdej inne
jest słońca na firanie
szarzące jest kurzu
przez cienkie est szyby
jest wróbla za oknem
jest dziecka po trawie, goniące motyla
jest motyla w siatce
płynące jest chmury

i nagle jestem

w tym ogromnym
kolistym kulistym nieczyimś
rozdziawionym zajadłym parzącym
trawomocnym śmigłoskrzydłym biegłonogim
cieknącym zaciekłym
dotkliwym
jest

* * *

je tišine v sobi
je sten vsake drugačen
je sonca na zavesi
siveči je prahu
skozi tenki je šipe
je vrabca za oknom
je otroka v travi, ki lovi metulja
je metulja v mreži
plujoči je oblaka

in nenadoma sem

v tem ogromnem
okroglem oblem nikogaršnjem
odprtem na stežaj zagrizenem pekočem
travomočnem propelerokrilem tekočonogem
kapljajočem nepopuščajočem
grlodavečem
je

Jarosław Marek Rymkiewicz
(1935 –)

GRÓB NIEZNANEGO POETY

Kiedy do okien przyplywa kraina świerszczy i gwiazd,
Kiedy wiatr tańczy wokół domu, śpiewa głośniejszy i ciszej,
Przychodzi do mnie nieznajomy, zamordowany
Poeta. Mówi:

Nie szukam czułych rąk, znają ciężar broni, na nic mi one.
Nie szukam kwiatów, są znakami wspomnień, na nic mi one.
Chcę pozostać z tobą.
Pamiętam pejzaż ubogi –

Na moczarach jedno drzewko karłowate.
Po moczarach za mgłą chodzi
Wilgotne słońce czerwone.

Tak, przypominam sobie. Kiedyś byłem Nieszczęśliwy.
Być szczęśliwym lub nieszczęśliwym –
To teraz wszystko jedno. Lecz jak odejdę?

Nie stanę już nad brzegami rzek, gdzie do wodopojów schodzi senne bydło,
Oczu nie zmruję w jarzeniowych światłach sal bibliotecznych,
Nie zasnę w lasach Beskidu, przysypany igliwem sosen.
Lecz muszę tu pozostać.

Nie dla mnie burza, która drze na strzępy koronkę lasów.
Nie dla mnie delikatny krajobraz zrozumienia,
Błękit przebity złotą strzałą błyskawicy.
Pozwól mi z tobą pozostać.

GROB NEZNANEGA PESNIKA

Ko pod okna priplava pokrajina čričkov in zvezd,
Ko okrog hiše pleše veter in poje glasneje in tiše,
Pride k meni neznanec, ubiti
Pesnik. In pravi:

Ne iščem nežnih dlani, poznajo težo orožja, kaj bi z njimi.
Ne iščem rož, teh znamenj spominov, kaj bi z njimi.
Hočem ostati s tabo.
Spominjam se revne pokrajine –

Na barju eno samo sušično drevo.
Po močvirju hodi za meglo
vlažno rdeče sonce.

Res, spominjam se. Nekoč sem bil
Nesrečen. Srečen ali nesrečen –
Zdaj je to vseeno. Ampak kako naj odidem?

Ne bom več stal na bregovih, ko gre pit zaspano govedo,
Ne bom več mežikal v rumeni svetlobi knjižnic,
Ne bom več zaspal v gozdu, posut z iglastim dežjem.
Vendar pa moram ostati.

Nevihta, ki trga na koščke čipke gozdov, ni zame.
Nežna pokrajina razjasnitve tudi ne,
Niti sinjina, ki jo je predril zlati blisk.
Dovoli, da ostanem pri tebi.

Z sercem ciemnym, które przeminęło,
Z ziarenkiem piasku w źrenicy,
Jakże odejdę?
I dokąd pójdę?

Czy zejść pod ziemię, czy osiodłam obłok i pogalopuję? Chciałbym
ci powiedzieć nie napisany wiersz.

*

Ty, który mrużysz oczy w świetle sal bibliotecznych,
A jutro zaśniesz, przysypany zapachem sosen w lasach Beskidu,
Zapomnij. Zostaje grudka fosforu, grudka żelaza, grudka węgla.
Umiera się tylko raz.

Jest wiosna. Przeloty ptaków, płacz dziecka,
Płomyk zieleni w szczelinie szarych murów.
Jest wielka, nieobeszła ziemia.

S temnim srcem, ki ga ni več,
Z zrncom peska v zenici,
Kako le naj bi odšel?
In kam naj bi šel?

Naj se pogreznem pod zemljo, naj osedlam oblak in oddirjam?
Rad bi ti povedal nenapisano pesem.

*

Ti, ki mežikaš v rumeni svetlobi knjižnic,
Jutri pa boš zaspal v gozdu, zasut z borovim vonjem,
Pozabi. Ostane kepica fosforja, karbona, železa.
Umre se samo enkrat.

Ostaja pomlad. So ptičje jate, otrokov jok,
Plamenček zelenja v razpokah starega zidu.
Je velika, neprehojena zemlja.

ŁAMENT OSIEMNASTOLETNIJ NA ŚMIERĆ WOJEWODZIANKI MORSZTYNÓWNY

(zm. 15 sierpnia 1698 r.)

To było tak: przebiegłaś z krzykiem
Z sezonu zabaw w sezon zmarłych.
Sierpień tak piękny. Światło trwało
Na liściach, rzęsach, przed trzystu laty.
(Kim byłam wczoraj ? Kim jestem dziś,
W błysku magnezji mojego sierpnia?)

Kto odziedziczył pierścień i winę?
Zetłałe wstążki jaki wiatr nosi?
Po jakich drogach, w jakim niebie
Biegają dzisiaj twoje trzewiki ?
(Czy jestem teraz taka jak wtedy,
Przed trzystu laty, pod twoją gwiazdą?)

Jaką melodię, jakie gwiazdy
Splatały w kruche nici losów
Na wirującym niebie sierpnia,
W dniu twych urodzin, w dniu twej śmierci ?
(Z wnętrza mej dłoni czyje losy
Kiełkują nagle? Kto jest czas?)

Jakie strumienie pędzi twój czas
Poprzez wirydarz cieni i cierni,
Jakie pogody niebieskie nieci,

ŽALOSTINKA OSEMNAJSTLETNE OB SMRTI
PRINCESKE IZ RODU MORSZTYNOV

(umrle 15. avgusta 1698 leta)

Tako je to bilo: kriče si stekla
Iz sezone plesov v sezono mrtvih.
Avgust je lep. Svetloba
Je bila razsuta po listju, licih, pred tristo leti.
(Kdo sem bila včeraj? Kdo sem danes,
V ostrem flešu mojega avgusta?)

Kdo krivdo je podedoval in prstan?
Kakšen veter nosi preperere pentlje?
Po kakšnih potkah, v kakšnem nebu
Zdaj tvoji čeveljčki zvenijo?
(Sem danes takšna kot tedaj,
Pred tristo leti, pod tvojo zvezdo?)

Kakšne melodije, kakšne zvezde
So spletale se v krhke niti usode
Na krožečem nebesu avgusta
Ob tvojem rojstnem dnevu, dnevu smrti?
(Čigave usode nenadoma kalijo
Iz notranjosti moje roke? Kdo je čas?)

Kakšne valove tvoj čas vali pred sabo
Skozi cvetnjake senc in trnja,
Kakšen sinji dan razvnema,

Gdy tutaj zadrży rtęć błyskawiczna?
(Kim będę jutro ? Kto jest ten,
Co mnie wprowadza w wirydarz cierni ?)

Więc to już wszystko? Dzień sierpniowy
Jak piłka w dłoni. Potem mrówka
Przy drobnych kościach trzyma wartę.
Kto odziedziczy pierścień i winę?
(Nie pytaj o nic. Wszystko jest twoje.
Światło trwa tu. Tak piękny sierpień.)

Ko živo srebro tu zadrhti?
(Kdo bom jutri? Kdo je ta,
Ki me vpeljuje v trnjevi cvetnjak?)

Je torej to že vse? Dan v avgustu
Kot žoga v roki. Potem še mravlja
Stoji na straži ob drobcenih kosteh.
Kdo krivdo bo podedoval in prstan?
(Nič ne sprašuj. Vse to je tvoje.
Svetloba je razsuta tu. Avgust je lep).

Ryszard Krynicki
(1943 –)

* * *

W tym roku
nie zrodziłem owoców
tylko liście
co nie dają cienia
boję się, Rabbi,
boję się, Panie,
że mnie przeklnie głodny
strudzony
nieskończoną drogą
do Jeruzalem

1986

* * *

Letos
nisem rodil sadov
samo listje
ki ne daje sence
bojim se, Rabbi,
bojim se, Gospod,
da me bo lačni preklel
lačen in utrujen
na neskončni poti
v Jeruzalem

1986

Rafał Wojaczek
(1945 – 1971)

ŚWIATEŁKO

»ku nam z gór jako jutrzeńka świeci«

Mickiewicz

Grażynie

To niejasne, mdle, nieważkie, to nikle jak lut
To światełko niegasnące niemniej niczym ów

Ogarek cierpliwej gwiazdy, od innych osobnej
I pobożnie przewodniczką nazywanej w Polsce

To blade jak blada bywać może tylko krew
Tego, który z szubienicy snu oberwał się

I zbudzony na podłodze leżąc strach swój łyka –
To światełko, przy którym wszak nie można ni czytać

Ni pisać listów miłosnych; ale także spać –
To światełko niezależne od nocy czy dnia –

Nie zielone, nie czerwone, fioletowe ani
Nie mające wspólnej tęczy z innymi barwami –

Nie robaczek świętojański, błędny ognik czy
Jakieś słońce niewyraźne świecące zza mgły –

Lecz światełko takie wątłe jak wątły niekiedy
Bywa wiersz, ten który właśnie będzie nieśmiertelny

LUČKA

»In k nam z gora kot jutranjica sveti«

Mickiewicz

Gražini

Ta medla, neizrazita, meglena, čisto rahla
Pa vendar taka, da nikoli ne ugasne

Tako kot ogorek potrpežljive zvezde danice
Ki ji na Poljskem pobožno pravijo vodnica –

Ta bleda, kot je lahko bleda samo kri
Takega, ki se je utrgal s sanjske vrvi

In prebujen na tleh leže golta svoj strah –
Ta lučka, ob kateri se brati ne da

Ne pisat ljubezenskih pisem niti ne spat –
Ta lučka, ki sveti, če je noč ali dan –

Ne zelena, ne rdeča, ne modra, ne rjava
Ne taka, ki bi vse barve v mavrico zbrala –

Ne kresnica, ne blodeči ogenjček, niti
Kakšno sonce, ki izza megle prisije -

Ampak lučka, tako rahla, kot je lahko rahla pesem
Prav ta, ki bo nesmrtna, večna -

Lecz światełko takie ciche jak cichy ten głos
Który każdy z nas wciąż słyszy, wzywający go

15. X. 1969

Ampak lučka, tako tiha, kot je tih ta glas
Ki ga, ko pokliče, sliši vsak od nas

15. X. 1969

Adam Zagajewski
(1945 –)

WIATR W NOCY

W nocy zerwał się wiatr,
gniewny, młody wiatr,
musujące wino, wschodni książe.
Przemawiał niewyraźnie głoskami
żywych i martwych języków.
Płynęły w nim przekleństwa Babilonu,
biły dzwony Bizancjum.
Pod jego władczymi uderzeniami drzewa
uginały się posłusznie,
drżały okiennice naszego kruchego domu.
Nieuważnie słuchaliśmy tych głosów,
mało rozumiejąc.
Wróciliśmy do snu, do miłości.

VETER PONOČI

Ponoči se je dvignil veter,
jezni, mladi veter,
peneče se vino, vzhodni princ.
Govoril je nerazločno, z glasovi
živih in mrtvih jezikov.
V njem je šumelo preklinjanje Babilona,
udarjali zvonovi Bizanca.
Pod njegovimi gospodovalnimi udarci so se drevesa
ubogljivo upogibala
in polkna naše krhke hiše so se tresla.
Nepozorno smo poslušali te glasove,
le malo razumeli.
Vrnili smo se v spanec, k ljubezni.

KOŚCIOŁY FRANCJI

Czesławowi Miłoszowi

Kościół Francji, bardziej gościnne niż jej gospody
i jej wiersze,
stojące w winorośli jak wielkie grona, lub na wzgórzach,
łagodnie,
albo utopione w dolinach, na dnie zielonego morza, w suchym
krajobrazie,
porzucone budynki, opustoszałe stodoły
z szarego kamienia, wśród szarych domów, pośrodku szarych
wiosek,
lecz wewnątrz różowe lub białe albo ozdobione słońcem, które
przeszło przez witraże.
Małe romańskie świątynie o krępych sylwetkach, jak rzemieślnicy
urobieni przez trud,
niewidzialny kościół Pascala, zaszyty w płótno,
i smukłe katedry jak czaple nad miastami, widoczne z autostrady;
najpiękniejsza w Chartres,
gdzie kamień dławi pożądanie.
Młyny cystersów, obracające wodę w niedzielnych strumieniach,
i ich stawy,
synagogi, starsze siostry, tyle razy zdradzone i splądrowane,
dyskretne,
ruiny opactwa w Normandii, gdzie wśród krzaków malin grzeje się
w upale czarna żmija,

CERKVE FRANCIJE
Czesławu Miłoszu

Cerkve Francije, gostoljubnejše kot njene krčme
in njena poezija,
kot veliki grozdi na trtah ali pa čepeče po gričkih,
blago,
ali potopljene v dolinah, na dnu zelenega morja, v suhi
krajini,
zapuščene zgradbe, opusteli skednji
iz sivih kamnov, med sivimi hišami, sredi sivih
vasi,
ampak znotraj rožnate ali bele ali okrašene od sonca, ki
se je prikradlo skozi vitraže.
Mala romanska svetišča, čokate silhuete, kot zgarani
obrtniki,
nevidna cerkev Pascala, zašita v platno,
in vitke katedrale kot čaplje nad mesti, ki se jih vidi z avtoceste;
najlepša je v Chartresu,
kjer kamen duši slo.
Mlini cistercijancev, obračajoči vodo v nedeljskih potokih,
in njihovi ribniki,
sinagoge, starejše sestre, tolikokrat izdane in oropane,
diskretne,
ruševine opatije v Normandiji, kjer se med malinami greje
na soncu črna kača,

drzewko rosnące na dachu wiejskiego kościółka, młody jesion, który
zostanie mnichem,
bazylika w Vézelay, należąca do Magdaleny, różowa jak usta
poziomki.
Kościół Claudela, krępy, prawie bez szyi, natchniony, niekiedy
napełniony złością,
i kościół w Tournus, z którego łuków także i Arabowie muszą być
dumni;
pokryte mchem mury skromnych kaplic, które zapomniały swoich
imion,
oraz warowna bazylika w Albi, arcydzieło sztuki militarnej,
obciążnięta skórą smoka,
a na placu sprzedawcy orzeszków, świętych obrazków i ciastek
z anyżkiem.
Ale wieczorem sprzedawcy znikają i zostają tylko mury i okna
ślepe jak młode koty,
i nieogarniona noc, i dużo milczenia, i czasem eksplozja gasnącej
komety.
Romańskie kapitele w krużgankach, jakby wyrzeźbione przez genialne
dzieci.
Łąki, gdzie spotykają się kochankowie.
Kamienny Jeremiasz w Moissac, o dobrej twarzy.
Kościół Maurice'a, który nauczył się mojego języka i mieszka w
Warszawie, z najbiedniejszymi.
Kościoły Francji, ciemne naczynia, gdzie błędzi nieśmiały płomień
potężnego światła.

drevesce, rastoče na strehi vaške cerkvice, mladi jesen, ki
bo postal menih,
bazilika v Vézelayu, pripadajoča Magdaleni, rožasta kot usta
gozdne jagode.
Cerkev Claudela, čokata, skoraj brez tilnika, navdihnjena, včasih pa
polna besa,
in cerkev v Tournusu, na njene oboke morajo tudi Arabci biti
ponosni;
zidovi skromnih kapelic, poraščeni z mahom, ki se ne spominjajo več svojih
imen,
ter obrambna bazilika v Albi, mojstrovina vojaške umetnosti,
oblečena v zmajevko kožo,
na trgu pa prodajalci oreškov, svetih podob in janeževih
keksov.
Ampak zvečer prodajalci izginejo in ostanejo samo zidovi in okna,
slepa kot mlade muce,
in vseobsežna noč, in dosti molka, in včasih eksplozija ugašajočega
kometa.
Romanski kapitlji v križnih hodnikih, kot da so jih izklesali genialni
otroci.
Travniki, kjer se srečujejo zaljubljeni.
Kamniti Jeremija v Moissacu, z dobrimi očmi.
Cerkev Mauricea, ki se je naučil mojega jezika in živi v
Varšavi, z najbolj potrebnimi.
Cerkve Francije, temne posode, po katerih se sprehaja plahi plamen
mogočne svetlobe.

POEZJA JEST POSZUKIWANIEM BLASKU

Poezja jest poszukiwaniem blasku.
Poezja jest królewską drogą,
która prowadzi nas najdalej.
Szukamy blasku o szarej godzinie,
w południe lub w kominach świtu,
nawet w autobusie, w listopadzie,
kiedy tuż obok drzemie stary ksiądz.

Kelner w chińskiej restauracji wybucha płaczem
i nikt się nie domyśla, dlaczego.
Kto wie, może i to jest poszukiwaniem,
podobnie jak chwila na brzegu morza,
gdy na horyzoncie pojawił się drapieźny okręt
i zatrzymał się, znieruchomiał na długo.
A także momenty głębokiej radości

i niezliczone momenty niepokoju.
Pozwól mi zobaczyć, proszę.
Pozwól mi wytrwać, mówię.
Wieczorem pada zimny deszcz.
W ulicach i alejach mojego miasta
beźgłośnie i żarliwie pracuje ciemność.
Poezja jest poszukiwaniem blasku.

POEZIJA JE ISKANJE BLESKA

Poezija je iskanje bleska.
Poezija je kraljevska pot,
ki nas vodi najdlje.
Iščemo blesk ob sivi uri,
opoldne ali v vrhuncih svita,
celo v avtobusu, novembra,
ko tik zraven dremlje star duhovnik.

Natakar v kitajski restavraciji plane v jok
in nihče ne sluti, zakaj.
Kdo ve, mogoče pa je tudi to iskanje,
tako kot trenutek na morski obali,
ko se je na obzorju pojavila roparska ladja
in se ustavila in se sploh ne premakne.
Pa tudi trenutki globoke radosti

in nešteti trenutki nemira.
Dovoli mi videti, prosim.
Dovoli mi vzdržati, rečem.
Zvečer pada mrzel dež.
Po ulicah in bulvarjih mojega mesta
neslišno in goreče deluje tema.
Poezija je iskanje bleska.

Bohdan Zadura
(1945 -)

SIC TRANSIT

Czysty profil jasny owal
I dwuznaczna uśmiechu słodycz

Włosy które XVII wiek całował
A XXI rozłoży

Ćwierć stulecia jak błysk błyskawicy
I już niczyj pukiel złotych włosów

Złota pszczoła z martwej źrenicy
Tam poleci gdzie skrzydła poniosą

SIC TRANSIT

Čisti profil svetli oval
In nasmeha dvoumna sladkost

V 17. stoletju poljub na vrh las
V 21. jih več ne bo.

Četrto stoletja kot en sam blisk
In že so nikogaršnji zlati lasje

Zlata čebela iz mrtvih oči
Bo poletela čez ravno polje

KAZIMIERZ

Mole jedzą zapaski Pająki pstrzą płótna
Pan Antoni fotele wyplata z wikliny

(Wszystkim daje prezenty gdy ma imieniny)
Magazyn idę wietrzyć aby zbiór nie zbutwiał

Oś Ziemi skrzypi i klasztorna furta
Orzech pod stopy mi pada Już jesień

Spójrz ojciec gwardian przez wirydarz niesie
Dzieci wszechświata Hoimara von Dittfurtha

MESTECE KAZIMIERZ

Molji jejo volno Pajki packajo platna
Iz vrbovja plete naslanjače stari Anton, gospod

(Vsem daje darila ko ima god)
Grem zračit magazin da ne bi zbirka propadla

Os Zemlje škriplje in samostanska vrata
Jesen je že Oreh je udaril ob tla

Glej čez vrt nese oče gvardijan
Otroke vesolja von Dittfurtha Hoimara

Julian Kornhauser
(1946 –)

DZIECI

Dzieci

są mądrzejsze od nas
wiedzą wszystko
nawet *nic* ma dla nich barwę kasztana
widzą góry gdzie my ich nie widzimy
morza pluszczę kiedy nic nie słyhać
przez ich koślawe ząbki przedzierają się
słowa nie znane nikomu
za brudnymi paznokciami czai się strach
i niewysłowiona przygoda
kiedy biegną
ich za duże bućki rechoczą
a włosy przylepiają się do wiatru
kiedy milczą
w ich oczach jest tyle dorosłej tęsknoty
wspinają się na palce
żeby dotknąć czego nie wolno
próbują zapasów z zakazami
żeby móc odróżnić żart od lęku
czasem leżą cicho na podłodze
wypowiadają dziwne zaklęcia
wtedy szklanka spada ze stołu
otwiera się okno
i kredka wolno sunie po białej tapecie

OTROCI

Otroci

so pametnejši od nas

vse vejo

celo nič ima zanje kostanjevo barvo

vidijo gore kjer jih mi ne vidimo

morja plivkajo ko se nič ne sliši

skozi njihove krive zobke se prerivajo

besede ki jih nihče ne pozna

za umazanimi nohti preži strah

in neizrekljiva prigoda

ko tečejo

njihovi preveliki čeveljčki regljajo

lasje pa se jim lepijo na veter

ko molčijo

je v njihovih očeh toliko odraslega hrepenenja

vzpenjajo se na prste

da bi se dotaknili tega česar se ne sme

poskušajo se v rokoborbi s prepovedmi

da bi lahko ločili šalo od strahu

včasih tiho ležijo na tleh

in izgovarjajo čudne zarotitve

takrat pade kozarec z mize

okno se odpre

in barvni svinčnik počasi drsi po beli tapeti

Stanisław Barańczak
(1946 – 2014)

CO MAM POWIEDZIEĆ

Który to świat, czy ten? Nie w takt, niespodziewane targnięcia
wiatru szarpiań rozspanym niebem.

Co mam powiedzieć, wie, że będzie powiedziane.

Furkot wróbla. Filc piłki uderza o ścianę
garażu. Szum z odległych szos. Znów, po raz nie wiem
który: to świat, czytelne »tak«, niespodziewane

przybicie stempla słońca na kolejny ranek,
którego mogło nie być, a jest, cały, jeden.
Co mam powiedzieć? »Wierzę«? Będzie powiedziane

tak wiele słów, a żadne nie złożą się w zdanie
proste oznajmujące o Wiedzącym Niemym,
który, osiadłszy w tętnie, tka niespodziewane

skrzyżowania przypadków na tej jednej z planet,
w jednym z ciał, między jednym a następnym mgnieniem.
Co nam w powiewie, w wietrze będzie powiedziane

na ucho, to się może w głębi krtani stanie
słowem, uwięzłym między podziwem a gniewem,
które poświadczy, będzie trwać, niespodziewane.
Co mam powiedzieć – wierzę – będzie powiedziane.

KAJ IMAM ZA POVEDAT

Kateri svet, prav ta? Nenadoma, nepričakovano,
pomladne sape cukajo nebo za láse.
Kar naj bi rekel, ve, da bo izrečeno.

Frfovanje vrabčka, udarci žogice ob steno
garaže. Od daleč cestni hrup. Kolikič že, spet:
res, ta svet, izrecni »ja«, nepričakovano

je sonce udarilo pečat, še enkrat,
na jutro, ki bi ga lahko ne bilo, pa je, enkratno.
Kaj naj rečem? »Verjamem«? Izrečeno

bo še veliko besedi, ampak nobena
ne bo ustvarila jasne povedi o vsevednem Nemem,
ki, tičoč v utripu, nepričakovano

tke srečanja naključij, tu, na tem planetu,
v nekem telesu, med tem trenutkom in naslednjim.
Kar nam bo v pihljanju sapic izrečeno

na uho, bo, globoko v grlu, morda postalo
beseda, med občudovanje in bes ujeta,
ki bo pričala in trajala, nepričakovano.
Kar moram izreči, bo – verjamem – izrečeno.

Janusz Szuber
(1947 –)

ŚWIĘTO WIOSNY

Ulewy wyźłobiły
lessowy płaskowyż
w krajobraz księżycowy
dla patrzących z góry
nasza prowincja
tu czas odmierzany wschodami
i zachodami dynastii
życie zatrzymane paroma kreskami
maczanymi w tuszu

i chyba tak naprawdę
jedynie to się liczy
zobaczone dotknięte
powszednie powszechne
wspólne pojedyncze
wypełnione sobą
jest jesteś jestem
jesteśmy

mulistą wodą
płynie tratwa-ponton:
skóry baranie
nadmuchane powietrzem
na nich prosta konstrukcja
z kilkunastu żerdeń

PRAZNIK POMLADI

Nalivi so razrili
peščeno planoto
v meščevo pokrajino
če bi gledali od zgoraj
naša provinca
tu se čas meri z vzhodi
in zahodi dinastij
življenje ujeto z nekaj črtami
namočenimi v tušu

in verjetno tako zares
samo to šteje
zagledano dotaknjeno
splošno vsakdanje
skupno posamezno
s samim sabo izpolnjeno
je si sem
smo

po kalni vodi
plove splav - ponton:
ovčje kože
napihnjene z zrakom
na njih preprosta konstrukcija
z ducatom rogovil

przewoźnik i trzech podróżnych
pilnuje tobołów

kobieta karmi kury
podsypując ziarno
przykucnięta tyłem
do ceglanej ściany

drobne konie
zaprzęgnięte
do dwukołowych wózków
na drodze krętej
wąskiej i pylistej

mijają zgiętego
pod ciężarem wiader
starego człowieka
o skąnym zaroście

flety bębny gongi
zwiastują święto wiosny
trzepot przebudzonego ognia
ciekawo przyszłości
wyciągają z pudełka
wróżebne patyczki
na kawałkach papieru
parę rymowanych wersów

tarasy wstępują
drabiną do nieba

splavar in trije potniki
ki pazijo na cule

ženska krmi kure
siplje zrnje
čepe z opečno steno
tik za sabo

drobni konji
vpreženi
v dvokolesnike
na prašni ozki
cesti s številnimi ovinki

prehitijo starega
človeka z redko brado
ki ga pritiska k tlom
teža veder

piščali bobni gongi
napovedujejo praznik pomladi
plapolanje zbujenega ognja
radovedneži
vlečejo iz škatel
paličice ki napovedujejo bodočnost
na koščkih papirja
par rimanih verzov

terase se dvigujejo
po lestvi v nebo

razem z tymi którzy
podkasawszy spodnie
schyleni kopią
mozolnie motyką

gliną gałęziami
i palami odartymi z kory
na wszelki wypadek
umocnione wały
królu smoków chroń nas
przed powodzią
groźniejszą od gniewu
cesarskich poborców

skupaj s temi ki
s podvihanimi hlačnicami
sklonjeni neutrudno
kopljejo z motikami

bregovi so utrjeni
za vsak primer
z glino in vejami
in olupljenimi koli
o kralj zmajev brani nas
pred poplavami
nevarnejšimi od jeze
cesarjevih izterjevalcev davkov

ZSTĘPUJĄCY Z CHMURY

*Ikona św. Jana Chrzciciela, 1682 rok,
malarz Stefan Dzengalowy, Ulucz, cerkiew gr. kat.*

Stoję przed nim - Aniołem Pustyni:
Długonogim, wielkoskrzydłym, groźnym.
Twarz w owalu ciemnego zarostu,
Drobne usta, grube wypukłe powieki.
Lewą ręką przytrzymuje rulon Pisma,
Rozwinięty, cyrylicą zstępujący z chmury,
Prawa zgięta w lokciu, uniesiona
Tak jak nakazują czcigodne kanony.
Tuż przy łydce nagiej i ogromnej
Rosną drzewa sięgające jego kolan.
Na gałęzi zawieszony topór
Karpackiego drwala albo cieśli,
Abym widział dotykálną prawdę słów
O siekierze przyłożonej już do pnia.

KI SE SPUŠČAJO Z OBLAKA

*Ikona sv. Janeza Krstnika, leto 1682,
slikar Stefan Dzengalowy, Ulucz, grško katoliška cerkev*

Stojim pred njim - Angelom Puščave:
Dolgonosim, velikokrilim, strašnim.
Obraz v ovalu temnih kocin,
Drobna usta, debele, izbočene veke.
Z levo roko pridrži zvitke Zaveze,
razvit, s cirilico se spušča z oblaka,
Desnica upognjena v komolcu, dvignjena,
Tako kot veleva častitljivi kanon.
Tik ob mečih, nagih, velikanskih,
Raste drevje, ki mu sega do kolen.
Na veji je obešena tesla
Karpatskega drvarja ali tesarja,
Da bi nazorno čutno videl resnico besedi
O sekiri, ki je že pristavljena k drevesu.

KTÓRY MINAŁEM

Naprzód niech będzie to co ma być
A dalej kogut na płocie tłok
Garnków glinianych dziewczynka z lalką
Po pulchnej drodze niosą ją lekkie
Skrzydółka kurzu niech gwizdże kos
Kosiarka dzwoni duszne desenie
Traw przypalonych pyzatym słońcem
Ryży listonosz baraniorogi
Rower prowadzi za kołem koło
Noga za nogą kawałki zdarzeń
Wyciągam z oczu jak zgiętą rzęsę
Kładę na papier i mówię bądźcie
Dłużej ode mnie który minąłem

KI SEM MINIL

Najprej naj bo to kar mora biti
Potem pa petelin na plotu gneča
Glinastih loncev deklica s punčko iz cunj
Po mehki poti jo nosijo lahna
Krilca prahu naj žvižga kos
Kosilnica pozvanja soparni vzorci
Trav ki jih izžiga debelušno sonce
Rdečelasi ovčjerogi poštar
Pelje kolo kolo za kolesom
Noga za nogo koščke dogodkov
Si jemljem iz oči kot zavihnjeno trepalnico
Položim na papir in rečem bodite
Dlje kot jaz ki sem minil

Piotr Sommer
(1948 –)

* * *

jest czas
dni skromnych
i tak łagodnych
jak zimowy krajobraz
o zmierzchu

czas milczenia
kiedy dotyk
jest jedynym
możliwym
słowem

chwile
których nie można płoszyć
niczym innym
bo zerwą się
załopoczą skrzydłami
i ulecą
w gniewie

* * *

je čas
skromnih dni
krotkih
kot zimska krajina
ob prvem mraku

čas molčanja
ko je dotik
edina
mogoča
beseda

so trenutki
ki jih ne smemo preplašiti
z ničimer drugim
če ne kar planejo
zaplhutajo
in odletijo
jezni

Bronisław Maj
(1953 –)

* * *

Leniwe letnie popołudnie: chmury komarów przy rzece,
tatarak, chłodna zieleń wody; wierzbową aleją nad Wkrą
pan organista w starannie zapiętym tużurku wraca,
po próbie chóru, do domu: pierwsze dziecko, dziewczynka, już
czeka u furtki. Przyspiesza kroku, jeszcze tyle przed nim:
sześcioro synów, budowa domu, spór o pole, bal, kulig i podróż
w zamkniętym wagonie do ostatniej stacji, miasteczka
Oświęcim w Małopolsce. — Po raz tysięczny bada w lustrze ślad,
ciągle bolesny, po kozackiej szabli, odkłada lustro, widzi: ostre
wieże Częstochowy, skały Góry Zamkowej, a bliźniutko, przez ogród
na patyku, który jest koniem, cwałuje zziębły chłopczyk, syn –
nagle przypomnienie tamtej szarży, dotyka blizny, uspokojony –
»żyję« –
otwiera szeroko okno: leniwe popołudnie, między sosnami błysk
słońca. Słońce, chłód wody, tatarak, wierzy i sosny – to
jest: rzeczywiste i wspólne. Bo nie spotkali się nigdy: ojciec
mojego ojca i ojciec mojej matki, nie wiedzieli
o sobie; tylko świat: to łączy. Także ich ze mną: umiem
ich zobaczyć: objętych żyjącym powietrzem tamtej chwili, tak
mogło być, więc było. I jest: letnie popołudnie i to: kim
jestem dla nich? Ja, który zobaczyłem:
w chmurach pyłu łagodnie łamią się
wieże Częstochowy, w błysku
wyparowuje Wkra.

* * *

Lenobno poletno popoldne: oblaki komarjev ob reki,
trstičje, hladna zelena voda; po vrbovi poti nad Wkro
se gospod organist, v skrbno zapetem suknjiču, po vaji
z zborom, vrača domov: prvi otrok, deklica, že čaka pri vrtnih vratcih.
Pospesi korak, toliko je še pred njim:
šest sinov, gradnja hiše, spor okrog njive, veliki ples, slavna vožnja s sanmi
in vožnja v zaprtem vagonu do zadnje postaje mesteca
Oświęcim (Auschwitz) – Malopoljska. – Že tisočič si ogleduje v zrcalu sled,
še vedno bolečo, po kozaški sablji, odloži zrcalo, vidi: ostri
zvoniki Čenstohove, skale Grajskega griča, čisto blizu pa, čez vrt,
jaše na palici, ki je konj, zasopljeni fantiček, sin –
nenadni spomin na tisti juriš, dotakne se brazgotine, pomirjen –
»še sem živ« –
odpre na široko okno: lenobno popoldne, med bori blesk
sonca. Sonce, hlad vode, trstičje, vrbe in bori – to
je: resnično in skupno. Ker srečala se nista nikoli: oče
mojega očeta in oče moje mame, nista vedela
drug za drugega; samo svet: to povezuje. Tudi njiju z mano: znam
ju zagledati: zajeta v živi zrak tistega hipa, tako
bi lahko bilo, torej je bilo. In je: poletno popoldne in to: Kaj
sem jaz zanju? Jaz, ki sem videl:
v oblakih prahu se blago upogibajo
zvoniki Čenstohove, v blesku
izpareva Wkra.

Krzysztof Lisowski
(1954 –)

POWRÓT Z KRÓTKICH WAKACJI

dwoje koźlątek u sarny zanurza pyszczki
w chłodnej trawie czekają
aż zaczną strzelać dojrzałe źdźbła
balkony orzeźwia prysznic z czarnych chmur
trzmiele i ptaki podnosi wysoko
lekka dłoń tlenu
ścieżka obok toru na starym rowerze
jedzie mój ojciec umarły
za chwilę skręci między lipy
do domu na tamtym świecie
a pociąg zniknie w tunelu

VARNITEV S KRATKIH POČITNIC

mladička ob srni tiščita gobčka
v mrzlo travo čakajo
da bodo zrele bilke začele pokati
balkone osvežuje tuš iz črnih oblakov
rahla dlan ozona
dviguje čmrlje in ptiče visoko v zrak
po stezi ob tirih se na starem kolesu
pelje moj mrtvi oče
čez hip bo zavil med lipa
domov na onem svetu
vlak pa bo izginil v tunelu

Andrzej Sosnowski
(1959 –)

POMONA I WERTUMNUS

Swawolne witraże i lubieżne freski,
żelazne powoje w parterowych oknach –
nie myśl Pomono, żem zmyślił ten świat
i przęśła twoich marzeń, Wertumnusie.

Żelazne powoje w parterowych oknach
mówią, że miasto okupują dzieci.
I przęśła twoich marzeń, Wertumnusie
są jak uśmiech miasta na końcu ulicy.

Mówią, że miasto okupują dzieci.
Losy tych dzieci nie budzą ciekawości.
Są jak uśmiech miasta na końcu ulicy
w godzinie czarnej od wielkiego słońca.

Losy tych dzieci nie budzą ciekawości.
Dzieci tych dzieci chyba już nie będzie
w godzinie czarnej od wielkiego słońca
kiedy czas zrobi salto i zapadnie noc.

Dzieci tych dzieci chyba już nie będzie
po końcu historii na barwnej planecie
kiedy czas zrobi salto i zapadnie noc
i wszędzie frywolne gry w noktowizorach.

POMONA IN VERTUMNUS

Lascivni vitraži in poltene freske,
železne vitice v pritličnih oknih -
ne misli, Pomona, da sem si izmislil ta svet
in razpetine tvojih sanj, Vertumnus.

Železne vitice v pritličnih oknih
pravijo, da mesto zasedajo otroci.
In razpetine tvojih sanj, Vertumnus,
so kot nasmeh mesta na koncu ulice.

Pravijo, da mesto zasedajo otroci.
Usode teh otrok ne vzbujajo zanimanja.
So kot nasmeh mesta na koncu ulice
v uri črni od velikega sonca.

Usode teh otrok ne vzbujajo zanimanja.
Otrok teh otrok verjetno več ne bo
v uri črni od velikega sonca,
ko bo čas naredil salto in bo prišla noč.

Otrok teh otrok verjetno več ne bo
po koncu zgodovine na pisanem planetu
ko bo čas naredil salto in bo prišla noč
in bodo zasijale frivolne igre v noktovizorjih.

Po końcu historii na barwnej planecie
tak dokładnie zobaczą iglicę katedry
i wejdą frywolne gry w noktowizorach w cieniu strzy-
kawki na ścianie tunelu.

Tak dokładnie zobaczą iglicę katedry,
swawolne witraże i lubieżne freski
w cieniu strzykawki na ścianie tunelu.
Nie myśl, Pomono, żem zmyślił ten świat.

Po koncu zgodovine na pisanem planetu
bodo tako jasno videli katedralno konico
in bodo zasijale frivolne igre v noktovizorjih
v senci injekcijske brizgalke na steni tunela.

Tako jasno bodo videli katedralno konico,
lascivne vitraže in poltene freske
v senci injekcijske brizgalke na steni tunela.
Ne misli, Pomona, da sem si izmislil ta svet.

Jakub Ekier
(1961 –)

* * *

tak
teraz
kiedy świat stoi
w pełni kiedy rzeczy są tylko
sobą kiedy dotykam wszystkiego
a ono mnie

* * *

ja
zdaj
ko svet stoji
v polnosti ko so stvari samo
one same ko se dotikam vsega
in ono mene

Marcin Świetlicki
(1961 –)

POLSKA

i kiedy ustawiamy się rzędem przed magazynem broni, śmierdząc jeszcze snami,
i kiedy ona dotyka mnie mokrym palcem w kinie, ażebym wiedział, że płacze,
i kiedy drugi dąb w ogrodzie zostaje sprzedany, i dostaję za niego swoją część,
i kiedy ogniomistrz wrzeszczy *ty skurwysynu*, a ja blednę i mówię do niego oczami,
i kiedy jestem upiorem Dworca Centralnego, wędrującym brudem w neonowych światłach,
i kiedy ona mi daje do połknięcia swój trójkątny język, lecz na nic więcej nie pozwala,
i kiedy mama mi po raz któryś mówi *chyba tylko przyśniło mi się, że miałam syna*,
i kiedy biją się na Rynku, maj jest, a ja spokojnie oglądam w TV film *Easy Rider*,
i kiedy wchodzimy z Jasiem o zimowym świcie na moło w Sopocie,
i kiedy odzyskuję przytomność w szpitalu, i w radiu akurat jest *Norwegian Wood*,
i kiedy trwa wesele starszej siostry, a młodsza zniknęła - i jadę taksówką, i szukam,
i kiedy wyłączają prąd, a my siadamy wszyscy przy stole, zapalamy świece, mówimy,
i kiedy wpadam do studni w Sandomierzu, patrzę na niebo z wnętrza studni, śmieję się,
i kiedy Rudy robi nam zdjęcia na Kazimierzu w ostatni dzień kwietnia,
i kiedy ona idzie ze mną przez most, jest śliczna, wieje lodowaty wiatr, jest śliczna,
i kiedy dostaję list od młodszej siostry, list, w którym jest mowa o moim zakłamaniu,
i kiedy widzę jak pijany chorąży strzela do wartownika - i to tylko sekunda,
i kiedy mamy pójść na *Sanatorium pod Klepsydrą*, lecz wprowadzają stan wojenny,
i kiedy ona wyjeżdża, po pierwszej wizycie, i znajduję jej buty, rudy włos na swetrze,
i kiedy otrzymuję telegram od Piotra *jak chcesz porozmawiać przyjedź, możesz przenocować*,
i kiedy bierzemy ślub w pustym Pałacu Ślubów w obecności jedynie dwojga świadków,
i kiedy obserwuję międzynarodowy ekspres stojąc w roboczym ubraniu w sierpniu 80,
i kiedy moja żona przemawia na wiecu przeciwko ustawie o karalności aborcji,
i kiedy staram się zapalić papierosa jak Bogart, i niezupełnie mi to wychodzi,
i kiedy idziemy z nią wolno, krok po kroku, i czuję jak sztywne ma ciało,

POLJSKA

in ko se postavimo v vrsto pred skladiščem z orožjem, smrdeč še po sanjah,
in ko se me dotakne z mokrim prstom v kinu, da bi vedel, da joče,
in ko drugi hrast na vrtu prodajo in dobim zanj svoj delež,
in ko artilerijski narednik vrešči *jebentimeter*, jaz pa prebledim in govorim samo z očmi,
in ko sem kolodvorska pošast, potujoča umazanija v neonskih lučeh,
in ko mi ona da, da lahko pogoltnem njen trikotni jezik, ampak kaj več pa že ne,
in ko mi mama že ne vem kolikič pravi *najbrž se mi je samo sanjalo, da sem imela sina*,
in ko se mlatijo na Trgu, maj je, jaz pa mirno gledam v televiziji *Easy Riderja*,
in ko se odpraviva pozimi z Jašem navsezgodaj zjutraj na pomol v Sopotu,
in ko se v bolnici zbudim iz nezavesti in je v radiu ravno *Norwegian Wood*,
in ko je svatba starejše sestre, mlajša pa je izginila - in jaz se vozim s taksijem in iščem,
in ko izklopijo elektriko, mi pa sedemo vsi za mizo, prižgemo sveče, govorimo,
in ko padem v vodnjak v Sandomierzu, gledam v nebo iz njega in se smejem,
in ko nas Rdečelasi slika na Kazimierzu zadnji dan v aprilu,
in ko gre ona z mano čez most, res lepa, in piha ledeno mrzel veter,
in ko dobim pismo od moje mlajše sestre, v katerem govori o mojem licemerstvu,
in ko vidim, kako pijani zastavnik strelja na stražarja in je to samo sekunda,
in ko naj bi ravno šli na *Sanatorij pri Klepsidri*, pa uvedejo obsedno stanje,
in ko ona odpotuje, po prvem obisku, in najdem njene čevlje in plav las na svitru,
in ko dobim telegram od Petra *če se hočeš pogovarjat pridi lahko prespiš*,
in ko se poročiva v prazni Poročni dvorani in sta zraven samo dve priči,
in ko avgusta 1980 v delovnem pajacu opazujem mednarodni ekspres,
in ko moja žena govori na zborovanju proti zakonu o kaznivosti splava,
in ko se trudim prižgat cigareto kot Bogart, pa se mi ne posreči preveč,
in ko greva počasi, korak za korakom, in čutim, kako ji telo otrdeva,

i kiedy dziadek umiera, a ja ukradkiem podpisuję się gwoździem na trumnie,
i kiedy czytam gówniane prawicowe pisemko *Młoda Polska*, i jakoś mi się nie chce śmiać,
i kiedy ta idiotka mówi, że podobają jej się moje wiersze, a jeden szczególnie,
i kiedy Sejm obraduje i słyszę to wszystko przez radio w zakładzie fryzjerskim
– wydaje im się że mają swojego poetę.
A ja odczekuję ironiczną, gorzką
chwilę, krzywię się
i triumfalnie zaprzeczam.

in ko dedek umre, jaz pa se na skrivaj podpišem z žebljem na krsto,
in ko berem zasrani desničarski cajtung *Mlada Poljska* in mi nekako ne gre na smeh,
in ko ta idiotka pravi, da so ji moje pesmi všeč, ena pa še prav posebej,
in ko parlament zaseda in slišim vse to po radiu pri frizerju
– se jim zdi, da imajo svojega pesnika.
Jaz pa počakam en sam ironičen, grenek
trenutek, se skremžim
in zmagoslavno zanikam.

WSTĘP

Dam mu na imię Abel - powiedział ten obcy
człowiek, którego potem tak straszliwie trudno
będzie nazywać ojcem, powiedział to do
szczupłej, w niektórych miejscach zupełnie nieszczupłej
kobiety, którą potem będziemy nazywać
matką. DAMY mu tak na imię - podkreśliła matka,
a on się skrzywił - to on zdecydował,
a ona tylko powinna przytaknąć.

Wieczór - gdy to zrobili i nadali imię
można umieścić w jakimś wyjątkowo
ładnie wyglądającym miejscu i jakimś przyjemnym
czasie, my jednak będziemy złośliwi:
wiosna 1961, Polska.

W ogrodzie głupia ożywała jabłoń,
nie pamiętając, że zeszłego roku
niczego nie zrodziła. Zaskroniec prześliznął się przez pień.

Mieli otwarte oczy, dokładnie – do końca,
spodnie wisiały starannie złożone
na krześle, a na drugim wisiała sukienka,
oboje byli nadzy i wstydzieli się.
Zaskroniec pełzał poprzez ogród i jadł kurz i piasek,
a ojciec ojca kaszłał i krzyczał za ścianą
w obcym języku klątwy, a radio trzeszczało,
trzeszczało i huczało niczym miecz ognisty.

UVOD

Dal mu bom ime Abel - je rekel ta tuji
človek, ki ga bo potem tako strahotno težko
imenovati oče, rekel je to
tenki, v nekaterih mestih čisto nič tenki
ženski, ki jo bomo potem imenovali
mati. DALA mu bova tako ime - je poudarila mati,
on pa se je skremžil - saj je bila vendar to njegova odločitev
in bi se ona morala samo strinjati.

Večer - ko sta to naredila in izbrala ime -
bi lahko postavili v kakšen izredno
lep kraj in kakšen prijeten
čas, ampak mi bomo hudobni:
pomlad 1961, Poljska.

Na vrtu se je prebujala neumna jablana,
pozablajoč, da prejšnje leto
sploh ni rodila. Čez štor se je splazila belouška.

Imela sta odprte oči, natančno - do konca,
hlače so visele skrbno zložene
čez stol, čez drugega je visela oblekica,
oba sta bila naga in bilo ju je sram.
Belouška se je plazila po vrtu in jedla pesek in prah,
očetov oče je kašljal v sosednji sobi in kriče
preklinjal v tujem jeziku, radio pa je hreščalo,
hreščalo in bučalo kot ognjeni meč.

Na nocnych polach i podwórkach nocnych
krążył nie istniejący starszy brat i śmiał się.
Wiosna. W zajezdniach martwe autobusy.
Stare oranżadówki z tym niezwykłym kształtem
i uroczym sposobem otwierania. Księżyc.
Miły milicjant. Księżyc, 1 miesięcznik
»Ty i Ja«, który leżał na stole pod lampą
– otwarty, wcale nie przypadkiem, na pierwszej stronie.

Będziemy obserwować postępy ciemności.

Po nočnih poljih in nočnih dvoriščih
je krožil neobstoječi starejši brat in se smejal.
Pomlad je bila. V remizah mrtvi avtobusi.
Stare oranžade s tisto nenavadno obliko steklenice
in očarljivim načinom odpiranja. Mesec.
Prijazni miličnik. Mesec. In revija
»Ti in jaz«, ki je ležala na mizi pod lučjo
– odprta, sploh ne slučajno, na prvi strani.

Opazovali bomo napredovanje teme.

DLA JANA OD KRZYŻA

Wchodzę, śpiewając, do któregoś z pomieszczeń.
Wchodzę, a nie wiem, czemu to wybrałem
w tym wielkim domu. I nie wiem co śpiewam
teraz, skulony, zwinięty w nieznaną literę.
Poruszony, że wszedłem, że wszedłem śpiewając.

SV. JANEZU OD KRIŽA

Vstopim, pojoč, v eden od prostorov.
Vstopim, ne da bi vedel, zakaj sem to izbral
v tej veliki hiši. In ne vem, kaj pojem
zdaj, skrčen, zvit v neznano črko.
Pretresen, da sem vstopil, da sem vstopil, pojoč.

Wojciech Wilczyk
(1961 –)

PRZEKŁAD Z CHIŃSKIEGO

W nocy deszcz zerwał lampiony
i cały czas falował jedwab
z kreskami odlatujących
dzikich gęsi

Rano wyszłam nad rzekę
żeby odnaleźć miejsce z wiersza
który ułożyłeś dla mnie
ale nasz most uniosła woda
występująca z brzegów

Mgła już zasnuwa drogę
do ciebie kochany a srebrna nitka
co się wplatała w bibułę wachlarza
to chyba mój włos

PREVOD IZ KITAJSČINE

Ponoči je dež potrgal lampijone
ves čas je plapolala svila
s tenko zarisanimi divjimi gosmi
ki so letele proč

Zjutraj sem šla k reki
da bi našla kraj iz pesmi
ki si jo napisal zame
ampak najin most je odnesla voda
ko je prestopila bregove

Megla že ovija pot
k tebi ljubi in srebrna nitka
na tankem pahljačinem papirju
je najbrže moj las

Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki
(1962 –)

L.

ten wielki dom jest za wielki
za gościnny dla mnie i dla mojej
umierającej przyszedłem do niej
by poprawić kołdrę spod której wystaje

śmieszna mała dziewczynka
co się już nigdy nie przebudzi
śmieszne małe patyki w miejsce
rąk i nóg które na powrót wsadzam

do snu niech się nie pogubią
niech się nie pobrudzą
i niech się nie płaczą w koszuli nocnej
którą jej kupiłem u Szałańskiego adieu

L.

ta velika hiša je prevelika
pregostoljubna zame in za mojo
umirajočo prišel sem k njej
popravit ji odejo izpod katere

štrli smešna mala deklica
ki se ne bo več prebudila
smešne male paličice namesto
rok in nog ki jih položim

nazaj spat naj se ne izgubijo
naj se ne umažejo
in naj se ne motajo okrog v nočni srajci
ki sem ji jo kupil pri Szałańskem adieu

Marzanna Kielar
(1963 –)

* * *

jeszcze godzinę temu poranna mgła
nie zapowiadała takiej jasności, tak ogromnego nieba
i przelewania się ryb w rozgrzanych wodach stawu;
radości, gdy zrywające się do lotu dzikie kaczki
zostawiają wyraźny ślad na pomarszczonej tafli
sierpniowego dnia
długo ciągnąc za sobą wzrok, coraz spokojniejszy.
Napełniają się misy rdzawych ogrodów,
wysypują kłosa.
I cichniesz, dziwnie niewinny. Czysty:
łagodne wzgórza stoją w pysznym świetle,
w trawach, nisko, ściele się śmierć

* * *

še pred eno uro jutranja megla
ni napovedovala take jasnine, tako ogromnega neba
in šviganja ribjih jat v razgreti vodi ribnika;
radosti, ko divje race, ko prhnejo navzgor,
puščajo jasno sled na nakodrani gladini
avgustovskega dne
in dolgo vlečejo za sabo - vedno mirnejši - pogled.
Sklede rjastih vrtov se napolnjujejo,
klasje osipa.
In utihneš, čudno nedolžen. Čist:
krotki griči so ožarjeni s svetlobo,
v travi, nizko, pa polega smrt

SACRA CONVERSAZIONE

w wieczornej ciszy,
skąd twoja nagle przy mnie obecność, drżąca i ufna?
Miękki powój dotyku, jak przed podróżą
i jej nieuchronność, skąd?
Jak zapach blisko
kuszące wgłębienie dłoni, kiedy spośród wszystkich
rzeczy, dobrych i złych,
z ich wyszukanej, nietrwalej obfitości
wybierasz niespiesznie jedną: garść czarnych jagód
i zamykają mi usta
jagody

SACRA CONVERSAZIONE

v večerni tišini,
kako, da si naenkrat ob meni, prisoten v trepetu in zaupanju?
Mehki slak dotika, kot pred potjo
in njeno neizogibnostjo, odkod?
Kot vonj blizu
zapeljiva vdolbinica dlani, ko od vseh
stvari, dobrih in slabih,
iz njihovega izbranega, kratkotrajnega izobilja
izbereš počasi eno: prgišče črnih jagod
in mi zaprejo usta
te borovnice

* * *

jezioro w łasce grafitowego blasku, przed zmierzchem,
u schyłku upalnego dnia;
wieloraka gra cieni i barwy,
i światła jedynie ubywa; gęstnieje mrok
od linii lasu na przeciwległym brzegu
napełniając powietrze chłodnym dymem mgieł;
czerń sięga coraz głębiej
i stula się pejzaż
jak płęć – by naraz się poddać, rozchylić miękko i objąć
nas, zajętych sobą, na rzuconych w trawie
kąpielowych ręcznikach

* * *

jezero v milosti grafitnega bleska, tik pred mrakom,
ob koncu razgretoga dne;
raznorodna igra senc in barv,
in samo svetlobe je vedno manj; mrak se zgošča
od črte gozda na nasprotnem bregu
in napolnjuje zrak s hladnim dimom megel;
črnina sega vedno globlje
in pokrajina se zapira
kot spol – da bi se naenkrat vdala, se mehko razprla in
naju objela, zaposlena drug z drugim, na brisačah
vrženih na travo

MUSZKI

czysty granat wieczornego nieba, śnieg,

czerwone punkciki samolotów nad moją głową
są już tylko przypomnieniem, płowiejącą makatką
niedawnej podróży.

Domyka się koło i znów możliwe stają się
najprostsze gesty: witać się, dotknąć ust,
płatki śniegu strzepując
razem z ubraniem,

w powietrzu jak zamglony bursztyn

MUŠICE

čista temna modrina večernega neba, sneg,

rdeče pikice letal nad mojo glavo
so še samo spomin, obledela vezenina
z nedavne poti.
Krog se stika in spet postajajo mogoče
najpreprostejše kretnje: pozdraviti se, se dotakniti ust,
si otresti snežinke
skupaj z obleko,

v zraku, ki je kot zamegljen jantar

Krzysztof Koehler
(1963 –)

EKLOGA. SIERPIEŃ

Wczesna jesień. Topole tracą
liście i blednie jak
przed plutonem skazaniec,
popołudniami niebo.

Delikatnie na horyzont
naciera las, powietrze
się zatrzymało jak jąkała
przed spółgłoską.

Samobójczo dopala się lato.
Pozólkły trawy.
Odkąd nieubłagane czas
obdarował dojrzewaniem

trwanie, czerwienieje jabłko,
syci się los
szelestem liści, wiatru
wianiem,

dotykem suchym myśli,
a także krągłym i pachnącym
zdaniem. Raz za razem
jak kropki lub uderzenia

zegara sypią się gruszki.
Śliwka rozlewa sok.

EKLOGA. AVGUST

Zgodnja jesen. Topoli izgubljajo
listje in v popoldnevih kot
obsojenec pred strelnim vodom
bledi nebo.

Na obzorje nežno
pritiska gozd in zrak
se je ustavil kot jecljavec
pred soglasnikom.

Poletje izgoreva
samomorilsko. Trave rumenijo.
Odkar je čas neizprosno
trajanje obdaroval

z zorenjem, se jabolko
rdeči, usoda pa napaja
s šelestenjem listja, vetjem
vetra,

dotikom suhe misli,
pa tudi z okroglim in dišečim
stavkom. Kar naprej
kot pike ali pa udarci ure

padajo hruške.
Sliva razliva sok.

Brzęczy pszczoła i poczet
much odgania głos.

Rozłają się wersy. Wnika w nie
blask, pot klei oczy,
koszula, jak rannego w
pierś, suchotnika czy

spowiednika zrośnięta z ciałem,
jak Dioskurów para.
Miały być stada owiec,
cienie i ognie na wzgórzach,

przyrody fin de siècle,
a tak –
o brzeg uderza fala,
łódź się chwieje,

pies zawodzi i rzadko
kiedy słowa dźwięk wyławia
cień swój – ciszę, więc
głos ścisza się w szept

coraz obficie. Starczość
w bój posyła pułki nowe
wciąż i pełnia się rozlewa.

Cicho przemyka wąż
i garbi rzymski nos
Augusta miesiąc.

Brenči čebela in cel odred
muh odganja glas.

Verzi se opotekajo. Vanje
prodira blesk, pot lepi oči,
srajca, kot pri ranjencu v
prsi, jetičniku ali

spovedniku, pa je zraščena s telesom
kot Dioskurov par.

Črede ovac naj bi bile,
sence in ognji na vzpetinah

prirode fin de siècle,
tako pa –
ob breg udarja val,
čoln se maje,

pes zavija in le redko
zvok besede ujame svojo
senco – tišino, torej se
glas tiša v šepet

vedno obilneje. Starost
pošilja v boj nove polke
kar naprej in polnost se razliva.

Tiho se smuka kača
in mesec Avgusta
mršči v grbo svoj rimski nos.

* * *

Ja jestem tylko obraz. Twój pokorny sługa.
Ty przemawiaj siło.
Ja jestem wędzidło twoje,
przeznaczenie abyś
się spełniła.

* * *

Jaz sem samo podoba. Tvoj ponižni hlapec.
Ti govori, moč.
Jaz sem tvoja uzda,
tvoja usoda, da bi se **ti**
izpolnila.

* * *

Ludzie na burej
ziemi pod jesiennym
niebem, schylony
krajobraz;

wieże i dachy
domów, mowa –
nieustające wyrażanie
pragnień, pouczeń, przekleństw.

Zające osaczone
otwartością pól,
obłoki w ruchu

widzę i opisuję wiernie:
oddaję dług.

* * *

Ljudje na sivi
zemlji pod jesenskim
nebom, sklonjena
pokrajina;

stolpovi in strehe
hiš, govorica –
nenehno izražanje
želja, podukov, kletvic.

Zajci, obkoljeni
s prostranstvom polj,
oblaki v gibanju

vidim in zvesto
opisujem:
vračam dolg.

POCHWAŁA SCHOLASTYKI

Pomiędzy pierwszym i ostatnim
Wersem, w drodze myśli od
Trawy do Króla stworzenia,

Pomiędzy pręty przed-ustawnej
Klatki wbudować trwozę,
Radość, moc istnienia.

Wydobyć ton. Jak
Flet, Boży ład
Jest martwy,
Gdy grajek
Przestaje go grać.

POHVALA SHOLASTIKE

Med prvi in zadnji
Verz, na poti misli od
Trave do Kralja stvarstva,

Med križe pred-ustavne
Kletke vgraditi trepet,
Radost, moč obstoja.

Izvabiti ton. Kot
Piščal, je božji red
Mrtev,
Če ga godec
Neha igrat.

Jarosław Klejnocki
(1963 –)

OCEAN, ZDZIWIENIE

Renacie

Sięgam ku ciemnej wodzie nigdy nie myślałem:
łagodne fale Pacyfiku dotkną moich butów zamsz
nasiąknie i długo pachnieć będzie niecierpliwą
wonią ruchoma czerń jak smoła spokojnie trwa
ponad muzyką z knajpy na palach daleko daleko
światła bujanych statków.

Przede mną Azja. Smutne pamiątki podróży rozgwiezda
złamana muszla kapela gra coraz głośniej góry za
plecami błyszczą pootwierane okna niepogaszone lampy.
Niewidoczny ląd za wodą pod stopami twardy kontynent
październik wiatr jak w lecie ciche winnice Kalifornii
ślady na piasku głosy dłoń pod wodą jakby jej nie
było coraz wolniejsze myśli coraz trudniej rozumieć
gęstsze i gęstsze powietrze jak turban jak muślin.

Obnażony przez magię mroku nieskończoną płynność;
niknę.

OCEAN, ZAČUDENJE

Renati

Iztegnem roko k temni vodi nikoli si nisem mislil:
krotki valovi Tihega oceana se bodo dotaknili mojih čevljev velur
se bo napojil in dolgo nosil v sebi nestrpni
vonj gibljiva črnina kot smola mirno traja
nad glasbo iz bara na kolih daleč daleč
luči zibanih parnikov.

Pred mano Azija. Otožni spominčki s poti morska zvezda
razbita školjka ansambel igra vedno glasneje gore za
hrbtom se svetijo odprta okna nepogašene svetilke.
Nevidna zemlja za vodo pod nogami trdna celina
oktober veter kot poleti tihi kalifornijski vinogradi
sledovi v pesku glasovi dlan pod vodo kot da je
ni vedno počasnejše misli vedno teže je razumeti
vedno gostejši zrak kot turban kot muslin.

Razgaljen od čara mraka od neskončnega prelivanja;
izginjam.

Anna Piwkowska
(1963 –)

WIELKANOC

W domu jak po przewlekłej chorobie. Umyte
wszystkie okna, podłogi i w strumieniu światła
stół, kobieta z mężczyzną, obrus jest jak atlas
choć to zwykłe płótno. Ręce nie przebite,
myśli nie poranione, nie męczy ich zazdrość
i już żadne zwątpienie nie dotknie ich zadrą.
Muzyka płynie wolno przez bochenek chleba,
przejrzystą biel kieliszków i zieleń butelek.
Można mieć słabą wiarę, a dostać tak wiele,
pszczoły jak pocałunki i liście na drzewach.

VELIKA NOČ

V hiši je kot po dolgi bolezni. Vsa okna
umita in tla in v curku svetloba
na mizi, ženska z moškim, prt kot iz atlasa,
čeprav je iz navadnega platna. Roké ne prebite,
misli brez trnjev, ne rani ju ljubosumje,
noben dvom ju več ne izmuči.
Glasba plava počasi skoz krušne rezine,
prosojno belino kozarcev, steklenic zelenino.
Mogoče je biti šibke vere, pa dobiti tako mnogo,
čebele kot poljube in listje v bujnih krošnjah.

Marcin Baran
(1963 –)

PRYZYWAJANIE

Jakże skwapliwie jesteście gotowi
uczynić własnym i przytulnym każde
miejsce, na którym przyszło nam zamieszkać
z woli przypadku, przemocy, urodzenia.

Na drzwiach baraku krzywo naklejone
zdjęcie Najświętszej lub nagiej panienci,
kwiat zasuszony wstawiony we flakon
po tęsknej woni »Soir de Paris«.

Wygracowane ścieżki wokół nory strzegą
dostępu do niej przed wrogiem lub widmem,
a migdałowiec wąty, rosnący przed blokiem,
wciąż na nowo uczy, jak lśni dźwięk zieleni.

I nawet miejsca, których ścianom litym
tylko się lęk i nieufność należą,
stępują swoją obcość pod jasnym dotykiem
świąt i zwyczajów co rok powtarzanych.

Bo ponad wszystko trzeba obietnicy,
że jeśli nawet ktoś wtargnie za próg,
to nie będziemy samotnie spoglądać
wprost w swą łącznywą i tchórzliwą twarz.

PRISVAJANJE

Kako goreče smo pripravljene
narediti za naš in domač vsak
prostor, kamor nas je porinilo
naključje, prisila ali rojstvo.

Na vratih barake prilepljena
slika Presvete ali nage device,
posušena roža, zataknjena v stekleničko
po hrepenjski dišavi »Soir de Paris«.

Pograbljene potke okrog luknje branijo
dostop k njej sovražnikom ali prikaznim,
rahitični mandljevci, ki rase pred blokom,
pa vedno na novo uči, kako blesti zvok zelenja.

In celo prostori, katerih trde stene
lahko vzbujajo samo nezaupanje in strah,
krhajo svojo tujost v svetlem dotiku
vsako leto ponavljajočih se praznikov in običajev.

Ker čez vse nam je potrebna obljuba,
da, tudi če bo kdo vdrl čez prag,
ne bomo samotni strmeli
naravnost v svoj poželjivi, bojzljivi obraz.

Trzeba obrzędu, obrazu, oparu,
co podtrzymają wiarę w Mojżeszowy kij,
osuszający drogę ku składnemu byciu
lub ku miękkiej bryzie, szepczącej wśród palm.

1987

Potrebni so nam obred, opis, opojne pare,
ohranjajoče vero v Mojzesovo palico,
ki naredi suho pot k skladnemu bivanju
ali pa k mehki sapici, ki šepeta med palmami.

1987

JESZCZE JEDEN APOKRYF

Zdarzyło się i tak, że był siedmioletnim chłopcem.
Można było posłać Go na targ bez strachu,
że Go pochłoną splątane wnętrzności miasta.
Tylko pieniądze musiał mieć odliczone,
bo nie rachował zbyt biegle, chociaż już znał
wiele liter i składał z nich wyrazy.

Ze skór królewskich wielbłądów zrobiono bukłaki,
zimną zeszłego roku zdechła
krowa z Betlejem. On nie chciał nosić
długich włosów. Podobały Mu się krótkie fryzury
rzymskich legionistów, ich pewny krok,
błyszczące hełmy setników.

Gdy brakowało ciesielskiej roboty,
Józef strugał grube, gładkie belki
na potrzeby Rzymian. Najtęższe w okolicy
gwoździe sprzedawał sąsiad za rogiem.
Matka cieszyła się, że On tak szybko rośnie.

A wieczorami, kiedy stygła ziemia,
i zdejmowano martwe ciała z krzyży,
myślała sobie i miała nadzieję,
że może wystarczy, jeśli będzie umiał
zrobić stół mocny, przy którym do wieczery
przez całe pokolenia zasiadać będzie rodzina,
ciesząc się światem pięknym i okrutnym,
ciesząc się światem takim, jaki jest.

ŠE EN APOKRIF

Tudi tako je bilo, da je bil sedemleten deček.
Lahko se Ga je poslalo na trg brez bojazni,
da bi se izgubil v prepletenem drobovju mesta.
Samo denar je moral imeti prešteti,
ker računal ni najbolj vešč, čeprav je poznal
že dosti črk in je sestavljal iz njih besede.

Iz kož kraljevskih kamel se je delalo
mehove, lani pozimi je poginila
krava iz Betlehema. Ni hotel nositi
dolгих las. Všeč so Mu bili kratke frizure
rimskih legionistov, njihov samozavestni korak,
bleščeče čelade centurionov.

Kadar ni bilo dovolj tesarskega dela,
je Jožef obtesaval debela gladka bruna
za potrebe Rimljanov. Najmogočnejše žeblice v okolici
je prodajal sosed za vogalom.
Mati je bila vesela, da On tako hitro rase.

Ob večerih, ko se je zemlja ohlajala
in so snemali mrtva telesa s križev,
je premišljevala in upala,
da bo mogoče dovolj, če bo znal
narediti močno mizo, ob katero bo cele rodove
sedala k večerji družina
in se veselila življenja, lepega in okrutnega,
takega, kot je.

Jacek Podsiadło
(1964 –)

OGNIKO WYOBRAŹNI

O świcie nasze myśli są mokre od rosy. Namiot
wygląda jak bagaż wspomnień pozostawiony na łące
przez kogoś nie mogącego już go unieść. Z lasu
niosą się głosy ptaków szaleńczo wyśpiewujących swoje evergreeny,
stare drzewo o wypalonym od wewnątrz potężnym pniu
pięknie i tragicznie wypierdoliło się w nocy na Drogę,
nieśmiało dotykamy żywych jeszcze konarów. W oddali gwizdże pociąg,
dzikie kaczki latają nisko nad naszymi głowami,
śmiesznie pracują skrzydłami, jakby parodiowały bombowce.
Twoje stopy są wilgotne, spróbuję rozpalić ogień.
Nie zaszkodzi dbać o siebie, choć może
wcale nas tutaj nie ma.
Wracam tanecznym krokiem z naręczem mokrych gałęzi.
Zapałki zamokły. Klękam przed tobą ze słońcem
wschodzącym za kudłatą głową i udaje mi się
wykrzesać odrobinę ognia pocierając o siebie dwa słowa.

89. 04. 08

OGENJČEK DOMIŠLJIJE

Ko se dani, so naše misli mokre od rose. Šotor
se zdi kot prtljaga spominov, ki jo je nekdo odvrigel na travniku,
ker je ni mogel več vleč za sabo. Iz gozda
se slišijo glasovi ptic, ki noro prepevajo svoje večno zelene melodije,
staro drevo z od znotraj prežganim mogočnim deblom
je ponoči lepo in tragično foknilo na Pot,
plaho se dotikamo še živih vej. Od daleč žvižga vlak,
divje race letajo nizko nad našimi glavami,
kako smešno mahajo s krili, kot da oponašajo bombnike.
Tvoja stopala so vlažna, poskušam zakurit.
Čisto prav je skrbet zase, čeprav je možno,
da nas tu sploh ni.
Vrnem se s plesnim korakom, s polnim naročjem mokrih vej.
Vžigalice so premočene. Pokleknem predte z vzhajajočim
soncem za razkuštrano glavo in posreči se mi
ukresat nekaj ognja, ko drugo ob drugo podrgnem dve besedi.

89. 04. 08

NIE TERAZ JESTEM SZCZĘŚLIWY

Nie byłem wtedy szczęśliwy, choć dziś kraj dzieciństwa
aż poraża słodyczą. Liść porzeczki inaczej
pachniał, inaczej smakował. Czyż nie było gorzko
gubić sznurowadła, brać lanie, nie trafiać z łuku, drzeć z nudów?
Mój życiorys jest chwilą wahania się dziecka.

Był wieczór. Księżycowi brakowało więcej niż połowy.
Chciało się czegoś, co było ogromnie daleko.
Pod lasem podsuszone siano podjadały sarny.
Spłoszone stopiły się z czarnym woskiem zarośli.
Zmieszany stałem na ścieżce. Zmieniała się pogoda,
z łąk podnosiła się mgła. Senne białe zasłony.
I ja pobiegłem w tę mgłę.

91. 06. 28

NE ZDAJ SEM SREČEN

Takrat nisem bil srečen, čeprav danes dežela otroštva
prav udari s sladkostjo. List ribeza je drugače
dišal, imel drugačen okus. Kaj ni bilo grenko
zgubljat vezalke, jih fasat, ne zadet z lokom, se trest od dolgčasja?
Moj življenjepis je trenutek otroškega dvoma.

Večer je bil. Lune je manjkalo več kot polovica.
Želja po nečem, kar je bilo strašno daleč.
Pod gozdom so srne skuble rahlo posušeno seno.
Ko sem jih preplašil, so se zlile s črnim voskom vejevja.
Stal sem na stezi ves zmešan. Vreme se je spreminjalo,
od travnikov se je dvigala megla. Sanjske bele zavese.
In sem stekel v to meglo.

91. 06. 28

CZARNA ZIELEŃ, BIAŁY BŁĘKIT

Z wody wynurza się kwiat.
Chroniony prawem, bezbronny
wobec kaprysu amanta. Choć gdybym przyniósł go Lidce
ukarałby mnie wzrok ryby, pogarda chrząszcza,
ludzki głos ptaka krzyczącego w gałęziach.
Są sprzymierzone, choć nie spisują umów:
kolce tarniny, ostrza dzikich traw,
pancerze orzechów i bunkry ryjówek,
armia bez nienawiści, rozumna marszruta bez musztry.
Miałem czelność spojrzeć
w maleńkie oczy muszki wyłowionej z herbaty, ja?
Nieraz pełen złości
na »przedmioty martwe«, na gałąź zbyt twardą,
nieporęczne widły, strzelające szelki,
but, który ociera lub radio, że trzeszczy.
Gdzie należało być bratem, stawałem się generałem.
Żądałem ustępliwości od pnia grzmoconego siekierą,
oczekiwałem od błota, że oprze się wąskiej stopie;
i pędziłem przed sobą wojska na opak, oddziały
maszerujące tyłem.

Sierpniowe popołudnie. Wszystko w dwóch kolorach,
głęboka zieleń lasu, niezwykły błękit jeziora,
oślepiająca jasność, oślepiająca ciemność.
Lidka chodzi po łące naśladować bociana.

ČRNO ZELENIJE, BELA MODRINA

Iz vode se prikaže cvet.

Varovan z zakonom, brez obrambe
pred ljubimčevo kaprico. Ampak če bi ga prinesel Lidki,
bi me kaznoval ribji pogled, hroščev prezir,
človeški glas ptice, ki kriči v vejevju.

To so zavezniki, čeprav ne sklepajo pogodb:
trni gloga, rezila divjih trav,
oklepi orehov in bunkerji rovk,
vojske brez sovraštva, razumni načrt pohodov brez drila.

Da sem si upal pogledat
v majcene učke mušice, zajete iz čaja, jaz?

Ki sem se tolikokrat jezil
na »mrtve stari«, na pretrdo vejo,
nerodne vile, streljajoče naramnice,
čevelj, ki žuli, in radio, da hrešči.

Kjer bi moral bit brat, sem postajal general.
Hotel sem, da bi se mi vdal štor, ki sem ga mlatil s sekiro,
da bi vzdržalo blato pod ozkim stopalom;
in sem gnal pred sabo vojsko na narobno stran, oddelke,
korakajoče nazaj.

Avgustovsko popoldne. Vse v dvojni barvi,
globoko zelenje gozda, nenavadna modrina jezera,
slepeča jasnina, slepeča temina.

Lidka hodi po travniku in oponaša štokljo.

Fala przedrzeźnia falę, wiatr się zacina, powtarza.
Pójdę nad wodę usiąść na zwałonym pniu.
Chciałbym stać się dziwny, żeby mnie nie poznawano,
żeby mówiono: »Karmi ptaki. Zbiera kamyki.
Rozmawia z przedmiotami«.

92. 08. 19

Val oponaša val, veter se ustavi in ponovi.
Pel bom nad vodo in se usedel na podrto drevo.
Hotel bi postat čuden, da me ne bi več poznali,
da bi rekli: »Daje pticam jest. Zbira kamenčke.
S stvarmi se pogovarja.«

92. 08. 19

SEZONOWI ŚWIĘCI

Już grudzień, jednorodzinne domy
pochowały w swych wnętrzach ostatnie narzędzia,
z drewnianych konstrukcji ściągnięto ogrodnicze folie.
Nic nie znaczą w chłodnym otoczeniu kałuż
i łat popiołu wdeptywanego w zagłębienia na Drodze,
niemłody, z psem u nogi, idący bez pośpiechu
i bez określonych zamiarów. Energiczny pan domu
poprawia brodę z waty brzuchaczowi w przebraniu
świętego Mikołaja, za chwilę wejdą do środka
i dzieciom zaświecą się oczy. To będzie radosny wieczór.
Zbaczam na ścieżkę wiodącą wokół jeziora pod las,
Murka węszy dokoła, niestety, sięga aż tutaj
poświata odległych latarni, tkwię dłuższą chwilę na plaży
zaludniającej się latem chmarami tutejszej dzieciarni.
Na rozmarzającej powierzchni ciemnieją esy-floresy,
jakiś wiejski odważniak jeździł po lodzie motorem.
Powoli uspokaja się niepotrzebny ruch we mnie,
powtarza się mój oddech cierpliwy jak mantra.
Na tamtym brzegu pojawia się i drugi, ma worek,
idąc dzwoni dzwonkiem i zdaje się, że ćmi papierosa.
Brakuje mu sań i lagi zwiniętej na górze w spiralę.
Droga wiedzie nasypem, latarnie są niżej, wzdłuż stacji,
więc co chwilę ogarnia mnie jego ogromny cień.
Pociąg towarowy z czołem rozpalonym

SEZONSKI SVETNIKI

December je že, enodružinske hiše
so poskrile vase zadnja orodja,
z lesenih ogrodij so potegnili vrtnarske polivinilaste pole.
Nič ne pomenim v hladni družbi luž
in lis pepela, vteptanega v luknje na Poti,
nič več mlad, ko grem tako, s psom ob strani, počasi
in brez posebnih namenov. Energični gospodar
popravlja brado iz vate debeluharju, ki je preoblečen
v svetega Miklavža, čez hip bosta šla noter
in otrokom bodo zasijale oči. To bo lep večer.
Zavijem na potko, ki vodi okoli jezerca pod gozd,
Murka vohlja naokrog, žal pada prav do sem
svetloba iz oddaljenih uličnih svetilk, ustavim se na plaži,
ki je poleti polna tukajšnjih otročajev.
Na topeči se gladini temnijo čire-čare,
neki vaški važič se je vozil po ledu z motorjem.
Počasi se umirja nepotrebno gibanje v meni,
in ponavlja se moje dihanje, potrpežljivo kot mantra.
Na nasprotnem bregu se pojavi še drugi, z vrečo,
med hojo pozvanja z zvončkom in zdi se mi, da kadi.
Manjkajo mu samo še sani in palica, zgoraj zvita v spiralo.
Pot pelje po nasipu, svetilke so niže, ob postaji,
tako da me vsak hip objame njegova ogromna senca.
Tovorni vlak z razbeljenim čelom

wielkim reflektorem przylatuje i zaraz odlatuje w noc
zapalając na krótko elektryczne gwiazdy
w przewodach trakcji. Murka posapuje,
od strony lasu zdąża ku nam przyjazna mroczna obecność
i wreszcie zaczyna mi dzwonić w uszach
cisza, niczyje imię.

93. 12. 06

z velikim žarometom pridrvi in takoj oddrvi v noč,
potem ko je za hip prižgal električne zvezde
na žicah ob progi. Murka kratko sope,
od gozda se nama bliža prijazna mračna prisotnost
in končno mi začenja zvoniti v ušesih
tišina, nikogaršnje ime.

93. 12. 06

Wojciech Kass
(1964 –)

WIDZISZ

Uspokój się. Czego jeszcze chcesz? Przecież ci się udało,
Żyjesz jak w talizmanie, który zgubił pasażer rozhuśtanego świata.
Co przetrwonileś - zostaw, co jest - obracaj w palcach
I pod światło bierz, czy nie fałszywe. Otwarty bądź na to, co nadejdzie.
Widzisz, a dotąd tylko patrzyłeś - niemało, jak na połowę żywota.
Bóbr - rzeźbiarz ze strumienia - poszczupła talię brzozie,
Kwieciem zabiela się mirabela, a na łące rechot, klekot, łopot
I dzięcioł od lat zakochany w słupie wysokiego napięcia,
Co być może należałoby przemilczeć, gdyż jak jego praojcowie
Puka wytrwale w tej samej, chyba słusznej, sprawie.

10 maja 2000

VIDIŠ

Pomiri se. Kaj bi še rad? Saj ti je vendar uspelo,
Živiš kot v talizmanu, ki ga je izgubil popotnik razmajanega sveta.
Kar si zapravlil – pusti, kar je – obračaj med prsti
In preverjaj proti luči, če ni ponarejeno. Bodi odprt za to, kar bo prišlo.
Vidiš, do zdaj pa si samo gledal – nemalo, glede na to, da gre za pol življenja.
Bober – lesorezec iz potoka – tanjša pas brezi,
V belino se odeva mirabela, tam na travniku pa kumkanje, hrup kril in kljunov
In detel, ki je že leta zaljubljen v telegrafski drog,
Kar bi bilo mogoče bolje zamolčati, saj, tako kot njegovi praočetje,
Vztrajno trka v imenu iste, mislim da pravične, stvari.

10 maja 2000

Marcin Sendeki
(1967 –)

WDECH, WYDECH

W świetle deszczu, który jest z nami
od wczoraj, na placu: w pół drogi
do wapieni i margli: kobieta w żółtej
kurtce, mokry chleb na wysokości
kolan. Dobry, jasny
dzień.

VDIH, IZDIH

V svetlobi dežja, ki je z nama
od včeraj, na trgu: na pol poti do
apnenca in laporja: ženska v rumeni
vetrovki, moker kruh v višini
kolen. Dober, jasen
dan.

Miloš Biedrzycki
(1967 –)

* * *

wiatr wywraca wiadra, zawartość
koszy rozsypuje szerokim wachlarzem
dawno żaglowce wieżowców tak dumnie
nie pruły skłębionego nieba
oddaję serce żywiołom, niebotycznie
spokojny, nie mają zwyczaju zwracać
mniej.

* * *

veter prevrača vedra, vsebino
košev razmetava v širokih lokih
že dolgo niso jadrnice stolpnic
tako ponosno rezale vzkipelega neba
srce izročim elementom, nebotično
miren; nimajo navade, da bi vračali
manj

HYMN

plamy po owadach są przejrzystym światłem, pełnym mocy.
szczątki owadów roztrzaskanych o przednią szybę, są przejrzystym światłem.
spieniona wybojami rzeka hucząca pod mostem ciężarówki,
jest przejrzystym światłem.
przedni i tylny most ciężarówki, płynące nad zakrzepłą asfaltową rzeką,
są przejrzystym światłem.
wielkie zaorane pole, białe od bocianów zbierających się do lotu,
jest przejrzystym światłem.
pielgrzymka idąca skrajem szosy, zakonnica z megafonem na drągu,
są przejrzystym światłem.
pielgrzymi w ukośnych sznurach deszczu, zakonnica z megafonem na drągu,
są przejrzystym światłem.
bociany brodzące po brunatnym polu, ściernisko odwrócone twarzą do ziemi,
jest przejrzystym światłem.
dzieci sprzedające zakurzone śliwki na poboczu, są przejrzystym światłem.
napięta skóra śliwek pod nićmi deszczu, dzieci tulące się do pnia pod gęstą
koroną, są przejrzystym światłem.
grobla powyżej szosy, posiekane igłami deszczu lustro stawu,
jest przejrzystym światłem.
szczelina czerwonego nieba pomiędzy deszczem i horyzontem,
dwa rzędy lip odprowadzające mokry piach do horyzontu,
czerwony odbłask na drutach wzdłuż szosy.

HIMNA

madeži po žuželkah so čista luč, polna moči.
delci žuželk, raztreščenih ob sprednjo šipo, so čista luč.
reka, razpenjena na grbinah, ki buči pod mostom preme tovornjaka,
je čista luč.
prednja in zadnja prema tovornjaka, ki tečeta nad strnjeno asfaltno reko,
sta čista luč.
veliko zorano polje, belo od štokelj, ki se zbirajo pred poletom, je čista luč.
skupina romarjev, ki se pomika ob strani ceste, nuna z zvočnikom na drogu,
so čista luč.
romarji med poševnimi vrvmi dežja, nuna z zvočnikom na drogu, so čista luč.
štoklje, ki brodirjo po temnorjavem polju, strnišče, obrnjeno z obrazom
proti zemlji, so čista luč.
otroci, ki prodajajo zaprašene slive na pobočju, so čista luč.
napeta kožica sliv pod nitmi dežja, otroci, ki se stiskajo k deblu pod košato
krošnjo, so čista luč.
nasip nad cesto, z iglami dežja posekana gladina ribnika, je čista luč.
razpoka rdečega neba med dežjem in obzorjem,
dve vrsti lip, ki vodita mokri pesek k obzorju,
rdeči odsev na daljnovodih vzdolž ceste.

Wojciech Bonowicz
(1967 –)

STWORZENIA

Patrzę przez szkło na ciebie
która masz osiem nóg.

To moje ramię tak skrzypi
maleńka. To ja.

BITJA

Gledam skozi steklo nate
ki imaš osem nog.

Moja rama tako škriplje
micena, ja. To sem jaz.

DRZEWA

Między nas wchodzi umarli. I my
wyobrażamy sobie że nie zapomnieli
o nas. Mówimy oho wrócili przygnęła ich
tęsknota. Oni tymczasem wchodzi
między nas jak między drzewa

DREVESA

Med nas vstopajo mrtvi. In mi
si mislimo da niso pozabili
na nas. Pravimo: oho vrnilo so se prignalo jih je
domotožje. Medtem pa oni vstopajo
med nas kot med drevesa.

Adam Wiedemann
(1967 –)

I LOVE NOISES

od kominów Muzeum Narodowego odbija się
światło zachodzącego słońca chmury płyną
po niebie płyną na południe czerwone pręgi
na kominach zapalają się i gasną zapalają się
i gasną coraz szybciej bo chmury płyną
coraz szybciej a słońca coraz mniej więc z coraz
większą uwagą muszę się wpatrywać żeby cokolwiek
dostrzec z tej sygnalizacji może bez znaczenia
lecz jakże tajemnej aż w końcu to co mówi
w radiu nieżyjący od niedawna (choć trudno
to sobie wyobrazić) (jak również to że naprawdę
żył) wieczny staruch John Cage staje się powoli
wciąż bardzo cennym ale tylko szumem

Kraków, 6 września 1992

I LOVE NOISES

od dimnikov Narodnega muzeja se odbija
svetloba zahajajočega sonca oblaki plujejo
po nebu plujejo na jug rdeče proge
na dimnikih se vžigajo in ugašajo vžigajo
in ugašajo vedno hitreje ker oblaki plujejo
vedno hitreje in sonca je vedno manj torej moram
vedno bolj pozorno gledati da bi sploh kaj
ujel iz te signalizacije mogoče brez pomena
pa vendar tako skrivnostne da na koncu to kar pripoveduje
v radiu nedavno preminuli (kar si je težko
predstavljati) (kot tudi to da je kdaj zares
živel) večni starec John Cage postane počasi
še vedno zelo dragocen ampak samo šum

Krakov, 6 septembra 1992

Artur Grabowski
(1967 –)

CISZA WYCZEKUJĄCA

a pośród głosów
cisza

ciągle biała
twarda zamrożona

jeszcze jest pomiędzy
pędzącymi dźwiękami melodii

od początku istnienia
harmonii

zawsze jej się udawało
przekrzyczeć zgiełk

PRIČAKUJOČA TIŠINA

med glasovi pa
tišina

nenehno bela,
trda zmrznjena

še vedno vztraja med
podečimi se zvoki melodije

od začetka obstoja
harmonije

vedno se ji je posrečilo
prekričati hrup

Mariusz Grzebalski
(1969 –)

KWIECIEŃ

Tak, łaskawco,
nie bardzo wierzę
w kręgi twoich aniołów,
w różany pył
na twoich dłoniach i włosach,
częściej śni mi się ciało
niż dusza.
Lecz dzisiaj ziemia
ma smak morza,
tak łagodnie łąsi się
u moich stóp,
drzewa pewne swoich sił
nabrzmiwają sokiem
i nowym kolorem,
dym z wypalanych ściernisk
przyniósł muzykę skrzypiec,
wsączając w mięśnie
potrzebę tańca,
ptaki pijane zapachem
palonego drewna
skubią głosami słodkie powietrze,
na wiklinowych przęsłach
spokojny, słońcem
pasie się owad.

APRIL

Ja, milostljivi,
ne verjamem prav
v kroge tvojih angelov,
v rožnati prah
na tvojih rokah in laseh,
pogosteje se mi sanja telo
kot duša.
Ampak danes ima zemlja
okus po morju,
tako krotko se mi privija
k nogam,
drevesa, polna moči,
nabrekajo s svojimi sokovi
in novimi barvami,
dim požiganih strnišč
je prinesel glasbo gosli
in vlil v mišice
potrebo po plesu,
ptiči, pijani od vonja
po žganem lesu,
kljuvajo z glasovi v sladki zrak,
na obokih iz ločja
se miren, zaradi sonca,
pase hrošč.

Widziałem: nieopierzone
pisklę wróbla
bez obaw szuka pokarmu
na pastwiskach węża,
w gęsto ściętej
tkance lasu
wilgoć i ciepło
pielęgnują delikatne
tkaniny liści.

Więc? Kto mówi do mnie,
głosem tak
wyraźnym?

Videl sem: še puhasti
vrabčev mladič
si brez bojazni išče hrane
na pašnikih strupene kače,
v na gosto posekanem
tkivu gozda
vlaga in toplota
negujeta nežno
tkanino listja.

Kdo mi torej govori,
s tako izrazitim
glasom?

Dariusz Sośnicki
(1969 –)

AKWARIUM

Lipiec napęczniał nagle, znieruchomiał.
Pot perli się na wszystkim: na liściach kapusty,
na rynnie, w końcu nawet na resztkę powietrza;
tynki nabierają wilgotnych rumieńców.
Sen wypadł z obiegu. Dopiero nad ranem
chłód budzi się pod podłogą, przywiera do ściany
i wspina się po niej jak ślimak. Akwarium
prawie już nie oddycha, ciemnieje i cuchnie.
Marnieją strąki w ogrodzie, fasoli i grochu,
telewizory w mieszkaniach krztuszą się i gasną;
z rozmów przestaje cokolwiek wynikać.
Zaś burze? Cóż, niczym gęsi przemierzają niebo,
dbając jedynie o miarę w odstępach.

AKVARIJ

Julij je kar naenkrat nabrekel, odrevenel.
Pot se blešči na vsem: na zeljnatih listih,
na žlebu, končno celo na ostankih zraka;
omet vlažno rdi.

Spanje je šlo k vragu. Šele proti jutru
se pod podom zbudi hlad, stisne se k zidu
in leze nanj kot polž. Akvarij
skorajda že ne diha več, črni in zaudarja.
Venejo stroki na vrtu, fižolovi in grahovi,
televizorjem po hišah se zaleti in ugasnejo;
iz pogovorov neha kar koli izhajati.
In nevihte? Pač kot gosi letijo čez nebo
in pazijo samo na razmik med sabo.

Tomasz Różycki
(1970 –)

JĘZYKI

Brudne przedwiośnie w brudnym mieście,
jakby mgła zarosła ulice i ganki. To jest
szczególna noc, w niej gadałem długo ze snem,
sen gadał ze mną potrójnym językiem,

wyniósł mnie wysoko i pokazał miasto,
labirynt z bestią w środku. W blokowiskach
już śpią, przez otwarte usta wygląda dusza,
kwaśny obłok wódki. W kamienicach śpią,

dzieci wyruszają w podróż, kobiety czekają
na swych mężów, przez otwarte usta dostęp
ma diabeł i Pan Bóg, miłość też przez usta
się staje, śmierć wchodzi bezszelestnie jak czad,

z oddechem wychodzi dusza i krąży po omacku
w korytarzach, zbiera pajęczyny ze ścian. To będzie
twoje – powiedział i odszedł. Otwieram oczy
i milczę, milczę, w ustach trzymam nic.

marzec 1998

JEZIKI

Umazani čas pred pomladjo v umazanem mestu,
kot da bi megla zarasla ulice in pločnike. To je
posebna noč, v njej sem se dolgo pogovarjal s snom,
govoril mi je s trojnim jezikom,

me dvignil visoko in mi pokazal mesto,
labirint z zverjo v sredini. V mestnih naseljih
že spijo, skozi odprta usta pogleduje duša,
kiselkasti oblak vodke. V hišah spijo,

otroci se odpravljajo na potovanje, ženske čakajo
na svoje može, skozi odprta usta ima dostop
hudič in gospod Bog, ljubezen tudi nastaja
skozi usta, smrt vstopa neslišno kot

z dihom izstopa duša in kroži tipaje
po hodnikih, snema pajčevine s sten. To bo
tvoje – je rekel in odšel. Odprem oči
in molčim, molčim, v ustih zadržujem nit.

marec 1998

Wojciech Wencel
(1972 -)

PIEŚŃ NAD PIEŚNIAMI

1.

Pod starą lipą w zmurszałym ogrodzie
zdarzyło nam się to co się nie zdarza
spłynęły lody zakwitły begonie
ręce skrzyżowane na twoich kolanach
tren wystukały dla chwastów i malin
które tu rosły ubiegłej jesieni
zanim zdążyłem je wyrwać i spalić
grunt odkrywając czy raczej tę ziemię
która się wkrótce okazała świętą
siódmego ranka posialiśmy trawę
i może nawet nam było zbyt ciężko
wtedy i później gdy przędliśmy marnie
nie mogąc znaleźć wspólnego języka
i przechadzając się z dziećmi na plecach
albo – pamiętasz – lękając się przyznać
do chronicznego braku pieniędzy
który doskwierał nam bardziej niż trzustka –
lub wcześniej kiedy wracałem z kliniki
a ty musiałaś w niej zostać i uznać
przewagę bólu nad siłą modlitwy
(trzy dni – ostatni higieniczny zabieg
i odpowiednia nota w karcie ciąży)
– i wreszcie całkiem niedawno gdy nasze dziecko

VISOKA PESEM

1.

Pod staro lipo na trohnečem vrtu
se nama kar se ne dogaja je zgodilo
led se je stopil in vrtnice vzcvetele
roke na tvojih kolenih sem prekrižal
in iztrkal žalostinko za plevelom in malinami
ki so tukaj rasle še jeseni
dokler jih nisem izruval in sežgal
in odkril ta grunt se pravi zemljo
ki se je kmalu izkazala za sveto
sedmega jutra sva posejala travo
in morda nama je bilo celo pretežko
takrat in pozneje ko bilo je prav krvavo
ko nisva mogla skupnega jezika najti
z otrokoma na sprehodu po asfaltu
ali pa – se spominjaš – ko si za nič ne bi priznala
da sva ves čas kompletno brez denarja
in to je bilo slabše kot boleča slinavka
ali pa prej ko sem se vračal iz klinike
ti pa si morala tam ostati in sprejeti
da je bolečina močnejša od molitve
(tri dni – zadnji higienski poseg
in ustrezna notica v karti nosečnosti)
in končno čisto pred kratkim ko nama je otroka

w szpitalu na kilka dni złożył
niewprawny lekarz – nie było nam lekko
ale czy ktoś obiecywał nam szczęście
nie okupione wysiłkiem i nędzą

2.

Chłopcy na drodze po chudym obiedzie
(w piątek zazwyczaj są śledzie w oleju)
czas na bieganie i czas na dreptanie
na przewracanie się co pięć sekund
przez kocie łby albo w mokrą trawę:
Mógłbyś uważać na spodnie, naprawdę!

wieczorem wszystko się uspokoi:
przed ósmą dzieci do łóżek położysz
w świętej ciemności miłosnym językiem
będziemy z sobą rozmawiać — przed świtem
zbudzą nas wrzaski chorego Marcinka
nie mniej miłosne od tego języka

3.

Patrzyły na nas zastępy umarłych
mój brat mój ojciec i twoja babcia
z politowaniem kiwali głowami
słuchając naszych hipotez i planów
(podwyżka w pracy kolejny Marcinek
dom i następna książka w wydawnictwie

za nekaj dni v bolnico položil
neizkušeni zdravnik – lahko ni bilo
ampak ali nama je kdo obljubljal srečo
ki ne bi bila odkupljena z naporom bedo

2.

Fanta tam zunaj po skopem obedu
(slaniki v olju so navadno v petek)
čas je za tek in drobno stopicanje
za padanje in prevračanje prav vsak hip
v mokro travo in preko kamenja:
Lahko bi pazil na hlače, zares!

zvečer pa se vse že umiri:
pred osmo otroke položiš
v sveti temi v ljubezenskem jeziku
se bova pogovarjala – in pred svitom
naju bodo zbudili kriki bolnega Martinka
ne manj ljubezenski od tistega jezika

3.

Gledale so naju trume mrtvih
moj brat moj oče in tvoja babica
sočutno so zavijali z očmi
ko so slišali za najine načrte
(za hipotezo povišice za naslednjega Martinka
za biti doma in naslednjo knjigo

które zapewnia kolportaż) żyliśmy
u Pana Boga za piecem nie mając
o tym pojęcia – szamocąc się z losem
bocian zawracał nad dachem kostnicy
kiedy huk dzwonów potrząsał Matarnią
jak błyskawica różowym obłokiem
i wszystko działało się po coś – i nawet
w jądrze chaosu nie mieszkał przypadek
spójrz: umieramy i już nas nie będzie
za lat czterdzieści albo za dwa lata
lecz przyda nam się co było w nas święte:
miłość – przepustka do lepszego świata

2000

v založbi ki zna prodajati) živila sva
kot v božjem naročju ne da bi vedela
spoprijemala sva se z usodo
štorklja se je vračala s strehe mrtvašnice
ko je našo četrt stresalo bučanje zvonov
kot blisk oblačke rožaste in celo
v srčiki kaosa ni bilo naključja
in prav v vsem je bil neki namen
glej: umiramo in že nas več ne bo
čez štirideset let ali pa čez dve
ampak prav nama bo prišlo kar je bilo v naju sveto:
ljubezen – prepustnica za v lepši svet

2000

Jakub Winiarski
(1974 -)

POWOLI

Szelest światła. To tylko przepala się wolframowy
drucik w żarówce.

Wszystko jest do wytłumaczenia - ta ciemność
też. To noc. Nie bój się, jestem pewny, że nic się nie stanie

poza tym, co już się stało. Więcej bólu nie będzie.

- Nie jesteśmy może krew z krwi, ale naszym ciałom
to nie przeszkadza. Jesteśmy w nieskończonym strumieniu;
kryształowe delfiny opływają nas.

Powoli.

Powoli.

POČASI

Šelestenje svetlobe. Samo volframska žička
v žarnici pregoreva.

Vse se da razložiti. Ta tema
tudi. To je noč. Ne boj se, trdno vem, da se ne bo zgodilo

nič več kot to, kar se je že. Še bolj ne bo bolelo.

- Mogoče nisva kri naše krvi, ampak najini telesi
to ne moti. Sva v neskončnem toku;
kristalni delfini naju plavaje obkrožajo.

Počasi.

Počasi.

Krzysztof Siwczyk
(1977 –)

POPOŁUDNIE – MAM 9 LAT

Agnieszce

Ta dziewczynka z klatki obok
zawsze w zaplamionej musztardą sukience

kładła mnie w mokrym tłuszczu piaskownicy
prosząc bym machał rękoma jak orzeł Ja

tropiłem ślady bieżnika sandałów
które nosiła niedopięte jak niebo przed deszczem

Popisywałem się swoimi sztuczkami z nadmuchiowaniem żab
gdy ona moczyła stopy w stawie nieopodal elektrowni

Drapiąc się pod kolanami pytała mnie
o kolor swoich pięt głęboko wytartych pumeksem

Popołudniami grzebiąc palcami w ostrej trawie
nasłuchiwaaliśmy zbliżających się pociągów z węglem

Dostała czkawki kiedy dotknąłem
jej ust ciepłym od kataru nosem

POPOLDNE – IMAM 9 LET

Agnješki

Tista punčka s sosednjega stopnišča
z večnimi madeži zemfa na oblekci

me je polagala v mokro maščobo peskovnika
in me prosila naj maham z rokami kot orel Jaz

sem raziskoval sledove njenih sandal
ki jih je nosila razpete kot nebo pred dežjem

Postavljal sem se s svojimi triki z napihovanjem žab
medtem ko si je namakala noge v ribniku pri elektrarni

se praskala pod koleni in me spraševala
kakšne barve so njene pete ki si jih je zdrgnila s plovcem

V popoldnevih sva grabeč s prsti za ostro travo
prisluškovala prihodom vlakov s premogom

Začelo se ji je kolcati ko sem se dotaknil
njenih ust z nosom toplim od prehlada

Joanna Wajs
(1979 –)

KIEDY USIADŁEŚ

kiedy usiadłeś żeby obrać jabłko
ktoś na chwilę zatrzymał paplaninę świata
i słyszeliśmy jak skórka spadała na dywan

w milczeniu ludzi kładły się zwierzęta
w spękaną zieleń nachylał się dom
za domem chłopiec zakopując psa
jeszcze raz go dotknął żeby się upewnić
co z biegu rzeczy uda się ocalić

biały miąższ jabłka ruch palców błysk noża

KO SI SE USEDEL

ko si se usedel da bi olupil jabolko
je nekdo za trenutek ustavil blebetanje sveta
in slišali smo kako je olupek padal na preprogo

živali so legale med molčanje ljudi
hiša se je nagibala v ožgano zelenje
za hišo se je deček ki je pokopaval psa
še enkrat dotaknil njegovega telesa da bi se prepričal
kaj bi se iz teka stvari dalo ohraniti

bela sredica jabolka premiki prstov blesk noža

DZIEŃ MIAŁ SIĘ KU KOŃCOWI

szliśmy przez łąkę, dzień miał się ku końcowi
i ziemia drżała pod ciężarem lata,
byliśmy na zmianę bliscy i nieznani,
jak nigdy dotąd

przez chwilę patrzył na nas szary zając,
a kiedy zniknął w poruszonym zbożu,
zabrał ze sobą, co widział, cokolwiek to było,
suchy dym ognisk, grząską zieleń stawu,
i nas, jeśli ważni byliśmy choć tyle,
co mgły na polu

może już w jego oczach zatarł się ten obraz
– letnie popołudnie, dwoje ludzi, zboże –
a może będziemy przez wieczność przecinać tę łąkę
i nic się na podwójnym portrecie nie zmieni,
choćbyśmy chcieli

DAN SE JE NAGIBAL H KRAJU

šla sva čez travnik, dan se je nagibal h kraju
in zemlja je drhtela pod bremenom poletja,
bila sva si izmenoma blizu in neznana
kot še nikoli

hip naju je gledal sivi zajec
in ko je izginil v vzvalovanem žitu,
je odnesel s seboj, kar je videl, karkoli že je to bilo,
suhi dim ognjev, močvirno zelenino ribnika,
in naju, če sva bila vsaj toliko pomembna
kot megle na polju

morda se je v njegovih očeh že zabrisala ta slika
– poletni popoldan, dva in žito -
morda pa bova večno premerjala ta travnik
in nič se na dvojnem portretu ne bo spremenilo,
pa čeprav bi to hotela

Jacek Dehnel
(1980 –)

Rys. 370.

Garb wskutek gruźlicy kręgosłupa

Spokojnie, tak spokojnie, nieruchomo siedzi,
delikatny, skupiony, w lewym dolnym rogu
wielkiej szarej tablicy z »Chorobami kości«,
obok »Gruźlicy uda z dwoma sekwestrami«,
»Skrzywienia kręgosłupa po spróchnieniu kręgu«
i »Zgęszczeń słoniowatych«.

Precyzja malarza
(a wcześniej fotografa) zachowała wszystkie,
najdrobniejsze szczegóły: tapicerskie ćwieczki,
plusz i połysk lakieru na toczonych nóżkach
taboretu, kształt ucha, krótko ścięte włosy,
a przede wszystkim kontur i wypukłość garbu,
doskonałość kalectwa, stadium zniekształcenia.

Garb i smutek podobny jest w Grazu, Berlinie
Drohobyczu, Kijowie i Wiedniu, więc nie wiem
gdzie tak siedział, zmarznięty, w atelier jakiego
miasta go rozebrano do tej fotografii,
każąc w niewielkim punkcie na framudze
utkwic wzrok.

Intensywność życia, prędkości, rwący strumień,
który, marcowym nurtem wezbrany, porywa
z brzegów żwir, grudy ziemi, rosochate wierzby

RIS. 370.

Grba kot posledica jetike hrbtenice

Mirno, tako mirno, sedi negibno,
nežen, zbran, v levem spodnjem kotu
velike sive tabele z »boleznimi kosti«,
zraven »jetike stegna z dvema sekvestroma«,
»ukrivitve hrbtenice po razpadu vretenca«
in »elefantiačnih zgostitvah«.

Slikarjeva preciznost

(in še prej fotografa) je obdržala vse
najmanjše podrobnosti: tapicerske žeblje,
pliš in blesk laka na obstruženih nožicah
nizkega oblazinjenega stolčka, obliko ušesa, kratko postrizene lase,
predvsem pa izbočenost v obrisu grbe,
popolnost pohabljenosti, stadija iznakaženosti.

Grba in žalost sta enaki v Grazu in Berlinu,
Drohobiču, Kijovu, na Dunaju, tako ne vem,
kje je tako sedel, premražen, v ateljeju
katerega mesta so ga slekli za to sliko
in mu veleli, naj upre pogled v majhno točko
v vdolbini v zidu.

Intenzivnost življenja, hitra, deroča reka,
ki, z marčnim pretokom narasla, trga
z bregov prod, grude zemlje, rogovilaste vrbe

i niesie je, skłębiony, do morza, do morza –
popłynął inną drogą, całkiem inną drogą
i został mu odjęty. Widać to tak jasno
nie po straszliwym garbie i cienkości kolan,
lecz po lewej, zwieszanej swobodnie wzdłuż ciała
ręce, samotnej dłoni w prześwicie pomiędzy
nogami taboretu: kruchej bezradności,
malowanej pośpiesznie, bo zupełnie zbędnej.
Z niej, rozwartej, wypada całe przyszłe życie
tego dwunastolatka: śmierć w przytułku, starość
na żebrach pod kościołem w Wiedniu czy w Berlinie,
długie lato bez kobiet, bez pieniędzy, z łóżkiem
wystarczająco wąskim, z nieustannym bólem
w rozmaitych odmianach, młodość po szpitalach
i przytłumione światło tego przedpołudnia,
gdy wstaje z taboretu i za parawanem
wkłada koszulę, spodnie i płaszczyk, dziękuje
panu fotografowi, panu lekarzowi
i kłania się uprzejmie i cicho wychodzi.

Warszawa, 28 VI 1904

in jih nese, zvrčinčena, do morja, k morju –
je stekla po drugi poti, popolnoma drugačni,
in mu bila odvzeta. To se vidi jasno
ne po strašni grbi in tankcenih kolenih,
ampak po levi, pobešeni prosto ob telesu
roki, samotni dlani, štrleči med nogami
nizkega stolčka: krhki nemoči,
narisani na hitro, tu sploh nepotrebni.
Iz nje, razprte, pada pred nas vsa prihodnost
tega dvanajstletnika: smrt v zavetišču, starost
med beračenjem ob cerkvi na Dunaju ali pa v Berlinu,
dolga leta brez ženske, denarja, z dovolj ozko
posteljo, z neprestano bolečino
v različnih inačicah, mladost po bolnišnicah
in motna svetloba tega dopoldneva,
ko vstane s tistega stolčka in si za špansko steno
oblači srajco, hlače in plašček in se zahvaljuje
gospodu fotografu in gospodu doktorju
in se vljudno tiho klanja in odide.

Varšava, 28. VI. 1904

MIASTA DALEKIE

dla A. hr. J.

Wszystkie dalekie miasta, w którychśmy nie byli:
metra, balkony, słońca, sprzedawcy daktyli
i jakiś dom wysoki z siną kolumnadą,
w której młody porucznik rękawiczkę białą
zakłada i w dzwon bije, ilekroć ocean
pochłonie jakiś okręt.

 I nic się nie zmienia.

Miasta stoją, bez ruchu. Liść z drzewa nie spada,
w tym samym skrzepłym słońcu stoi kolumnada.
Chłopiec prowadzi rower. Pies prowadzi ślepca.
W muzeum Rubens, przed nim przewodnik–pochlebca
ze zmrożoną pochwałą: »Kolor, kunszt...« etcetra.
Niżej sala z gotykiem. Niżej wagon metra
ze staruszką. Murzynem i kibicem Lazio
bez końca mknie pomiędzy stacją A a stacją
B.

Tak trwają, zastygłe – nigdy do nich razem
nie pojedziemy. Nigdy przed słynnym ołtarzem,
dworcem ani Vermeerem nie staniemy. Będą
na zawsze potencjalne. Jak świecący węgorz
w głębinach oceanu lub pokój za drzwiami
zamkniętymi, ze stołem, lampą, obrazami
znanymi z opowieści.

 Na zawsze te same,

DALJNA MESTA

za A. gr. J.

Vsa daljna mesta, kjer naju ni bilo:
sonca, prodajalci pešk, metroji in balkoni
in kakšna hiša, visoka, s sinjkastim strebriščem,
v kateri belo rokavico si poročnik mlad
natika in udari v zvon, vsakič ko je ocean
požrl kakšno ladjo.

In nič se ne spreminja.

Mesta trajajo, negibna. Z dreves ne odpada listje,
v tem istem skrepenem soncu še stebrišče.

Deček pelje kolo. Slepca pelje pes.

V muzeju Rubens, pred njim vodič, ves
v pohvalah togih: »Barva, umetelnost ...« itd.

Niže dvorana z gotiko. Še niže vagon v metroju gre
s starko, črncem in navijačem Lazia
med postajo A in B brez kraja.

Tako trajajo, odreveneli – nikoli naju tja ne bo,
ne bova videla ne slavnega oltarja, ne kolodvora,
ne Vermeerjevega platna. Ker vse to
bo za vedno le kot možnost. Kot svetleči gož
med vzvalovano travo ali za vrati soba,
zaprta, kjer je miza, luč in slike,
znane iz pripovedi.

Za vedno iste,

bo na zawsze ukryte, jak w tamten poranek
kiedyśmy planowali mieszkanie w Londynie,
wakacje w Nowym Jorku, apartament w Rzymie
dla mnie, dla ciebie za to wycieczkę do Szwecji
i dla nas obu, kiedyś - wspólny grób w Wenecji.
Wyrośliśmy. Sam siedzę w pustawym wagonie
a tam dłoń trwa, niezmienna, przy uśpionym dzwonie.

Warszawa, 13. VIII. 1903

Wyboru dokonano w Krakowie 2006 – 2007

ker so za vedno skrite, kot v jutru tistem,
ko sva si za London stanovanje načrtovala,
v New Yorku počitnice, v Rimu zame
cel apartma, za to pa zate izlet na Švedsko,
za naju oba, nekoč – pa skupni grob v Benetkah.
Odrasla sva. Zdaj sam sedim v praznem tu vagonu,
tam pa dlan traja, nepremična, ob spečem zvonu.

Varšava, 13. VIII. 1903

Izbrano v Krakovu 2006 – 2007

PARĘ SŁÓW O KSIĄŻCE

Jest to wybór spośród moich wyborów, dokonywanych przez prawie pół wieku w zakresie własnej pracy translatorskiej (tylko niewielka część wierszy była przełożona specjalnie do tej książki). Było dla mnie wielkim zaszczytem, kiedy środowisko, które rośnie w jeden z najpoważniejszych centrów duchowych w Słowenii, poprosiło mnie, bym przygotowała antologię pod (pierwotnym) tytułem *Duchowość w poezji polskiej*. Tytuł ten z samego początku rozumiałam jako: współczesna poezja polska w swoich najwyższych osiągnięciach, które również czytelnikowi umożliwiają wstęp do duchowości. A duchowość to dla mnie znaczy również »być pogrążonym w świecie, w pozycji afirmacji wszystkiego, co istnieje, być opętanym pełnią istnienia«, jak kiedyś określiłam swój ideał wielkiej poezji. I jeszcze do tego wyboru dodałam największy z możliwych odcień błękitu, w ramach tzw. pozycji plus plus opisywanej w moich pracach konceptualnych (tj. afirmatywności w stosunku podmiotu do samego siebie jak również w stosunku podmiotu do świata).

Tak więc powstała ta antologia, gdzie najważniejsze są poszczególne wiersze (ich »wewnętrzna siła«), nie mniej jednak warto byłoby każdego z tych autorów przedstawić w Słowenii (o ile już nie jest osobną książką. (A fakt, że tyle poetów przedstawionych jest tylko jednym wierszem, niech skomentuję powiedzeniem: »multum, non multa«.)

Większość moich wybrańców zajęta jest tu w nieantropocentrycznej twórczej chwili, w stanie, umożliwiającym równocześnie pełnię podmiotu i pełnię (wielkość) świata. Poezja polska 20. wieku była wyjątkowo silna, oprócz przedstawionych tu autorów posiada jeszcze niejedno ciekawe nazwisko, które jednak nie zamieściłam do tej swojej bardzo osobistej, hierarchicznie uporządkowanej całości, po-

nieważ wydaje mi się, że poetom tym – z powodu ich podkreślonej antropocentryczności – nie było dane osiągnąć wspomnianej afirmatywnej syntezy. Można byłoby nawet twierdzić, że polski dwudziesty wiek był w całości bardziej antropocentryczny niż nieantropocentryczny, jednak antologia ta była robiona z myślą o jej trwałości w wieku dwudziestym pierwszym, tzn. z myślą o tym, o ile będą to żywe nazwiska za, powiedzmy, pięćdziesiąt lat. A poza tym – w Polsce nawet już na początku 20. wieku powstał wiersz Wacława Rolicza-Liedera (1866-1912), który niech będzie tu przytoczony jako motto:

*Nie przyszliśmy nauczać z bożego ramienia,
Ni tłumaczyć przedziwne na świecie zdarzenia,
Ani dawać świadectwo, ani sądy czynić,
Tych w pochwałach wynosić, a tych znowu winić,
Ale słowem, co duszą w wieków jest systemie:
Obwieszczać nasze przejście solenne przez ziemię.*

Katarina Šalamun-Biedrzycka